

De ervaring van Bollywood-muziek onder niet-Indiase jongeren uit Den Haag

KOMAL HUSSAIN

350226

MASTERSCRIPTIE

KUNST- en CULTUURWETENSCHAPPEN

ERASMUS SCHOOL OF HISTORY, CULTURE AND COMMUNICATION

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

APRIL 2013

SCRIPTIEBEGELEIDER: C.J. van den DOOL

TWEEDE LEZER: PROF. DR. C.J.M. van EIJCK

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	4
Samenvatting.....	5
1. Inleiding.....	7
1.1. Onderzoeksvraag.....	8
1.2. Deelvragen.....	9
1.3. Wetenschappelijke relevantie.....	9
1.4. Maatschappelijke relevantie.....	10
2. Theoretisch kader.....	13
2.1 Bollywood-muziek.....	13
2.2 Indiase diaspora.....	14
2.3 Muziek en esthetische ervaring.....	15
2.4 Muziek en emoties.....	16
2.5 Muziekvoorkeur- en smaak.....	17
2.6 Muziek en identiteit.....	19
2.7 Muziek, jongeren en subculturen.....	21
3. Onderzoekopzet.....	23
3.1 Dataverzameling.....	23
3.1.1 Persoonlijke diepte-interviews.....	23
3.1.2 Respondenten.....	23
3.1.3 Topiclijst.....	24
3.2 Data-analyse.....	24
3.2.1 Transcriberen en coderen.....	24
4. Resultaten.....	26
4.1 Aanraking met Bollywood-muziek.....	26
4.2 Waarom Bollywood-muziek?.....	31

4.2.1 Religie.....	31
4.2.2 Gearrangeerde huwelijken.....	34
4.2.3 Bruiloften.....	36
4.2.4 Familiebanden.....	38
4.2.5 Traditionele liefdesverhalen.....	39
4.2.6 Muzikale parameters.....	41
4.2.7 Overige intrinsieke kenmerken en vernieuwing.....	44
4.3 Functies van Bollywood-muziek.....	47
4.3.1 Bollywood-muziek en emoties.....	47
4.3.2 Bollywood-muziek en herinneringen.....	50
4.4 Bollywood-muziek en identiteitsvorming.....	52
4.4.1 Inspiratie en overnemen van culturele aspecten.....	52
4.5 Ervaring van Bollywood-muziek onder de diasporajongeren en de niet-Indiase jongeren.....	55
4.6 Overeenkomsten en verschillen tussen de diasporajongeren en de niet-Indiase jongeren.....	57
4.7 Discussie.....	60
5. Conclusie.....	63
6. Vervolgonderzoek.....	65
7. Literatuurlijst.....	66
Bijlagen	
Topiclijst	
Transcripten	

VOORWOORD

Eindelijk, met volle trots presenteer ik hierbij mijn Masterthesis! Het was een intensief en lang proces omdat ik het Masterjaar zwaar vond. Ik heb daardoor studievertraging opgelopen maar desondanks ben ik erg tevreden met het eindresultaat. Mijn keuze om mijn thesis over Bollywood-muziek te schrijven was snel gemaakt, omdat ik zelf ook dol ben op de muziek. Ongetwijfeld heb ik er met veel plezier over kunnen schrijven.

De populariteit van Bollywood is door de culturele globalisering in korte tijd gestegen en bereikt tegenwoordig niet alleen het Indiase publiek. Daarom vond ik het interessant om mijn onderzoek te richten op niet-Indiase Bollywood-fans. Met deze thesis had ik als doel om in kaart te brengen hoe Bollywood-muziek wordt ervaren door niet-Indiase Bollywood-fans van Marokkaanse, Turkse, Iraakse en Iraanse afkomst. Uit mijn onderzoek is naar voren gekomen dat Bollywood-muziek veel betekent voor die jongeren. Dat had ik niet zo gauw verwacht. Ik vond het dan ook erg bijzonder om alle mooie verhalen te horen van de Bollywood-fans uit Den Haag.

Ik wil mijn scriptiebegeleider Jaco van den Dool bedanken voor zijn begeleiding. Hij heeft mij erg bijgestaan met mijn schrijfproces en altijd voorzien van feedback om mijn thesis te verbeteren. Ik wil mijn tweede lezer Koen van Eijck bedanken. Zijn kritische blik zorgde ervoor dat ik mijn thesis goed heb kunnen aanscherpen. Verder wil ik mijn studiegenoot Avril Hensen bedanken voor haar feedback op mijn onderzoek.

Dit onderzoek was niet compleet zonder data, daarom wil ik al mijn vijftien respondenten uit Den Haag ontzettend bedanken voor hun tijd en moeite aan de deelname en medewerking voor dit onderzoek.

Tot slot rest mij om mijn dierbaren te bedanken: mijn ouders, zus en broertje die mij hebben bijgestaan in dit lange intensieve proces.

Ik wens u veel leesplezier.

Komal Hussain

Den Haag, april 2013

SAMENVATTING

Dat het Bollywood-genre populair is, is goed waarneembaar in Den Haag. Door de culturele globalisering en de Indiase diasporagemeenschap bereikt het genre meer publiek. Volgens Govil (2000) en Dudrah (2006) bereikt Bollywood tegenwoordig niet-Indiaas publiek en aanverwante culturen. Hierdoor heeft Bollywood ook fans van Marokkaanse, Turkse, Irakese en Iranese afkomst. Aangezien er nog weinig onderzoek is verricht naar deze fans probeert deze thesis een bijdrage te leveren aan de cultuurwetenschap.

De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt: *Hoe ervaren niet-Indiase jongeren van 18 tot 25 jaar uit Den Haag Bollywood-muziek en welke betekenis geven zij eraan?*

Deze vraag is beantwoord door middel van persoonlijke diepte-interviews met tien niet-Indiase jongeren en vijf diasporajongeren. Er is aangetoond dat niet-Indiase jongeren, ofwel Bollywood-fans van Turkse, Marokkaanse, Irakese en Iraanse afkomst, een culturele connectie ervaren met Bollywood. Deze connectie is ontstaan doordat zij herkenning ondervinden met thema's in Bollywood-muziek zoals (de rol van) religie, gearrangeerde huwelijken, bruiloften, familiebanden en andere gebruiken of tradities. De niet-Indiase jongeren herkennen elementen in de muziek die weliswaar afkomstig zijn uit de Indiase cultuur maar die ook voorkomen in hun eigen – vaak islamitische – cultuur. Zo blijkt dat ze enkel de traditionele aspecten van de Indiase cultuur overnemen. De reden hiervoor geven de jongeren zelf aan: deze zaken spelen een belangrijke rol in hun leven en zij voelen zich goed bij het naleven van deze tradities. Niet-Indiase jongeren hebben een nieuwe betekenis gegeven aan Bollywood-muziek (recontextualisatie): ze passen ideeën en concepten uit deze kunstvorm toe in hun eigen leven. Door de beïnvloeding van Surinaamse, Indiase en Pakistaanse vrienden met een Indiase achtergrond, ofwel diasporajongeren, zijn zij in aanraking gekomen met het genre en is het ontdekkingsproces van Bollywood-muziek snel verlopen. Diasporajongeren hebben Bollywood-muziek immers van huis uit meegekregen. De diasporajongeren zijn opgegroeid met de cultuur van hun ouders (enculturalisatie) ofwel de cultuur die zich in India bevindt.

Niet-Indiase jongeren hebben zich vertrouwd gemaakt met de Indiase cultuur (acculturalisatie). Ze voelen zich verbonden met de Bollywood-cultuur in Den Haag; Bollywood-films, -muziek en -evenementen maken onderdeel uit van hun dagelijkse vrijetijdsbestedingen en hebben invloed op de culturele identiteit van de jongeren.

Sommige jongeren dragen door hun voorliefde voor het Bollywood-genre bijvoorbeeld ook Indiase jurken, eten Indiase gerechten en bezoeken Bollywood-concerten. Het feit dat deze jongeren zo sterk betekenis halen uit de muziek en zich er zo sterk mee identificeren, maakt dat er in deze studie sprake is van niets minder dan een *musical identity*.

1. INLEIDING

'Meri saanson mein tu hai samaaya
Mera jeevan to hai tera saaya
Teri pooja karoon main to har dam
Yeh hai tere karam, kabhi khushi kabhi gham
Na judaa honge hum, kabhi khushi kabhi gham'

(Titelsong Kabhi Khushi Kabhi Gham, 2001).

Bovenstaande songtekst is afkomstig van de wereldberoemde Bollywood-film *'Kabhi Khushi Kabhi Gham'*, letterlijk vertaald vanuit het Hindi als *'Goede Tijden en Slechte Tijden'*. De film is een grote hit geweest evenals de muziek van de film, waardoor het een geliefde film is onder de trouwe Bollywood-fan. Het nummer vertelt over een Indiaas gezin waarbij de familiebanden sterk zijn en zij altijd voor elkaar klaar zullen staan. Familie is belangrijk in de Indiase cultuur. Dit spreekt niet alleen de Indiase Bollywood-fans aan maar ook fans van Pakistaanse en Surinaamse afkomst. Bollywood-films zijn vooral geliefd bij deze trouwe fans die woonachtig zijn in Nederland. Vooral de jongere generatie is dol op Bollywood-films, zij groeien op met deze films en krijgen zo cultureel kapitaal van hun ouders mee. Volgens Verstappen (2008) zorgt Bollywood voor herkenning en identificatie bij de jongere generatie, zij ervaren namelijk een persoonlijke connectie met de films en muziek. Zij zien wat zij van huis uit hebben geleerd en meegekregen terug in de films, zoals de taal, kleding, leefstijl, eetgewoontes en bepaalde normen en waarden. De films worden gezien als een connectie met het thuisland en om in contact te blijven met de eigen identiteit. Er is dan ook constante vraag naar culturele producten afkomstig van het thuisland, wat enigszins gevonden wordt door films en muziek. Door de toenemende globalisering gaan veel culturele producten gemakkelijk de gehele wereld over en Bollywood-films zijn hier geen uitzondering op. Het genre spreekt hierdoor tegenwoordig een aanzienlijk groter publiek aan buiten India en aanverwante culturen. Bollywood-films zijn zodoende niet alleen populair in Zuid-Azië, maar ook in Afrika, Zuid-Amerika en Oost-Europa (Dudrah, 2006).

Ook in Nederland is het Bollywood-genre in trek. Indiase films hebben hun weg uit het filmhuis gevonden en draaien in Pathé-bioscopen, dansscholen geven cursussen Bollywood-dansen en er zijn regelmatig Bollywood-muziekconcerten in Nederland. Vooral in het culturele aanbod van Den Haag is Bollywood goed zichtbaar, wat toe te schrijven is aan het grote gedeelte van de Haagse bevolking dat Zuid-Aziatische roots heeft; ook wel de Indiase diasporagemeenschap. Dit zijn Indiërs die zich buiten India hebben gevestigd, zo ook in Den

Haag. Zij hebben een grote behoefte aan de Indiase cultuur en hebben hun cultuur weten te verspreiden (Bandyopadhyay, 2008). In het Haagse straatbeeld kom je Indiase videotheken, kledingzaken en restaurants tegen. Door de globalisering en de Indiase diasporagemeenschap is de zichtbaarheid van Bollywood vergroot en zo bereikt het genre tegenwoordig een divers publiek.

Het is gebleken dat het Bollywood-genre ook populair is bij het niet-Indiaas publiek (Govil, 2000). In *Sociology goes to the movies* beschrijft socioloog Dudrah (2006) dat Bollywood-films in vele talen vertaald en nagesynchroniseerd worden. Dit heeft ervoor gezorgd dat het Bollywood-genre ook Marokkaanse, Turkse, Irakese en Iraanse fans heeft, ofwel overwegend islamitisch publiek. De fangroep is opmerkelijk jong. Er is kortom reden om aan te nemen dat waardering van het Bollywood-genre niet strikt samenhangt met etniciteit of culturele herkomst en dat het feit dat de jongeren in kwestie grotendeels in Nederland zijn opgegroeid, weinig uitmaakt voor de waardering van Bollywood-films en -muziek. De waardering voor het Bollywood-genre en dan specifiek Bollywood-muziek onder niet-Indiase jongeren in Den Haag vormt dan ook het uitgangspunt voor de centrale vraag van deze thesis. Het is immers weinig verrassend dat Turkse jongeren naar Turkse muziek luisteren en Iraanse jongeren graag Iraanse films zien, maar hoe kan hun waardering voor Bollywood-muziek verklaard worden? Heeft de muziek invloed op hen en ervaren zij net als Indiase jongeren een persoonlijke en culturele connectie met het genre? Dit sociologisch onderzoek verkent hoe niet-Indiase jongeren Bollywood-muziek ervaren. Met het concept ervaren wordt in dit onderzoek de wijze waarop deze jongeren betekenis geven aan Bollywood-muziek bedoeld en hoe dit van invloed is op hun culturele identiteit.

Voor dit onderzoek is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

1.1 Onderzoeksvraag

Hoe ervaren niet-Indiase jongeren van 18 tot 25 jaar uit Den Haag Bollywood-muziek en welke betekenis geven zij eraan?

Met niet-Indiase jongeren wordt in dit onderzoek uitgegaan van Bollywood-fans van Marokkaanse, Turkse, Irakese en Iraanse afkomst die woonachtig zijn in Den Haag.

Om bovenstaande onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is er een aantal deelvragen geformuleerd:

1.2 Deelvragen

- Hoe komen niet-Indiase jongeren in aanraking met Bollywood-muziek?
- Welke beweegredenen hebben deze jongeren om naar Bollywood-muziek te luisteren?
- Hoe wordt Bollywood-muziek onder de niet-Indiase jongeren beleefd?
- Wat voor invloed heeft Bollywood-muziek op de identiteitsvorming van niet-Indiase jongeren?
- Welke verschillen en of overeenkomsten kunnen we waarnemen tussen de Indiase diasporajongeren en de niet-Indiase jongeren wat betreft de ervaring van Bollywood-muziek en de culturele identiteit?

1.3 Wetenschappelijke relevantie

De wetenschappelijke relevantie wordt toegelicht aan de hand van eerdere onderzoeken en studies die er over dit onderwerp zijn geweest. In dit onderzoek staat het Bollywood-genre centraal, een Indiase filmindustrie die een grote groei heeft meegemaakt door de globalisering (Dudrah, 2006). Dit heeft gezorgd voor een internationale bekendheid voor de filmindustrie waarbij het zijn zichtbaarheid in de wereld heeft weten te vergroten (Dudrah, 2006). Naar aanleiding hiervan hebben wetenschappers onderzoek naar Bollywood verricht. Deze studies zijn verricht vanuit de filmwetenschap, mondiale studies, sociologische studies en sociale studies waarbij de nadruk ligt op de groei en ontwikkeling rondom de filmindustrie en haar primaire doelgroep; het Indiase publiek. Hierbij is de receptie onder de Indiase diasporagemeenschappen die zich wereldwijd hebben gevestigd in kaart gebracht.

Deze Indiase diasporagemeenschappen zijn onder andere gevestigd in Nederland, waar een groot aantal Bollywood-fans woont. Cultureel antropoloog Verstappen (2005) heeft een studie getiteld *Jong in Dollywood* verricht over Hindoestaanse jongeren en Bollywood in Den Haag. Bollywood heeft een grote invloed op deze jongeren, waarbij er een heuse Bollywood-cultuur zichtbaar is. Het gaat zelfs zo ver dat de jongeren Den Haag *Dollywood* noemen, een variant op de naam Bollywood. De jongeren vertonen kopieergedrag als het neerkomt op de kleding, dansstijl, normen en waarden, en de omgang met familie (Verstappen, 2005). Dit kopieergedrag is een opmerkelijk verschijnsel want de Haagse Hindoestaanse jongeren zijn opgegroeid in Nederland en zij komen niet uit India maar uit Suriname. Niettemin liggen de roots van Hindoestanen in India en dit is voor de jongeren van groot belang. De hindoestaanse jongeren zijn op zoek naar hun identiteit en hun cultuur en dit proberen ze door de films te begrijpen en mee te maken (Verstappen, 2005). Verstappen heeft samen met Rutten een soortgelijk onderzoek verricht in 2007, dat zich richtte op de Indiase diasporagemeenschap in Nederland. Dit onderzoek beschrijft de receptie van Hindi-cinema

onder Hindoestaanse jongeren en het veldwerk is uitgevoerd in Den Haag. Dit onderzoek toont aan wat de films zo bijzonder maakt en waarom ze juist zo geliefd zijn bij deze Indiase afstammelingen.

De voornaamste reden is dat de Indiase afstammelingen een persoonlijke connectie ervaren met de films, het laat zien wie ze zijn en wat zij thuis hebben geleerd (Verstappen & Rutten, 2007). Beide studies leggen een nadruk op de Indiase diaspora. Deze studie legt de nadruk op het niet-Indiaas publiek en zal ik kaart brengen hoe een kunstvorm: Indiase muziek wordt gewaardeerd en toegeëigend door andere etnische groepen. Het onderzoek van Dudrah (2006) heeft bevestigd dat Bollywood tegenwoordig een groter publiek heeft dan alleen het Indiase publiek. Dit wordt ook bevestigd door een onderzoek van Govil (2000), hij concludeert dat Bollywood ook populair is in het Midden-Oosten. Deze banden zijn gecreëerd doordat in de films een representatie van de moslims naar voren komt; acteurs zijn moslims waarbij de islamitische normen waarden en tradities worden getoond. Dit zorgt voor een populariteit van Bollywood bij andere verwante culturen.

Voor dit onderzoek wil ik mij op het niet-Indiase publiek richten aangezien de receptie van het genre onder deze groep tot dusver nog niet voldoende in kaart is gebracht. Specifiek richt ik mij tot de ervaring met Bollywood-muziek en hoe Marokkaanse, Turkse, Irakese en Iraanse jongeren daar een betekenis aan geven. Er is gekozen voor deze vier etnische groepen omdat in de oorspronkelijke landen waar deze jongeren vandaan komen, Bollywood populair is. Zoals eerder aangegeven door Dudrah (2006) en Govil (2000) is Bollywood populair in Zuid-Azië, Afrika, Zuid-Amerika, Oost-Europa, Rusland en het Midden-Oosten. De verwachting luidt dat hierdoor niet-Indiase jongeren gemotiveerd zijn om Bollywood-muziek te luisteren en ook vanwege het feit dat de representatie van de moslimcultuur in Bollywood hun aanspreekt. Zo wordt er ook gekeken of er buiten de diasporagemeenschappen ook een culturele link bestaat met Bollywood-muziek. De Indiase diasporajongeren vinden Bollywood-muziek belangrijk en het bepaalt grotendeels hun culturele identiteit. Onderzocht wordt hoe er betekenis wordt gegeven aan Bollywood-muziek door niet-Indiase jongeren en hoe hun culturele identiteit hierbij wordt beïnvloed.

1.4 Maatschappelijke relevantie

Naast de wetenschappelijke relevantie heeft dit onderzoek ook een maatschappelijke relevantie. Hierbij is het van belang om eerst een beeld te schetsen van Bollywood in de maatschappij. In de Nederlandse samenleving is Bollywood in korte tijd gegroeid; het wordt gezien als een populaire cultuur waarbij de muziek, films, dans en theater in trek zijn (Verstappen, 2007). De populariteit is grotendeels toe te schrijven aan de globalisering, het

proces dat Crane (2002) beschrijft als “culturele producten die de hele wereld over gaan” (Crane, 2002: 1). Globalisering staat voor de representatie van de wereld, waarbij culturele producten in de wereld zichtbaar worden. De globalisatie zorgt voor veranderingen in de perceptie die mensen hebben van de wereld; mensen verbreden hun perspectief en kunnen hun grenzen verleggen. De globale cultuur wordt tegenwoordig gekenmerkt door diversiteit (Rao, 2010). De globalisatieprocessen hebben ervoor gezorgd dat Bollywood een groter en diverser publiek genereert (Crane, 2002). De populariteit van Bollywood is ook toegenomen door de Indiase diasporagemeenschappen, die hun eigen cultuur hebben meegenomen en zichtbaar hebben gemaakt in de samenleving door bijvoorbeeld Indiase videotheken en dansscholen te openen (Verstappen, 2007). Dit heeft ervoor gezorgd dat Bollywood niet alleen toegankelijk is voor de Indiase diasporagemeenschappen maar dat ook andere doelgroepen kunnen genieten van Bollywood.

Dat Bollywood in de Nederlandse samenleving zichtbaar is, is eigenlijk geen nieuw gegeven. De Nederlandse samenleving wordt namelijk gezien als een multiculturele samenleving. Dit is een “samenleving opgebouwd met mensen met verschillende culturele achtergronden” (Sleegers, 2007: 9). Hofstede (2000) beschrijft dat er sprake is van culturele diversiteit. In Nederland wonen mensen die elders zijn opgegroeid, dit zijn de grote groepen Surinamers, Antillianen, Turken en Marokkanen. Zij hebben allemaal hun eigen cultuur meegenomen wat ervoor zorgt dat de huidige samenleving verrijkt is met diverse culturen. Dit zorgt voor nieuwe culturele producten, onder andere nieuwe etnische muzieksoorten zoals Bollywood-muziek. Vanuit mondiaal perspectief is er in de Nederlandse samenleving sprake van interculturalisatie; ook wel kruisbestuivingen van de culturen genoemd, waarbij er een uitwisseling van alle culturen in de samenleving plaatsvindt (Deursen, 2009). Cultuur is toegankelijk voor iedereen en op die manier kan iedereen er mee in aanraking komen, wat ervoor zorgt dat de mensen steeds meer kennis nemen van elkaars cultuur (Deursen, 2009). Dit heeft er ook voor gezorgd dat er meer aandacht is gekomen voor diverse etnische kunstvormen, waar in het verleden de nadruk vooral lag op de westerse kunstvormen. Door de interculturalisatie is er meer sprake van een gemengde culturele uitwisseling (Deursen, 2009).

Als we het hebben over de culturele uitwisseling van muziek dan speelt de identiteit van een persoon daar ook een rol bij. Muziek en identiteit zijn namelijk twee aspecten die met elkaar in verband staan. Psychologen Schwartz en Fouts (2003) hebben onderzocht hoe muziek een rol speelt in de vorming van de identiteit van jongeren. De muziek die jongeren luisteren is bepalend voor het creëren van een bepaalde subcultuur. Jongeren in de maatschappij creëren vaak een subcultuur of sluiten zich aan bij een groep waar ze bij willen horen.

Muziek speelt daar ook een belangrijke rol bij: muziek wordt geuit op een collectieve manier, jongeren komen bij elkaar op sociale plekken als clubs, festivals of concertzalen om samen muziek te luisteren of erop te dansen (Benneth, 1999). Uit muziek kunnen jongeren inspiratie op doen, ze leren ervan of ze genieten er gewoonweg van (Schwartz en Fouts, 2003). Muziek heeft invloed op jongeren en kan bepalend zijn voor de identiteit die jongeren aannemen. Door de effecten van de globalisering en de interculturalisatie komen jongeren sneller in aanraking met allerlei andere muzieksoorten, zoals Bollywood-muziek. Dit geeft stof tot nadenken over de vraag waarom ook niet-Indiase jongeren tegenwoordig naar Bollywood-muziek luisteren. Maar ook de vraag hoe die interesse ontstaan is en wat dit doet met hun identiteit is minstens zo belangrijk.

Het beantwoorden van deze vragen geeft inzicht in de culturele identiteit van het jonge publiek dat naar Bollywood-muziek luistert. Ook zet deze studie uiteen hoe jongeren omgaan met etnische kunstvormen die afwijken van hun eigen etnische achtergrond en wordt beschreven welke betekenis zij geven aan deze kunstvormen in het licht van hun eigen culturele identiteit. Daarnaast draagt dit onderzoek bij aan de theorievorming omtrent het transnationaal verkeer en de globalisering die tegenwoordig op een complexer niveau plaatsvinden, waardoor er in toenemende mate culturele producten de wereld over gaan (Crane, 2002). Het effect van globalisering en transnationaal verkeer op culturele consumptie kan in het licht van het Bollywood-genre goed geanalyseerd worden.

2. THEORETISCH KADER

In het theoretisch kader worden de belangrijkste concepten van dit onderzoek behandeld. Hiervoor worden er eerdere studies en onderzoeken geraadpleegd om uiteindelijk een nieuwe theorie te kunnen vormen. Eerst wordt een aantal theorieën over Bollywood-muziek en de Indiase diaspora besproken. Vervolgens wordt er een blik geworpen op belangrijke thema's over muziek namelijk; de ervaring, de voorkeur- en smaak, identiteitsvorming en subculturen.

2.1 Bollywood-muziek

Aangezien de primaire focus van dit onderzoek ligt op Bollywood-muziek is het van belang te beschrijven wat de term exact inhoudt. Bollywood-muziek is de muziek van de Bollywood-films die uitgebracht worden in India. Elke Bollywood-film heeft zes tot acht liederen. Een Bollywood-film zonder muziek is ondenkbaar, de muziek is namelijk het eerste wat ontwikkeld wordt en ook uitgebracht wordt om de film te introduceren (Desai & Dudrah, 2008). In de films heeft de muziek evenals de dans de belangrijke functie om de kijker het verhaal te vertellen. De muziek komt tussen de scènes voor en is gekoppeld aan de situaties en gebeurtenissen in de film. De liederen worden gezongen door playbackers, die verder op geen rol spelen in de film. De hoofdrolspelers playbacken in de liederen. De liederen hebben evenals de films doorgaans de liefde als thema, waarbij de personages gedurende de film hoofdzakelijk hun liefde voor elkaar uiten. De muziek en dans zijn gebaseerd op de Indiase traditie met klassieke optredens en religieuze betekenissen (Desai & Dudrah, 2008).

Bollywood-muziek onderscheidt zich in drie categorieën; de traditionele romantische nummers gelinkt aan de Indiase cultuur, de niet-traditionele nummers met Westerse invloeden en de zogeheten item-nummers (Rao, 2007). In de traditionele nummers staat romantiek tussen de hoofdpersonages centraal. Deze nummers spelen zich af op plekken als bijvoorbeeld een bruiloft of een tempel waarbij de traditionele Indiase kleding en de dansstijl goed zichtbaar zijn. De liefde tussen de personages wordt weliswaar geuit, maar erotiek is in zulke nummers nog taboe, waardoor de verleidingsscènes van de man en vrouw binnen bepaalde grenzen blijven. De niet-traditionele nummers daarentegen zijn vaak wat uitdagender gezien de scènes, kleding en dansstijl. Ook hebben deze nummers geen link met de Indiase traditionele cultuur maar horen wel in de verhaallijn van de film. De nummers hebben thema's die zich richten op het Westerse leven, hiermee wordt bedoeld dat de films buitenlandse locaties, acteurs, zangers heeft en dat de Engelse taal in de dialogen wordt gebruikt. Dan zijn er nog de zogeheten itemnummers, deze nummers kunnen vergeleken

worden met Westerse videoclip. De dansstijl, choreografie en de kleding worden ontwikkeld met de inspiratie van westerse videoclip. Een itemnummer is bedoeld om te interesse van het publiek op te wekken, daarom worden deze nummers mooi en apart aangekleed. Vaak worden er locaties gebruikt als een nachtclub of een dansclub met veel dansers erbij. Itemnummers wijken sterk af van het gewoonlijke traditionele lied omdat ze seksueel getinter zijn en ook niet verhaalgebonden. Ze hebben een economisch doel, namelijk om de markt te laten groeien en op het globale publiek in te spelen. Itemnummers dragen bij aan het internationaal maken van Hindi-film muziek en het moet de jongere doelgroep aanspreken die in de Westerse steden zijn opgegroeid (Rao, 2007).

Als we kijken naar de muziekstijl van Bollywood-muziek dan is deze divers te noemen. De muziekstijl van de liederen kan variëren van Indiase klassieke muziek en volksmuziek tot Westerse popmuziek. De Westerse invloeden spelen een rol in Bollywood, en dus ook in de muziek waar Westerse en traditionele instrumenten die gecombineerd worden. Bollywood-muziek is hierdoor een vorm van een crossover, aangezien verschillende populaire muziekstijlen worden gecombineerd (Morcom, 2001). Een goed voorbeeld hiervan is muzieknummer *Jai Ho*, afkomstig van de soundtrack van de hitfilm *Slumdog Millionaire*. Dit nummer bevat zowel Indiase als Westerse popmuziekinvloeden (Morcom, 2001).

De meeste nummers worden opgenomen in de filmstudio's in India, maar ook steeds vaker op exotische locaties in het buitenland. Filmproducenten willen hiermee een breder publiek aanspreken. Aantrekkelijke hoofdrolspelers, mooie outfits en prachtige locaties maken een nummer aantrekkelijk en compleet (Dudrah, 2006).

2.2 Indiase diaspora

Veruit de grootste publieksgroep voor Bollywood-muziek is het Indiase publiek in India zelf. Daar dit onderzoek zich richt op de niet-Indiase jongeren maar ook op de Indiase diasporajongeren die ter vergelijking zullen worden opgenomen in de analyse, is het van belang om deze Indiase diaspora en hun ervaring met Bollywoodfilm- en muziek nader toe te lichten. Bandyopadhyay (2008) omschrijft de diaspora als volgt: "Diaspora gaat uit van de verspreiding van het Indiase volk over de hele wereld ook wel bekend als de transnationale culturele gemeenschappen" (Bandyopadhyay, 2008:79-100). De uitgewaaierde Indiërs worden ook wel de non-resident indians (NRI's) genoemd. Zij hebben gekozen voor een beter bestaan in het westen, vooral in Europa en Amerika. Doordat ze elders leven ontstaat er een gemis van de eigen Indiase cultuur. De NRI's vinden de connectie met het thuisland belangrijk en deze connectie wordt gezocht via de Bollywood-films. Door het kijken van een Bollywood-film voelen Indiërs zich thuis, ook al woont men niet in India. In 1990 zijn de filmmakers zich meer op het Indiase diasporapubliek gaan richten. Films dragen een

ideologie van de Indiase identiteit uit en volgens filmmakers spreekt dit niet alleen de Indiërs in India aan, maar ook de diasporagroepen buiten India. Daarom proberen filmmakers een zogenaamde groepsidentiteit te creëren. De beelden in de films komen overeen met de leefsituatie van de diaspora. Ze laten zien hoe goed de diasporagemeenschappen leven in de westerse wereld waarbij ze in bezit zijn van mooie huizen en mooie auto's (Bandyopadhyay, 2008). Acteurs spelen zelf ook de rol van diaspora-acteurs, waarbij de films ook zijn opgenomen in de diasporalocaties. De diaspora-identiteit die in deze films naar voren komt refereert aan de Indiase cultuur waarbij respect voor de cultuur, tradities en culturele waarden en normen van belang zijn. Door de verhaallijnen en de diaspora karakters komt de Indiase identiteit duidelijk naar voren in de films.

Behalve de Indiase cultuur staan in Bollywood-films en -muziek andere thema's centraal die het publiek aanspreken en waar jongeren zich in herkennen (Bhattacharya, 2009). Voorbeeld is "Yuva", een film die gaat over studenten die te maken krijgen met politieke kwesties. "Laksya" gaat over jongeren die zich moeten focussen op hun persoonlijke doelen. Films met een sociale, politieke of morele boodschap worden gewaardeerd door het publiek, vooral door het jonge publiek. Zulke films worden niet zo snel vergeten en laten een positieve indruk achter omdat ze het jonge publiek iets meegeven (Bhattacharya, 2009).

Nu er besproken is wat Bollywood-muziek inhoudt en hoe de Indiase diaspora deze muziek ervaart is het van belang om nu enkele belangrijke thema's over het ervaren van muziek te beschrijven. In dit onderzoek staat het ervaren van muziek centraal daarom wordt er eerst uitgelegd wat er onder het concept ervaren wordt verstaan. Hiervoor is er gekozen om specifiek in te gaan op de esthetische ervaring en de emoties, in de volgende paragraaf wordt dit besproken.

2.3 Muziek en esthetische ervaring

Bij het ervaren van kunst wordt er gesproken over een esthetische ervaring. De filosoof Kant (1978) legt uit dat de term esthetisch verwijst naar iets wat *beautiful* is (in tegenstelling tot *pleasing*), er wordt een oordeel gegeven over kunst waarbij je geraakt wordt door de schoonheid ervan. Volgens Dewey (1934) is een esthetische ervaring een psychologisch proces van het waarnemen en ervaren van kunst. Het luisteren naar muziek kan een esthetische ervaring opleveren zeker wanneer die muziek associaties oproept met het dagelijkse leven. Park (2003) beschrijft het esthetische als een relatie tussen het object en subject. Deze relatie vindt plaats in drie stappen. Allereerst reageert het individu positief op de ervaring met het object. Daarna wenst het individu de kwaliteit van de ervaring zo volledig

mogelijk tot zich te nemen. Tot slot vraagt het individu zich af waar die ervaring vandaan komt, hoe die door het object wordt veroorzaakt en beschouwt deze als kritisch. Een esthetische ervaring staat gelijk aan een zogeheten flowervaring. Flow gaat uit van een ultieme ervaring, waarbij een persoon compleet opgaat in hetgeen waar diegene mee bezig is en er sprake is van een complete absorptie. Flow komt voor op korte en lange termijn. Op korte termijn leidt elke handeling tot nieuwe uitdagingen. Op lange termijn ga je op zoek naar nieuwe uitdagingen die passen bij nieuwe verworven vaardigheden. Een flowervaring vraagt om uiterste concentratie en focus, je moet onbezorgd bezig zijn om een esthetische ervaring tot stand te brengen. Bij het luisteren naar muziek kan er een flowervaring plaatsvinden waarbij de persoon helemaal opgaat in de muziek en alles om zich heen vergeet (Nakamura en Csikszentmihalyi, 2002). Verwacht wordt dat de esthetische ervaring; flowervaring ook bij het luisteren naar Bollywood-muziek een rol zullen spelen bij de niet-Indiase jongeren.

Roose (2008) schrijft over esthetische verwachtingen die mensen hebben bij klassieke muziek. Deze verwachtingen zijn gekoppeld aan semiotische functies als emoties, ontsnapping, herkenbaarheid, normatief en innovatief. Muziek heeft de kracht om emoties op te roepen bij mensen, het laat een indruk achter. Ontsnapping zorgt ervoor dat je helemaal in de muziek opgaat en de omgeving om je heen vergeet. Klanken en melodieën kunnen herkenbaar zijn bij het publiek. Door de herkenbaarheid kan het publiek een esthetisch oordeel vellen over de muziek omdat ze weten waar de muziek over gaat en wat het inhoudt. De normatieve functie gaat uit van muziek die vaak een boodschap heeft met normatieve of ideologische normen en waarden. Muziek is niet altijd hetzelfde en innoveert, dit zorgt ervoor dat muziek complexer kan worden. Meer ritmische patronen of muziekstructuren worden toegevoegd aan een muzieknummer, dit zodat de luisteraar een betekenis kan geven aan nieuwe onbekende stukken. De luisteraar experimenteert met muziekconventies waarbij het intellect wordt uitgedaagd en gestimuleerd (Roose, 2008). Verondersteld wordt dat de esthetische verwachtingen als herkenbaarheid en ontsnapping bij Bollywood-muziek een belangrijke functie zal hebben.

2.4 Muziek en emoties

Bij de esthetische ervaring spelen emoties een belangrijke rol. Vooral het ervaren van muziek roept emoties op, meer dan bij andere kunstvormen het geval is. Muziek wordt gezien als een krachtig medium, een communicatiemiddel dat een directe invloed heeft op emoties. Muziek heeft intense effecten waarbij bepaalde muziek geassocieerd wordt met personen, momenten en herinneringen. Hierdoor dient muziek bijvoorbeeld als een biografie van een persoon en brengt het nostalgie met zich mee (Wellst en Hakanen, 1991).

Volgens Wellst en Hakanen (1991) is onder studenten gebleken dat populaire muziek wordt gebruikt om stemming en emoties te bepalen, maar ook om eenzaamheid, saaiheid en stress tegen te gaan. Ook dient muziek als ontspanning, als tijdverdrijf en om alles om je heen te vergeten. De belangrijkste emoties die onder studenten door muziek naar boven komen zijn liefde, sensatie, vrolijkheid, hoop, passie en zelfvertrouwen. Muziek wordt gebruikt om stemmingen te bepalen maar ook om te veranderen. Als je in een verdrietige stemming bent dan kan muziek je helpen opknappen. Muziek wordt eveneens gebruikt om te kalmeren en ontspannen (Wellst en Hakanen, 1991). Muziekpsycholoog Sloboda (1991) beschrijft dat bij een muzikale ervaring zogeheten “*thrills*” naar boven komen. *Thrills* staan gelijk aan het beleven van plezierige sensaties, bijvoorbeeld muziek die kippenvel geeft. Deze sensaties zijn gekoppeld aan emoties die door muziek sterker beleefd worden. Bij het luisteren naar verdrietige muziek kunnen er tranen ontstaan (Sloboda, 1991).

Uit deze theorieën blijkt duidelijk dat muziek niet alleen een kunstvorm is die vele verschillende reacties op kan roepen, maar ook dat muziekbeleving een zeer persoonlijke aangelegenheid is. Veel auteurs stellen immers dat muziekbeleving betekenis krijgt in het individu, omdat het emoties, cognitieve evaluaties en beoordeling in iemand oproept. Des te interessanter is de muziekwaardering van groepen en de vragen die dit met zich meebrengt; vooral wat muziek bij diasporagroepen of collega immigranten teweeg brengt. De emoties die voor hen centraal staan zouden met hun gedeelde immigranten-positie en gedeelde culturele of migratie-achtergrond te maken kunnen hebben.

2.5 Muziekvoorkeur- en muzieksmaak

In deze paragraaf wordt er beschreven hoe een muziekvoorkeur wordt ontwikkeld en welke factoren er hierbij een rol spelen. De niet-Indiase jongeren hebben een muziekvoorkeur ontwikkeld voor Bollywood-muziek. Gekeken wordt of deze factoren ook een rol zouden kunnen spelen bij niet-Indiase jongeren en hun muziekvoorkeur voor Bollywood-muziek.

Schafer en Sedmeier (2009) bespreken hoe een bepaalde muziekvoorkeur wordt ontwikkeld. Zij geven aan dat dit te maken heeft met verschillende factoren die je muziekvoorkeur beïnvloeden. Enkele factoren zijn de specifieke kenmerken van muziek zoals het tempo, de beat, de bekendheid en het herhalend luisteren, ervaringen van de luisteraar en sociale invloeden. Andere belangrijke factoren zijn de persoonlijkheid en de leeftijd van de luisteraar. Bij de persoonlijkheid kiest een persoon muziek uit die vaak weergeeft hoe je als persoon bent of graag wilt zijn. Je muzieksmaak is volgens Ruud (1998) een manier om jezelf te laten zien aan anderen. Bourdieu (1984) spreekt bij de muzieksmaak van de term onderscheiden. Hiermee wordt bedoeld dat muziek je onderscheidt van anderen in de maatschappij omdat je

door je muzieksmaak bij een groep hoort. Dat mensen van muziek houden komt volgens Bourdieu omdat zij ergens bij willen horen en of ergens mee willen identificeren. Door muziek kan je bijvoorbeeld elegant, rebel of hip zijn en zo kiest iemand de muziek uit die hierbij past. Macdonald (2002) noemt ook een aantal factoren die invloed hebben op de muzieksmaak van een persoon, zoals de stemming, de tijd van de dag en de sociale situatie die constant kunnen veranderen. Je stemming is bepalend voor de keuze voor de muziek die je wilt horen, wanneer je in een verdrietige bui bent is je keuze voor muziek anders dan wanneer je vrolijk bent. Ook speelt de sociale situatie een rol bij je muzieksmaak, wanneer je huiswerk aan het maken bent heb je andere muziek opstaan dan wanneer je bijvoorbeeld aan het sporten bent. De muziek die er uitgekozen wordt hangt geheel af van de persoon. Het komt voor dat bij een bepaalde stemming die een persoon op dat moment heeft, er muziek wordt uitgekozen die gelijk is aan de stemming. Bijvoorbeeld bij een vrolijke stemming kan een persoon kiezen voor vrolijke muziek. Ook komt het tegengestelde effect voor, wanneer je in een verdrietige stemming bent je juist vrolijke muziek wilt horen. Muziek heeft bepaalde effecten die diep en minder diep door dringen bij de luisteraar, gezien de gedragingen en overtuigingen. Mensen kunnen een sterke band hebben met muziek waarbij ze meer of minder investeren, of actief en passief participeren (Macdonald, 2002).

Vanuit de omgeving kan er ook een invloed ontstaan op de muziekvoorkeur. Een belangrijke factor die cultuurpsycholoog Ter Bogt (2011) beschrijft zijn vrienden. Als je vrienden hebt die naar een bepaalde soort muziek luisteren dan is de kans groot dat jij ook naar deze muziek gaat luisteren. Verondersteld wordt dat vrienden een grote invloed zullen hebben op de niet-Indiase jongeren die naar Bollywood-muziek luisteren. De muzieksmaak wordt al op vroege leeftijd ontwikkeld. Volgens Ter Bogt (2011) worden de jeugdijaren, van twaalf tot eenentwintig jaar, gezien als belangrijkste periode in het ontwikkelen van je muzieksmaak (Ter Bogt, 2011). Dit komt omdat er in deze periode de meeste informatie en ervaringen voor muziek worden opgedaan en er in deze periode naar een identiteit wordt gezocht. Hierdoor wordt er in de jeugdijaren het meest naar muziek geluisterd. Hiermee geeft Ter Bogt aan dat de muzieksmaak die jongeren creëren bepalend is in de rest van hun leven. De kans dat je muzieksmaak wijzigt is volgens hem klein, als je in je jeugdijaren veel naar popmuziek luistert dan luister je dat later in je volwassenjaren ook nog (Ter Bogt, 2011). Hoewel het wel voorkomt dat je ook interesse toont in andere muziekstijlen, maar dit schijnt niet veel af te wijken van je vaste muziekvoorkeur. Ter Bogt geeft aan dat er dan naar een ander genre wordt geluisterd, maar dan wel nog binnen dezelfde muziekstijl (Ter Bogt, 2011).

2.6 Muziek en identiteit

Nu besproken is hoe de ervaring van muziek, de muziekvoorkeur- en smaak inhoudt wordt er nu een blik geworpen op muziek en identiteitsvorming. Niet-Indiase jongeren luisteren Bollywood-muziek en dit beïnvloedt hun culturele identiteit. Daarom wordt er nu beschreven hoe muziek samenhangt met de ontwikkeling van je identiteit. DeNora (2000) beschrijft de relatie tussen muziek en identiteit. Muziek en identiteit zijn verbonden met elkaar. Muziek roept bepaalde herinneringen op die persoonlijk zijn, vandaar dat muziek volgens DeNora een reflexief proces is van herinneren en construeren. Muziek wordt gebruikt om herinneringen op te halen, om terug te linken naar bepaalde momenten of om emoties op te roepen. Muziek koestert, bewaart en herdenkt bepaalde ervaringen en kan kortom een specifieke moment-, relatie- of persoonsgebonden betekenis krijgen. Mensen hebben vaak de behoefte om momenten opnieuw te beleven en de reflexieve functie van muziek stel hen hiertoe in staat. Ook benadrukt DeNora (2000) het belang van identiteit en persoonlijkheid, die bepaalde muziksmaken in de hand werken, maar op die manier ook representatief kunnen worden voor een bepaalde identiteit of persoonlijkheid.

Volgens Frith (1996) zijn muziek en identiteit sterk verbonden met elkaar en heeft muziek een invloed op elke persoon. Muziek creëert een esthetische ervaring waarbij de subjectieve en collectieve identiteit worden gevormd. De subjectieve identiteit gaat uit van het beleven van de eigen identiteit en de collectieve identiteit wordt beleefd samen met anderen. Het gebruik van muziek volstaat niet alleen voor het bepalen van onze gevoelens, stemmingen of gedragingen maar het gaat ook om hoe we ons willen presenteren naar anderen toe. Los van de vraag welke identiteit gecreëerd wordt, staat voorop dat muziek zorgt dus voor een intense ervaring. Frith (1996) geeft bovendien aan dat identiteit een ervaringsgericht proces is, waardoor identiteit en muziek onomstotelijk met elkaar in verband staan. Muziek vormt volgens Frith (1996) de sleutel tot de identiteit, een identiteit die kan veranderen en waarbij het uiteindelijk gaat om wat je wel en niet bent. Ten slotte stelt Frith (1996) dat muziek een manier is om verschillende culturele identiteiten aan te nemen, wat de theorie zeer toepasselijk maakt binnen de kaders van dit onderzoek (Frith, 1996).

Bij muziek en de identiteit spreekt Macdonald (2002) van de term '*musical identities*'. Dit is een term die ervan uitgaat dat er bij muziek sprake is van identiteitsvorming er is sprake van interactie tussen de muziek en het individu. Er kunnen twee muzikale identiteiten onderscheiden worden namelijk; de '*identities in music*' (IIM) en de '*music in identities*' (MII). IIM richt zich op aspecten van *musical identities* waarbij culturele rollen en muzikale categorieën een rol spelen. MII richt zeer meer op hoe muziek gebruikt wordt, waarbij we muziek als bron gebruiken voor de ontwikkeling van onze identiteiten. Deze identiteit is beter

toepasbaar als het gaat over de ervaringen van de luisteraars. *Musical identities* toont aan dat een persoon verschillende muziekactiviteiten uitvoert wat kan leiden tot verschillende *musical identities*. Hetzelfde geldt voor hoe de identiteiten worden gevormd door muziek (Macdonald, 2002). Macdonald beschrijft dat muziek verbonden is aan drie kenmerken voor het individu, namelijk; '*interpersonal relationships*', '*mood*' en '*self-identity*'. De *interpersonal relationships* hebben betrekking tot relaties die mensen ontwikkelen door middel van muziek. Muziekvoorkeur is een instrument waarmee men afbakt bij welke sociale groep men hoort. Vooral jongeren hebben een duidelijke voorkeur voor bepaalde muziek en creëren vaak een sociale groep. *Mood* beschrijft dat mensen muziek gebruiken om hun gevoelens, emoties en stemmingen te bepalen, hierbij speelt ook de sociale omgeving een rol (Macdonald, 2002). Waar een persoon muziek luistert, is namelijk van invloed op de *mood*. De *self-identity* gaat uit van muziek die een sociale functie uitoefent en dat is het creëren en ontwikkelen van identiteiten. Muziek en het individu staan in interactie met elkaar, en zo is er sprake van de *musical identity*.

Macdonald (2002), DeNora (2000) en Frith (1996) geven aan dat mensen verschillende identiteiten hebben, die gecreëerd worden door de interactie met andere mensen. Er bestaat kortom niet zoiets als één basisidentiteit; iedereen heeft er meerdere. Bij de sociale constructie zie je ook dat identiteiten groeien en ontwikkelen, wat neerkomt op nieuwe constructies. Muziek speelt een centrale rol in het proces van de identiteitsconstructie van jongeren. De identiteit van jongeren, en dus ook de '*musical identities*' worden geconstrueerd en gereconstrueerd in interactie met anderen, wat doorgaat tot in het volwassen leven (Macdonald, 2002). Muziek is een bron van communicatie en zet zich neer als een medium waardoor mensen hun identiteiten kunnen construeren of hun bestaande identiteit kunnen veranderen.

Bollywood-muziek kan bijdragen aan het creëren van een musical identity bij niet-Indiase jongeren. Hoe deze musical identity eruit ziet komt naar voren in dit onderzoek. Bij de musical identity vindt er een interactie plaats tussen de muziek en het individu. De kenmerken *interpersonal relationships*, *mood* en *self-identity* spelen hier een rol bij. De niet-Indiase jongeren die Bollywood-muziek luisteren, creëren een relatie met anderen en willen bij een sociale groep horen. Bollywood-muziek wordt beluisterd om gevoelens, stemmingen en emoties te bepalen. De sociale functie van Bollywood-muziek voor het individu is het creëren van een identiteit.

2.7 Muziek, jongeren en subculturen

Als gesproken wordt over jongeren, muziek en hun stijl dan wordt er gesproken over een subcultuur (Benneth, 1999). Subculturen zijn beweeglijke culturen die snel kunnen veranderen op het gebied van smaakvoorkeuren. De subcultuur gaat uit van een groep met een sterke groepsidentiteit. Een subcultuur vormt een belangrijk onderdeel als het neerkomt op de identiteitsvorming van jongeren. Benneth (1999) beschrijft een jongerencultuur van Aziatische jongeren, de *'Asians'* in Groot-Brittannië. Deze jongeren gebruiken Bhangra-muziek om gezamenlijk de traditionele Aziatische identiteit te vieren. Dit doen zij door bij elkaar te komen en op de muziek te dansen waarbij er ook culturele bronnen als de traditionele dans, instrumenten, stijl en kleding wordt gebruikt. Bhangra-muziek wordt gebruikt door de jongeren om de identiteit, het eenheidsgevoel en de saamhorigheid van de groep te versterken.

Ook Huq (2006) beschrijft hoe subculturen zich organiseren door middel van muziek. Een voorbeeld is jongeren die zich afzetten tegen de maatschappij en dit tot uiting brengen via culturele producten, zoals muziek. Huq (2006) stelt dat er tegenwoordig sprake is van globale jongerenculturen, waarbinnen er naar een uiteenlopende mix van muziekstijlen wordt geluisterd, die er ook toe leidt dat er nieuwe gemengde muziekvormen ontstaan. Jongeren hebben tegenwoordig een brede keuze als het neerkomt op het luisteren van muziek en dit is volgens Huq (2006) toe te schrijven aan de culturele globalisatie. Zulke jongeren kunnen we ook wel zien als culturele omnivoren; jongeren die open staan voor zowel hoge als lage cultuur (Peterson, 1997). Jongeren hebben een meer omnivoor vrijetijdspatroon gecreëerd en hebben hierdoor een brede culturele smaak ontwikkeld. Dit leidt tot een brede muzikale belangstelling onder de omnivoor jongeren. Deze jongeren tonen een grote interesse in de populaire cultuur, waarbij ze popconcerten, festivals en discotheken bezoeken.

Doordat jongeren meer de populaire cultuur consumeren ontstaat er ook meer een gemeenschappelijke smaak onder jongeren, vooral onder muziek is dit waarneembaar (Peterson, 1997).

Brake (1980) beschrijft dat een subcultuur uitgaat van een groepsidentiteit en dat jongeren muziek gebruiken om deze groepsidentiteit te vormen. Aangezien jongeren met zeer veel verschillende muziekvormen in aanraking komen is het zeker niet ondenkbaar dat de muzikale voorkeuren van bepaalde groepen vele verschillende invloeden vertonen. Niet alleen zijn de grenzen binnen de muziek vervaagd en heeft de culturele omnivoor, die van alles iets consumeert, de overhand – ook buiten de muziek om kan het medium zorgen voor grensvervaging, vooral op etnisch gebied. Muziek is een dermate vrijelijk verkrijgbaar

cultureel product dat de relatie tussen de herkomst van de muziek en de herkomst van de gebruiker niet erg strikt meer is. Waar muziek, zoals eerder gesteld, culturele grenzen en de bijbehorende belevenis kan versterken, kan het dus net zo goed etnische grenzen doen vervagen en een belevenis creëren voor individuen buiten deze grenzen.

3. ONDERZOEKSOPZET

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe de data voor deze studie is verzameld. Het onderzoek betreft een kwalitatief onderzoek, waarbij vijftien persoonlijke diepte-interviews werden afgenomen.

3.1 Dataverzameling

3.1.1 Persoonlijke diepte-interviews

In een kwalitatief onderzoek gaat men uit van het flexibel inspelen op de onderzoeksituatie en op de informatie die de respondenten geven. Het afnemen van een open interview is hierbij een goede methode. Een 'open interview' is de verzamelnaam voor alle interviews die niet volledig zijn gestructureerd (Baarda, De Goede en Van der Meer-Middelburg, 2007: 14-16). 'Het doel van een interview is het verzamelen van informatie uit mededelingen van ondervraagde personen, om zo de geformuleerde vraagstelling te beantwoorden' (Baarda, De Goede en Van der Meer-Middelburg, 2007:14-16). Om een interview te sturen en goed in te leiden gebruikt men vaak een topiclijst, waarbij er vaste onderwerpen worden gebruikt. Niettemin kan het voorkomen dat er tijdens het interview zelf spontaan nieuwe onderwerpen aan bod komen (Baarda, De Goede en Van der Meer-Middelburg, 2007: 14-16).

3.1.2 Respondenten

Voor dit onderzoek zijn er vijftien jongeren geïnterviewd namelijk: tien jongeren van een Turkse, Marokkaanse, Iranese en Irakese afkomst en vijf Indiase diasporajongeren. Dit waren jongeren in de leeftijd van 18 tot 25 jaar woonachtig in Den Haag. Er was gekozen voor deze leeftijdscategorie om een groot mogelijke spreiding te hebben binnen de categorie jongeren. Deze jongeren zijn benaderd via de eigen vriendenkring en via internet. Via het internet werden er forums, blogs, websites en de sociale media geraadpleegd waar Bollywood-fans actief over Bollywood-muziek discussiëren. Ook werd er gebruik gemaakt van het sneeuwbaaleffect, toen er eenmaal een paar jongeren waren geïnterviewd werd er gevraagd of zij ook andere Bollywood-fans kenden. De interviews vonden plaats op sociale informele plekken bijvoorbeeld in de bibliotheek of op school. Ook vonden er enkele interviews thuis bij de respondent plaats. Het was belangrijk dat de fysieke omgeving een relaxte sfeer moest zijn waarbij de respondent zich op zijn gemak voelde.

In onderstaande tabellen is specifieke informatie over de respondenten weergegeven.

Tabel 3.1 Interviews onder niet-Indiase jongeren

Respondent	Geslacht	Leeftijd	Afkomst	Tijdsduur interview
Ahsan	Man	24	Irakees	1:00
Ali	Man	21	Turks	1:05
Ayten	Vrouw	24	Turks	1:10
Ferda	Vrouw	20	Turks	1:00
Gulsan	Vrouw	24	Turks	0:50
Jamila	Vrouw	18	Marokkaans	0:50
Mina	Vrouw	24	Marokkaans	1:00
Saba	Vrouw	21	Irakees	1:05
Sanaz	Vrouw	24	Iraneees	1:00
Yassine	Man	25	Marokkaans	1:10

Tabel 3.2 Interviews onder diasporajongeren

Respondent	Geslacht	Leeftijd	Afkomst	Tijdsduur interview
Aliya	Vrouw	23	Pakistaans	1:00
Arfaan	Man	20	Indiaas	1:00
Faraaz	Man	25	Indiaas	0:45
Salma	Vrouw	24	Pakistaans	0:50
Sharmila	Vrouw	23	Surinaams	0:50

3.1.3 Topiclijst

Om de interviews te sturen werd er gebruik gemaakt van een topiclijst die bestond uit een aantal belangrijke hoofdonderwerpen als Bollywood-muziek, Indiase dans, zang, kleding, Indiase cultuur, persoonlijkheid en identiteit. Ook werd er bij elk onderwerp gebruik gemaakt van een aantal vaste vragen; in totaal waren er dertig vragen opgesteld in de topiclijst. Het hoofdonderwerp Bollywood-muziek had de meeste vragen. Om het interview in te leiden werden er eerst een aantal algemene vragen over Bollywood gesteld. Dit was bedoeld om de respondent op zijn gemak te laten voelen met het interview en onderwerp. Daarna werden er specifieke vragen gesteld, waarbij ook het doorvragen van pas kwam voor het verkrijgen van meer informatie over het onderwerp. De vragen waren grotendeels opinievragen (Baarda, De Goede en Van der Meer-Middelburg, 2007).

3.2 Data-analyse

3.2.1 Transcriberen en coderen

De persoonlijke interviews werden opgenomen met een memorecorder. Daarbij werden er ook notities gemaakt tijdens het interview. De interviews moesten letterlijk uitgetypt worden, daarom was het belangrijk om de transcriptie direct na het interview uit te voeren. Ook om de

betrouwbaarheid hoog te houden was dit van belang. Toen eenmaal de transcriptie was verwerkt vond het coderen plaats. Het ordenen vond plaats in drie stadia. Het eerste stadium was de *'open coding'*, waarbij er kernbegrippen werden uitgezocht en de uitspraken uit het interview werden gelabeld (Strauss en Corbin, 1990:15-25). Deze labels werden geanalyseerd en de verschillende interpretaties werden beschreven. Bij het onderwerp de aanraking met Bollywood-muziek werden de labels vrienden, familie en de media gebruikt. Het tweede stadium was de *'axial coding'*, waarbij er relaties werden gelegd tussen de begrippen en de categorieën. Er werd hierbij gezocht naar verschillen en of overeenkomsten in de tekst. Daarna werden de meeste begrippen samengevoegd door middel van synoniemen. Respondenten omschreven Bollywood-muziek als liefdevol of romantisch, dit is een overeenkomst die samengevoegd is. Het derde stadium is de *'selective coding'*. In deze fase werd er gebruik gemaakt van hoofdthema's en sub-thema's om meer structuur aan te brengen in de analyse. Een hoofdthema zijn de motivaties voor Bollywood-muziek en hierbij zijn meerdere sub-thema's aan gekoppeld (Strauss en Corbin, 1990: 15-25). Uiteindelijk werd na het coderen de bevindingen samengevat waarbij overgegaan kon worden tot de beantwoording van de onderzoeksvragen.

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten weergegeven die door middel van vijftien diepte-interviews zijn verzameld. De resultaten zijn geordend aan de hand van belangrijke thema's die in de interviews naar voren kwamen. Deze thema's vallen uiteen in de vragen...

- 1) ... hoe de niet-Indiase jongeren in aanraking zijn gekomen met Bollywood-muziek;
- 2) ... wat hun redenen zijn om naar de muziek te luisteren;
- 3) ... hoe zij de muziek ervaren en beleven;
- 4) ... op welke manier(en) Bollywood-muziek een invloed heeft op hun culturele identiteit.

Vervolgens worden de overeenkomsten en verschillen besproken tussen de niet-Indiase jongeren en de diasporajongeren. De analyse van overeenkomsten en verschillen zet uiteen...

- 1) ... of niet-Indiase jongeren bewust een culturele connectie ervaren met Bollywood-muziek ;
- 2) ... zo ja, hoe zij dat ervaren en op welke fronten dat het geval is;
- 3) ... welke invulling de niet-Indiase jongeren geven aan hun interesse in het genre.

Om de resultaten duidelijker weer te geven wordt in de analyse gebruik gemaakt van citaten. Aan de hand van de resultaten worden en de in dit onderzoek gebruikte literatuur wordt uiteindelijk antwoord gegeven op de onderzoeksvragen.

4.1 Aanraking met Bollywood- muziek

Alle jongeren die zijn geïnterviewd hebben van huis uit de cultuur van hun ouders meegekregen. Ayten, Gulsan, Ferda en Ali zijn Turks opgevoed, Mina, Yassine en Jamila zijn Marokkaans opgevoed. Saba en Ahsan zijn Irakees opgevoed en Sanaz is Iranees opgevoed. De jongeren zijn grootgebracht met de cultuur van hun ouders, maar zijn opgegroeid in Nederland. Hun dominante cultuur hebben ze dan ook op jonge leeftijd al aangevuld met andere culturen, waaronder de Bollywood-cultuur. Zij zijn hiermee in aanraking gekomen door vrienden, familieleden en media en uit de interviews blijkt dat dit vaak al op jonge leeftijd is gebeurd. Zowel de films als de muziek zijn erg geliefd bij de geïnterviewde jongeren, daardoor zij gekenmerkt kunnen worden als fans van het genre.

De jongeren geven aan een grote interesse in andere culturen te hebben en vertellen dat ze in multiculturele wijken wonen waar veel culturele uitwisseling plaatsvindt. Enkele voorbeelden die de jongeren geven zijn dat ze films en muziek lenen van hun burens of met elkaars gerechten kennismaken. Deursen (2009) beschrijft dit effect, dat veel voorkomt in multiculturele samenlevingen, als interculturalisatie: mensen nemen kennis van elkaars cultuur door de uitwisseling van zaken die kenmerkend zijn voor deze cultuur. Multiculturaliteit gaat echter verder dan dat; de jongeren omschrijven zichzelf als multiculturele jongeren en stellen dat het daarom niet verwonderlijk is dat zij van het Bollywood-genre houden. Ze hebben vrienden met diverse etnische achtergronden waarbij de onderlinge culturen gedeeld worden. Zo luisteren zij naar elkaars muziek; de geïnterviewde jongeren luisteren naast Bollywood-muziek ook naar Arabische of Antilliaanse muziek. Doordat zij vanwege hun sociale omgeving naar een uiteenlopende mix van muziekstijlen luisteren, hebben zij een brede muzieksmaak gecreëerd en zijn de jongeren een schoolvoorbeeld van de culturele omnivoor zoals Peterson (1997) deze omschrijft.

Zoals aangegeven zijn de jongeren met Bollywood in aanraking gekomen via vrienden van Surinaamse, Pakistaanse en Indiase afkomst die zelf ook Bollywood-fan zijn en in mindere mate door familieleden en media. De leeftijd waarop zij begonnen zijn met het luisteren naar Bollywood-muziek loopt uiteen. Zo is Ayten (Turks) op haar zevende al Bollywood-muziek gaan luisteren en Saba (Irakees) pas op haar zestiende, maar beide respondenten luisteren er nu nog steeds naar. Dit geeft niet alleen aan dat het voorkomt dat jongeren met Bollywood opgroeien en er in hun puberjaren nog steeds van houden, maar ook dat het voorkomt dat ze het genre pas in die puberjaren ontdekken.

Enkele jongeren zijn niet via vrienden, maar via familieleden met Bollywood-muziek in aanraking gekomen. Gulsan, een meisje van Turkse afkomst, kent het genre via haar nicht, die ook Bollywood-fan is. Samen besteden ze veel tijd aan Bollywood-muziek door er samen naar te luisteren. Bij Ayten (Turks) en Ahsan (Irakees) speelden grootouders een rol. Ayten maakte op zevenjarige leeftijd al kennis met Bollywood-films door haar opa, die video's mee naar huis bracht waar de familie gezamenlijk naar keek. Haar interesse is op vroege leeftijd ontstaan en door de films is ze ook naar de muziek gaan luisteren. Ze legt uit dat ze ook Hindoestaanse vriendinnen heeft waarmee ze de muziek luistert. Bij Ahsan is de aanraking via zijn oma verlopen, van wie hij op tienjarige leeftijd zijn eerste Bollywood-cd kreeg.

Naast vrienden en de familieleden hebben bij sommige jongeren de media ook een rol gespeeld. Ondanks dat de Bollywood-industrie gevestigd is in India, zijn de producten eenvoudig toegankelijk geworden door de globalisering. Dit ligt niet uitsluitend aan de democratisering en differentiatie van moderne media; ook traditionele media zoals de televisie besteden meer aandacht aan Bollywood omdat daar meer vraag naar is ontstaan. Bollywood is zodoende uit de niche geraakt en is zichtbaarder dan vroeger. Mina en Yassine (beide Marokkaans) hebben door de televisie kennisgemaakt met het Bollywood-genre. Zij keken Bollywood-films op Nederlandse zenders. Mina vertelt dat ze vroeger vaak met haar moeder Bollywood-films op televisie keek en dat ze vooral de muziek een plezierige beleving vond. Zo is haar interesse voor Bollywood-muziek gedeeltelijk ontstaan. De interesse nam echter pas écht toe toen zij met een Hindoestaanse vriendin Bollywood-films ging kijken:

“Ja klopt, gewoon simpelweg via de tv. Er was een zender op tv en die toonde in de avond altijd Bollywood-films, ik weet alleen niet meer welke zender dat was. Eigenlijk is daardoor is mijn interesse gegroeid. Maar ik had vroeger ook een beste vriendin en zij was Hindoestaans, dus met haar keek ik vroeger ook veel films.” (Mina, 24 jaar, Marokkaans)

Ook Yassine is via de televisie in aanraking gekomen met Bollywood-films. Toen hij ongeveer veertien jaar was zag hij zijn eerste Bollywood-film op de Nederlandse televisie. Verder geeft hij aan dat ook bij hem zijn omgeving een rol speelde; via een vriendin is hij behalve met de films ook in aanraking gekomen met Bollywood-muziek en is hij videoclippen gaan kijken.

“Via een vriendin ben ik met de muziek in aanraking gekomen. Zij stuurde mij een paar clips toen en dat sprak mij wel heel erg aan.” (Yassine, 25 jaar, Marokkaans)

Dat deze jongeren via vrienden Bollywood-muziek zijn gaan luisteren, wekt de suggestie dat zij aansluiting zoeken bij hun vrienden, wat op zich geen verwonderlijk verschijnsel is. Vrienden luisteren samen naar Bollywood-muziek en laten elkaar kennis maken met muziek die zij mooi vinden, waardoor ze invloed uitoefenen op elkaars muzieksmaak. Bollywood-muziek dient vanuit dit perspectief als een sociaal bindmiddel. De muziek wordt op een collectieve manier beleefd, iets dat Benneth (1999) beschrijft in zijn studie over Bhangra-muziek. Hij stelt dat het beleven van muziek gebruikt wordt om een eenheidsgevoel en de saamhorigheid van een groep te versterken. Zijn bevindingen bij Bhangra-muziek zijn ook toepasbaar op het gebruik van Bollywood-muziek in deze studie, waaruit blijkt dat de muziek de onderlinge binding van de jongeren versterkt.

Bij Ali (Turks) hebben zijn Surinaamse en Pakistaanse vrienden een belangrijke rol gespeeld in het ontstaan van zijn interesse in het Bollywood-genre. Ook had hij een Surinaamse vriendin met wie hij veel Bollywood-films keek en naar de muziek luisterde. Dit geeft aan dat hij door middel van de muziek niet alleen aansluiting vond bij zijn vrienden, maar ook bij zijn vriendin. Het ontwikkelen in interesse voor muziek aan de hand van de muzieksmaak van een geliefde zien we ook terug bij Ferda (Turks). Zij koos voor Bollywood-muziek vanwege haar toenmalige vriend. Ze is de films gaan kijken en de muziek gaan luisteren om meer van de cultuur van haar vriend te leren:

“Ik had een Pakistaanse vriend en zo ben ik de films gaan kijken. Puur om ook zijn cultuur te leren kennen. Ik was toen ongeveer 18 jaar, dus toen heb ik mijn eerste film gezien.” (Ferda, 20 jaar, Turks)

Behalve dat de jongeren naar films kijken en muziek luisteren, doen zij ook actief mee aan evenementen. Bollywood speelt een belangrijke rol in de vrijetijdsbesteding van de jongeren, vooral in het uitgaansleven: veel van de geïnterviewde jongeren bezoeken Bollywood-feesten en -concerten. Saba (Irakees) bijvoorbeeld vertelt dat ze veel uitgaat en dan vaak naar Bollywood-feesten gaat waar Bollywood-muziek wordt gedraaid. Ook legt ze uit dat ze naar speciale Bollywood-concerten gaat:

“Met vriendinnen ga ik in het weekend vaak in Den Haag of Amsterdam uit. Je hebt in Den Haag ‘Club XS’ en daar hebben ze vaak Bollywood-feesten waar we heen gaan. In Amsterdam heb je nog meer clubs die Bollywood-muziek draaien. Ook ben ik laatst nog naar een groot Bollywood-concert geweest in Ahoy’ Rotterdam.” (Saba, 24 jaar, Irakees)

Bollywood-muziek wordt in veel gevallen samen met vrienden en familie beleefd. Het genre wordt gedraaid op bruiloften, er wordt op gedanst op verjaardagen en ook geven de jongeren aan dat er in huiselijke kring met vrienden en/of familie naar de muziek wordt geluisterd. Ook het kijken van Bollywood-films is een sociale aangelegenheid: de jongeren spreken bijvoorbeeld af met vrienden en kijken de films in de bioscoop. De jongeren beleven Bollywood-muziek kortom op een collectieve manier, zoals Frith (1996) die omschrijft: in hun vrije tijd, samen met vrienden en/of familie.

Het blijkt dat de jongeren veel vrije tijd besteden op het internet. Internet en dan met name YouTube is voor hen namelijk de bron voor Bollywood-muziek. Ze vinden YouTube een heel belangrijk medium, omdat via deze site de meeste liederen beschikbaar zijn en kunnen worden beluisterd. Bij veel van deze clips op YouTube worden bovendien lyrics ondertiteld waardoor de jongeren zich in de tekst kunnen verdiepen. Alle jongeren geven aan dat ze ook

geïnteresseerd zijn in de dans, zang, locaties en acteurs. De videoclipjes bieden voor hen kortom een totaalplaatje waar ze van genieten als ze ernaar kijken en luisteren.

Via Indiase websites downloaden de jongeren Bollywood-nummers. Op zulke websites worden de recente nummers weergegeven en ook door middel van een top tien die is samengesteld worden nummers weergegeven. De meeste jongeren hebben een iPod of een mobiele telefoon waarmee zij naar muziek kunnen luisteren en daar staan ook allemaal nummers op. De jongeren bezoeken Indiase websites omdat ze zelf niet op de hoogte zijn van wat er uitkomt. Deze sites, die bovendien vaak in het Engels zijn, bieden voor hen een goede manier om op de hoogte te blijven van de nieuwste nummers. De jongeren zijn actief op zoek naar de nieuwe nummers en houden hun collectie *up to date*. Bollywood brengt immers veel nummers uit en de jongeren zijn zich hiervan bewust:

“Ik luister ook elke dag Bollywood-muziek. Ik heb een iPod waarop ik veel nummers heb staan en ik houd een favorietenlijstje bij, ook van mijn favoriete Bollywood-nummer.” (Ali, 21 jaar, Turks)

Nu enkele resultaten besproken zijn kan de eerste deelvraag beantwoord worden: *Hoe zijn de niet-Indiase jongeren in aanraking gekomen met Bollywood-muziek?*

Er is aangetoond dat de jongeren via hun vrienden, familieleden en de media in aanraking zijn gekomen met Bollywood-muziek. Opvallend hierbij is dat ze allemaal eerst op jonge leeftijd Bollywood-films hebben gezien. Dat sprak hen erg aan en heeft hun eerste ervaring met het Bollywood-genre opgeleverd, waardoor ze interesse kregen in Bollywood-muziek. Alle jongeren geven aan dat ze vooral met vrienden films kijken en de muziek luisteren. Dit zijn vrienden van Indiase, Surinaamse en Pakistaanse afkomst, ofwel diaspora-jongeren, die ook fans zijn van Bollywood. Dit komt overeen met de theorie van Ter Borgt (2006), die stelt dat vrienden een invloed kunnen hebben op je muziekvoorkeur. Ook onderschrijft het de gedachte dat niet-Indiase jongeren het genre beter kunnen doorgronden dankzij hun diasporavrienden. MacDonald (2002) stelt dat adolescente jongeren bij hun vriendengroep willen horen en daarom de muzieksmaak van anderen kunnen overnemen. Door middel van muziek willen zij bij een bepaalde sociale groep horen en soms zelfs een subcultuur creëren, stellen Schwarts en Fouts (2003).

Bij enkele jongeren hebben ook familieleden en de media een rol gespeeld. Samen met familie werd naar de muziek geluisterd en werden de films gekeken waardoor de aanraking al op jonge leeftijd ontstond. Daardoor zijn de jongeren echte Bollywood-fans, die zowel op een actieve als op een passieve manier met het genre bezig zijn. Dagelijks luisteren ze naar Bollywood-muziek via YouTube of cd's die ze kopen bij de Indiase videotheek en in veel

gevallen hebben de jongeren nummers op hun mp3-speler staan waardoor ze altijd en overal de muziek kunnen beluisteren. Maar behalve deze passieve uitingen zijn er ook de actieve uitingen: met vrienden nemen ze nemen deel aan Bollywood-feesten en –concerten en creëren zo een sterke band met Bollywood-muziek. Ze luisteren er niet alleen naar, maar dansen er ook op en zingen mee. De muziek wordt samen met vrienden beleefd en uit zich op sociale plekken, waardoor het een instrument wordt voor sociaal gedrag en in zekere mate voor collectieve-identiteitsvorming (Frith,1996).

Duidelijk is in elk geval dat de jongeren bewust door de muziek worden aangetrokken, ook gedurende en na de fases waarin hun persoonlijkheid sterker is ontwikkeld. Dit wijst erop dat het luisteren naar Bollywood beslist niet alleen een kwestie is van vertrouwdheid met sociale en ethno-culturele herkenningspunten, maar dat esthetiek een minstens zo grote rol speelt: men vindt de muziek ook simpelweg mooi. Wel is het zo dat de sociale en ethno-culturele component grotendeels verklaart waarom de jongeren met het genre in aanraking zijn gekomen. De esthetische component is hier volgens Ter Bogt (2006) secundair: muzieksmaak wordt op jonge leeftijd ontwikkeld en verandert daarna niet sterk meer. Dit verklaart waarom de jongeren op latere leeftijd nog steeds naar de muziek luisteren, maar het is van belang een onderscheid te maken tussen de esthetische affiniteit die de jongeren met het genre hebben en de organiserende principes van sociale en ethno-culturele aard.

4.2 Waarom Bollywood-muziek?

Er is aan de niet-Indiase jongeren gevraagd waarom zij naar Bollywood-muziek luisteren. Daaruit blijkt dat de jongeren uiteenlopende motivaties hebben om naar Bollywood-muziek te luisteren. Veelgehoorde verklaringen zijn de herkenbare thema's, traditionele liefdesverhalen en de intrinsieke muzikale parameters. Herkenning van thema's blijkt de voornaamste verklaring te zijn; alle niet-Indiase jongeren geven aan een gevoel van herkenning te hebben met de thema's in Bollywood-muzieknummers. Enkele van deze thema's, die de jongeren vergelijkbaar vinden met de cultuur die zij van huis uit hebben meegekregen, zijn religie, gearrangeerde huwelijken, bruiloften en familiebanden.

4.2.1 Religie

Alle jongeren die geïnterviewd zijn hebben een islamitische achtergrond. Religie is een belangrijk onderdeel van hun leefstijl en dit zien ze terug in Bollywood-muziek. De jongeren kiezen muziek uit die weergeeft hoe ze als persoon willen zijn en hoe zij zich aan anderen willen laten zien (Ruud, 1998). Ze willen zich houden aan de religieuze normen en waarden waarmee zij zijn opgevoed en kiezen daarom Bollywood-muziek uit. Het zien van de

moslimcultuur in de muzieknummers spreekt de jongeren aan; ze kunnen zich ermee identificeren. Dit sluit aan bij de theorie van Bourdieu (1984) die beschrijft dat muziek een instrument is waarmee mensen zich kunnen identificeren. De jongeren kunnen zich vereenzelvigen met de moslimacteurs in de nummers en kunnen zich inleven in hun leefsituatie. Dit komt overeen met wat Govil (2000) aangeeft in zijn theorie over culturele connectie: er wordt een representatie van moslims in Bollywood-films getoond. Hierdoor is er een culturele connectie ontstaan met de muziek van Bollywood bij de niet-Indiase jongeren.

Behalve identificatie is er bij muziek volgens Bourdieu (1984) ook sprake van de wens van het individu om zich te onderscheiden. Hij geeft aan dat mensen muziek luisteren om zich te onderscheiden in de maatschappij. Niet-Indiase jongeren die naar Bollywood-muziek luisteren, onderscheiden zich van andere Haagse jongeren, autochtoon en allochtoon.

Ayten, Gulsan en Ferda vinden op het gebied van religie veel zaken in Bollywood-nummers herkenbaar, omdat ze veel overeenkomsten zien met de Turkse cultuur. Ze zijn opgevoed met islamitische normen en waarden en dit bepaalt hun levenswijze. Het thema religie in Bollywood-muziek wordt echter niet alleen vanuit de islam bekeken; ook andere religies zoals het hindoeïsme en het christendom zijn in de muziek zichtbaar. Dit valt de jongeren op en zij leggen uit dat zij door het zien van andere geloven er juist weer van kunnen leren: het verbreedt hun kijk op de wereld. Wel is het aannemelijk dat de jongeren zich hoofdzakelijk kunnen vereenzelvigen met hoofdrolspelers die een islamitische rol vertolken en daarbij de islamitische normen en waarden uitbeelden. Het valt de jongeren op dat de hoofdrolspelers in Bollywood-films vaak religieus zijn. Hun leefsituatie is herkenbaar voor de jongeren, waardoor zij zich niet alleen goed kunnen inleven, maar de verhaallijnen ook extra leuk vinden:

“Een ander aspect dat mij opvalt is geloof. Ik ben moslim, en als je ziet dat de actrice ook moslim is, zie je heel veel normen en waarden erin terug. Dat is heel leuk en herkenbaar.” (Sanaz, 24 jaar, Iranees)

Voor de liefdesverhalen waarin hoofdrolspelers met verschillende religies verliefd worden op elkaar, zetten de jongeren aan het denken. Dit hebben de jongeren in de nummers van *Veer-Zaara* gezien; een islamitisch meisje die verliefd wordt op een hindoe-jongen. Vanuit de familie wordt dit niet goedgekeurd en het meisje trouwt vervolgens met een islamitische jongen die door haar familie is uitgekozen. De jongeren beschrijven dat zij het thema van een onmogelijke liefde kennen uit hun eigen cultuur. Zo is het in de Turkse cultuur evenmin toegestaan om met iemand te trouwen met een andere religieuze achtergrond. Het is zelfs zo dat het verplicht is voor de jongeren om iemand te trouwen met hetzelfde geloof. Ze

houden zich aan de regels die het geloof voorschrijft en ook aan wat hun ouders adviseren. Acceptatie van de ouders en familie gezien hun levenspartner vinden de jongeren belangrijk:

“Je ziet in de films als Veer-Zaara en Joda Akbar dat er hoofdrolspelers zijn met verschillende religies die dan verliefd worden op elkaar en er problemen mee krijgen. Zoiets is wel herkenbaar, want het is niet toegestaan in de Turkse cultuur.” (Gulsan, 24 jaar, Turks)

Wat ze ook herkenbaar vinden is dat het huwelijk in Bollywood-nummers zeer centraal staat. Dit is ook wat de jongeren hebben meegekregen als belangrijke traditie waar ze zich aan willen houden. Enkele jongeren gaven aan dat ze daarom geen vriendjes mogen hebben en dat ze zich eerst moeten focussen op hun studie:

“Bijvoorbeeld dat de ouders heel streng zijn en een meisje geen vriendje mag. Eigenlijk mag ze alleen studeren en daarna gaan de ouders een goede jongen voor haar zoeken, bij ons is dat ook belangrijk dat een meisje studeert en dat ze zich aan de regels houdt.” (Sanaz, 24 jaar, Irakees)

Het praktiseren van geloof komt goed naar voren in de nummers. De jongeren geven aan dat ze de hoofdrolspelers zien bidden in een moskee en dat zij zichzelf hierin kunnen herkennen omdat ze dat zelf ook doen. De acteurs dragen eveneens religieuze kleding tijdens het bidden en de viering van feestdagen zoals het Suikerfeest geeft de jongeren een herkenbaar beeld. Ook in Bollywood-films vindt deze viering plaats met familieleden, waarbij er met elkaar gegeten en gedanst wordt. Ahsan legt uit dat dit overeen komt met beelden uit het nummer van *“Wallah Re Wallah”* van de film *Tees Maar Khan* (2010):

“In de films zie je ze dan bidden in de moskee, dat is ook wel herkenbaar omdat ik ook naar de moskee ga. Ook zie je de viering van feesten, zoals het Suikerfeest. Dat zie je in het nummer van Wallah Re Wallah.” (Ahsan, 19 jaar, Irakees)

Herkenning van geloof is voor de niet- Indiase jongeren kortom één van de redenen waarom ze graag naar Bollywood-muziek luisteren. Alle jongeren hebben een islamitische achtergrond, en hechten veel waarde aan de normen en waarden die ze hebben meegekregen van hun ouders. Ze kunnen zich door de muziek identificeren met de moslimcultuur die getoond wordt in de nummers. Dit sluit aan met wat Govil (2000) concludeert: doordat er in Bollywood een representatie van moslims wordt weergegeven is het voor moslims interessant om naar de films te kijken en de muziek te luisteren, ongeacht in welke specifieke cultuur zij zijn opgegroeid. De verklarende waarde van herkenning gaat dus verder dan cultuur: de geïnterviewde niet-Indiase jongeren kunnen zich vereenzelvigen met het genre omdat er vele religieuze overeenkomsten zijn tussen islamitische culturen.

4.2.2 Gearrangeerde huwelijken

Het islamitisch huwelijk is voor de jongeren, zoals in de voorgaande paragraaf wordt betoogd, een herkenbaar thema in Bollywood-films en –muziek. Eén van de tradities die zij herkennen is het gearrangeerde huwelijk. Een gearrangeerd huwelijk is een huwelijk waarbij ouders hun zoon of dochter met een huwelijkskandidaat laten kennismaken. De jongeren hebben de gearrangeerde huwelijken gezien in de nummers van bijvoorbeeld *Dilwale Dulhania Le Jayenge* (1995), *Vivah* (2006), *Veer-Zaara* (2004), *Devdas* (2002) en *Kabhi Khusi Kabhi Gham* (2001). De jongeren hebben een islamitische achtergrond en zulke huwelijken komen voor in hun eigen omgeving. Ook gaven enkele jongeren te kennen dat ze zelf ook een dergelijk huwelijk voor ogen hebben. De jongeren leggen uit dat gearrangeerde huwelijken onderdeel uitmaken van een traditie die vroeger veel voorkwam in hun eigen cultuur. Mina, Yassine en Jamila vertellen dat gearrangeerde huwelijken in hun Marokkaanse families plaatsvonden zodat status, macht en geld in de familie bleef. Vooral vroeger speelde dit een dermate grote rol dat het verplicht was om met iemand te trouwen die je ouders voor je regelden.

“Het is nu veel minder, maar dat is ook wel iets wat ik herken uit de films omdat dat vroeger in mijn familie wel zo gebeurde. Je ouders regelden iemand voor je zodat alles in de familie bleef.” (Yassine, 25 jaar, Marokkaans)

De jongeren leggen uit dat de normen en waarden omtrent huwelijken niet zo streng meer zijn en er meer vrijheid is in partnerkeuze. Ze geven aan dat het in de hedendaagse moslimcultuur nog wel voorkomt dat een jongen de hand van het meisje komt vragen aan de ouders, maar je kunt meisje weigeren en hebt een eigen stem. De jongeren kennen het fenomeen kortom van huis uit en sommigen zien een gearrangeerd huwelijk ‘nieuwe stijl’, dus met eigen inspraak maar wel in overleg met ouders, zelf ook wel zitten:

“Want in de moslimcultuur komen de ouders van de jongen je hand vragen en dan kan je gewoon kijken of het klikt met de jongen. Zo niet dan zeg je gewoon nee.” (Mina, 24 jaar, Marokkaans)

Familie, en dan met name de ouders, spelen een belangrijke rol bij huwelijken in islamitische kringen. Dit bevestigen ook Saba en Sanaz, die dit verschijnsel terug zien in de Iranese en Irakese cultuur. Zij leggen uit dat ouders vaak willen dat een meisje in een goede en geschikte familie terecht komt en dat de ouders zich daarvoor verantwoordelijk voelen. De ouders zijn betrokken bij het huwelijk en nemen vaak de beslissingen. Zij kiezen vaak de partner uit en zij moeten uiteindelijk het huwelijk zegenen:

“Met het trouwen spelen de ouders een belangrijke rol. Vaak kiezen zij de partner uit - niet altijd, maar hun goedkeuring is wel heel belangrijk. Zij moeten het huwelijk namelijk wel zegenen.” (Saba, 24 jaar, Irakees)

Ook in de Turkse cultuur komen gearrangeerde huwelijken voor, stellen Gulsan, Ayten, Ferda en Ali. Vooral bij de traditionele gezinnen in Turkije komt dit nog voor. Gulsan vertelt dat uithuwelijking bij haar in de familie niet voorkomt en dat haar ouders zich er niet actief mee bemoeien, maar haar ouders verwachten wel inspraak en een islamitische partner:

“Je ziet uithuwelijking inderdaad in de films terug. Het komt wel voor in de Turkse cultuur maar bij mij niet zo heel erg. Komt vooral veel voor in het oosten van Turkije, daar heb je vooral nog traditionele gezinnen. Mijn ouders hebben echter wel een voorkeur, en het is belangrijk dat de partner islamitisch is.” (Gulsan, 24 jaar, Turks)

Ali herkent in de films de culturele aspecten bij een gearrangeerd huwelijk waarbij de verbintenis wordt volbracht door een islamitische imam. Zo steekt de islamitische bruiloft in Turkse kringen ook in elkaar:

“Bij islamitische bruiloften in de films zie je een nikaah met een imam. Dat hebben wij ook. Je ziet dat bij de huwelijken familie een belangrijke rol speelt, in de zin dat familie vaak ook kiest met wie je trouwt. Bij ons in de Turkse cultuur komt dat ook wel voor.” (Ali, 21 jaar, Turks)

In reactie op films waarin een gearrangeerd huwelijk perfect verloopt, geven de jongeren aan dat een dergelijk huwelijk niet altijd werkt. In *Kabhi Khusi Kabhi Gham* (2001) bijvoorbeeld zie je de problemen die bij een gearrangeerd huwelijk naar voren komen. Je ziet dat de vader al een meisje voor zijn zoon heeft uitgekozen, maar de zoon stemt hier niet in mee omdat hij verliefd is op een ander meisje. Dit keuren de ouders niet goed, want zogeheten liefdeshuwelijken zijn niet toegestaan. Huwelijken uit alleen liefde zijn verboden in de Indiase cultuur en dat is voor de jongeren herkenbaar. Wat de ouders in de film ook niet goedkeuren is dat het meisje een andere religie heeft en uit een lagere kaste komt. Zij willen voor hun zoon een partner met dezelfde niveau en achtergrond. Hoewel landen als Turkije en Marokko geen kastesysteem hebben, herkennen de jongeren dit wel, zo legt Mina uit. Status en religie spelen een belangrijke rol in de partnerkeuze. Als je hoogopgeleid bent dan heb je ook een voorkeur voor een partner die dat ook is omdat je een goed leven wilt leiden met elkaar. Dit is ook wat de ouders altijd willen, ze willen dat hun dochter goed terecht komt en daarom willen ze een partner die een baan heeft en voor je kan zorgen.

Ook Sanaz kan zich hierin vinden en geeft als voorbeeld de film *Devdas* (2002). Je ziet in de film dat status, macht en klasse een belangrijke rol speelt bij de ouders. Devdas wordt verliefd op zijn buurmeisje en wil met haar trouwen, maar dat keuren de ouders niet goed

omdat het meisje uit een lagere klasse komt. Ze willen voor Devdas een huwelijkskandidaat die net als hij hoogopgeleid is en vanuit de hoge klasse komt. Sanaz legt uit dat ze dit wel begrijpelijk vindt en dat ouders wel altijd eisen hebben omdat ze het beste met je voor hebben. Je hebt nu geen klasse meer maar er wordt wel altijd gekeken of je gestudeerd hebt en of een goede baan hebt. Dat speelt in de Iranese cultuur volgens haar wel een grote rol.

Zo gezien is het garrangeerde huwelijk een thema dat de jongeren herkennen in de Bollywood-films en -nummers. De jongeren zijn opgegroeid in een moslimcultuur en zien daarom een huwelijk op de islamitische manier als het ideale huwelijk. Liefdeshuwelijken zijn in de Indiase cultuur net zo ongebruikelijk als in hun eigen cultuur - garrangeerde huwelijken worden nog steeds als een belangrijke traditie gezien. Deze manier van huwen geniet de voorkeur bij de jongeren, omdat het in hun eigen omgeving voorkomt en zij het als de standaard zien: vooral goedkeuring van de ouders vinden de jongeren belangrijk. Desondanks is de traditie wel iets gemoderniseerd. In sommige gevallen kiezen ouders zelf de partner uit en is de kous daarmee af, maar in veel gevallen heeft het meisje of de jongen meer inspraak.

4.2.3 Bruiloften

Een ander herkenbaar thema en tevens logisch gevolg van het belang van het huwelijk en de totstandkoming ervan is de bruiloft. De voorbereiding en de viering van de Indiase bruiloft vinden jongeren vergelijkbaar met hun eigen cultuur. In de culturen waarmee de jongeren zijn opgegroeid is het huwelijk zoals eerder is betoogd een belangrijke traditie. In de films zien ze het liefdeskoppel meestal in het huwelijksbootje treden en daarom biedt het een ideaalbeeld voor de jongeren. Vanuit hun opvoeding zijn bijvoorbeeld verkering en samenwonen met elkaar niet toegestaan – relaties mogen pas beginnen na de verloving. Een bruiloft is belangrijk waarbij er ook de beloftes worden afgelegd om je leven met één persoon te delen. Een levenspartner met een levenslange relatie met elkaar vinden de jongeren het beste en dit zien ze ook terug in nummers doordat daarover gezongen wordt; het koppel zingt dat hun liefde voor altijd is en dat ze nooit uit elkaar gaan. Ze blijven altijd bij elkaar ‘tot de dood hun scheidt’. Je ziet in de meeste nummers ook niet dat een koppel uit elkaar gaat of gaat scheiden. De jongeren leggen uit dat dit in de islamitische cultuur ook niet zo gauw is toegestaan, alleen als het echt niet anders kan, want scheiden is nog wel een. Het huwelijk wordt als iets heiligs gezien in Bollywood en daarin kunnen de jongeren zich vinden. De jongeren spraken niet alleen over de bruiloften maar ook over verlovingsfeesten die zij herkenbaar vinden. Het verloven met elkaar gaat vooraf een huwelijk en is bedoeld om elkaar beter te leren kennen. Dit zien ze bijvoorbeeld terug in de film *Jhoom Barabar Jhoom* (2007) waarin een koppel zich verlooft. Ook in het nummer van “*Inshallah Inshallah*” van de

film *Welcome* (2007) zien de jongeren de hoofdpersonages met elkaar verloven en dit wordt feestelijk neergezet met de hele familie. De Irakese en Turkse jongeren vertellen dat bruiloften groots worden gevierd, met veel familie en feestelijkheid. Dat zien de jongeren ook bij de Indiase bruiloften. Tijdens een bruiloft worden er allerlei voorbereidingen getroffen door de familie. Om er zo goed mogelijk uit te zien op een bruiloft; er wordt een bezoek gebracht aan de kapper en ook wordt de mooiste jurk uit de kast getrokken. Iedereen wil er *glamorous* uitzien op een bruiloft:

“Ja, die feesten, daar kan ik mij wel in vinden, vooral die mooie grote bruiloften met voorbereidingen. Bij ons in de Turkse cultuur wordt een bruiloft ook uitgebreid gevierd met de hele familie, er komt zelfs familie over uit Turkije.” (Gulsan, 24 jaar, Turks)

De bruiloften die de jongeren beschrijven duren drie dagen waarbij het gevierd wordt met veel muziek, dans en eten. Ook wordt er gesproken over de hennafeesten in de Turkse cultuur. Hennaversieringen worden bij de bruid aangebracht, een ritueel dat ook bij de Indiase bruiloften plaatsvindt:

“Ik herken bijvoorbeeld het hennafeest bij de vrouwen. Ook zie je veel muziek en dans op de bruiloft, evenals veel eten. Dat is allemaal erg herkenbaar.” (Ali, 21 jaar, Turks)

Niet alleen de Irakese en Turkse bruiloften maar ook de Marokkaanse bruiloften vertonen overeenkomsten met de Indiase bruiloften. Voor Yassine en Jamila zijn vooral de voorbereidingen herkenbaar; de bruid wordt mooi opgemaakt en draagt verschillende jurken waarbij ze in het middelpunt wordt gezet. Ook wordt er veel met elkaar gegeten en gedanst. Wat de jongeren ook terugzien in de nummers is de huwelijksreis, een traditie die plaatsvindt na de bruiloft. In *Dabangg* (2010) zagen de jongeren dat een koppel dat net getrouwd is voor hun huwelijksreis naar Dubai vertrekt. Dit vinden de jongeren mooi om te zien omdat het in hun cultuur voorkomt en zij dit zelf ook graag willen. Al met al herkennen de jongeren veel elementen van een Indiase bruiloft omdat deze ook voorkomen in hun eigen cultuur. Ze herkennen de vele tradities, het verlovingsfeest, de bruiloft voorbereidingen, de viering zelf, de aanwezigheid van muziek, veel dans en veel eten, de hennafeesten, de jurken en het feit dat de bruiloft drie dagen duurt en met veel familie wordt gevierd. Ook de traditie om na de bruiloft op huwelijksreis te gaan vinden ze herkenbaar. Deze overeenkomsten met bruiloften in de Turkse, Marokkaanse en Irakese cultuur en het feit dat huwelijken in het algemeen een grote rol hebben in Bollywood-films en –muziek, verklaart dat de jongeren zich ook met dit thema kunnen vereenzelvigen.

4.2.4 Familiebanden

Uit de verhalen die jongeren vertellen over huwelijken en bruiloften blijkt duidelijk dat ze zich goed kunnen verplaatsen in het thema familiebanden. De jongeren merken op dat familie centraal staat in de Indiase cultuur zoals zij die zien in Bollywood-films en -muzieknummers. De mate waarin familiebanden en het belang ervan wordt gevierd is één van de redenen dat de jongeren in deze studie naar Bollywood-muziek luisteren: zij vinden familie zelf ook erg belangrijk. De jongeren komen allemaal uit grote gezinnen en wonen allen nog thuis omdat zij dit graag willen. Ze bestempelen Bollywood-films als typische familiefilms, omdat ze vinden dat sterke familiebanden vaak in het middelpunt staan – de Indiase families in Bollywood-films zijn saamhorig en staan altijd voor elkaar klaar. Dit spreekt de jongeren aan omdat ze zelf ook hecht zijn met hun eigen familie. Ze geven aan dat ze respect voor hun ouders en de ouderen in hun familie erg belangrijk vinden. Vooral dat familie altijd voor elkaar klaarstaat, in goede en slechte tijden, geeft de jongeren een vertrouwd beeld. Een voorbeeld van een film waarin hechte familiebanden goed naar voren komen is *Kabhi Khusi Kabhi Gham* (2001):

“Bepaalde normen en waarden, zoals respect voor ouderen en ouders vind ik wel belangrijk. Familie is ook belangrijk, ik kom uit een hechte familie. Bijvoorbeeld in Kabhi Khusi Kabhi Gham zie je de sterke familiebanden heel goed.” (Ahsan, 19 jaar, Irakees)

De omgang met familie wordt in Bollywood-clips uitgebeeld doordat je de familie met elkaar ziet dansen en zingen. De gezelligheid in deze Indiase families komt overeen met hoe de jongeren met hun eigen familie omgaan:

“Ja, bij ons staat familie heel erg centraal, wij ondernemen veel activiteiten met familie en we tonen ook veel respect voor familie. Jongeren tonen veel respect naar de ouderen toe en dit zie ik ook bij de Indiase familie.” (Saba, 24 jaar, Irakees)

In *Kabhi Khusi Kabhi Gham* (2001) vinden de jongeren het herkenbaar dat familie allemaal bij elkaar in huis woont en hecht met elkaar is. Ook ouderen wonen thuis en Ayten legt uit dat dit overeenkomt met de Turkse cultuur. Ze vertelt dat haar opa nog bij hun thuis woont zodat haar familie voor hem kan zorgen. In Nederlandse kringen gaan ouderen vaak naar een bejaardenhuis of verzorgingshuis. Bij de Indiase familie gebeurt dat niet en ook bij haar in de Turkse familie niet. Ouderen in de familie worden met veel respect behandeld; er wordt naar hen geluisterd en hun mening is belangrijk.

Saba geeft aan dat ze de grote rol die familiebanden spelen in de Indiase cultuur herkent uit haar eigen achtergrond, bijvoorbeeld in de films *Hum Saath Saath Hain* (1999) en *Baabul* (2006). Zowel in de Indiase als in de Irakese cultuur is het gebruikelijk dat een koppel

wanneer het net getrouwd is eerst bij één van de schoonouderparen intrekt. In deze films wonen alle zoons en dochters uit één familie met hun partners bij elkaar. In de film *Housefull* (2010) komt dit verschijnsel nog duidelijker naar voren. In deze film wonen de schoondochters bij de familie om zo een band op te bouwen met de familie en ouders. Dit is in lijn met de in vrijwel alle islamitische culturen gebruikelijke regel dat je direct zelfstandig gaat wonen. Dat komt meestal pas later, wanneer het stel kinderen neemt. Het thuis blijven wonen na het huwelijk geeft de tijd om in vertrouwde omgeving een toekomst op te bouwen en te sparen voor een eigen huis. Saba legt uit dat ze vooral de banden tussen de schoondochter en schoonmoeder herkenbaar vindt. Ook in de Irakese cultuur brengen vrouwen veel tijd door met hun schoonmoeders, wat soms werkt en soms niet. De schoondochter heeft een belangrijke rol: het is haar taak om voor de familie te zorgen en het huishouden op zich te nemen, samen met de schoonmoeder.

De jongeren herkennen allerlei aspecten van het thema familiebanden in de muzieknummers. Zij kunnen zich er goed mee identificeren omdat ze zelf ook belang hechten aan goede familiebanden, iets dat ze van huis uit mee krijgen. Vooral respect voor ouders en het luisteren naar en verzorgen van ouderen in de familie, een veel voorkomend thema in Bollywood, vinden de jongeren belangrijk. De saamhorigheid en de gezelligheid die zij zien in de films ervaren zij zelf ook met hun eigen familie. Indiase families hebben kortom vrijwel dezelfde kernwaarden als de (islamitische) families van de respondenten, wat verklaart waarom zij zich op dit gebied vertrouwd voelen met het genre.

4.2.5 Traditionele liefdesverhalen

De jongeren stellen dat Bollywood-muziek vooral over liefde en romantiek gaat en ze noemen de liefdesverhalen die Bollywood neerzet traditioneel. Met traditioneel bedoelen ze dat de liefde maar tot een bepaalde grens wordt getoond, waarbij er geen seksuele handelingen worden verricht. Deze traditionele liefdesverhalen spreken de jongeren aan. Veel van de nummers zijn zeer sterk gelinkt zijn aan de specifieke Indiase cultuur (Rao, 2007) en daarom is het opvallend dat de jongeren vooral van deze nummers blijken te houden. *Devdas* (2002), *Umrao Jaan* (2006) en *Veer-Zaara* (2004) zijn enkele films met nummers over traditionele liefde die de jongeren benoemden. In die nummers staat specifiek de Indiase cultuur centraal, maar wat de jongeren aanspreekt zijn de traditionele aspecten van Bollywood op het gebied van de uitbeelding van liefde en relaties. Seksuele handelingen zijn taboe in Bollywood: affectie gaat vaak niet verder dan knuffelen, de hand vast houden of een kus op de wang. De liefde die geuit wordt door de hoofdrolspelers in de nummers heeft een bepaalde grens en daar kunnen zij zich mee identificeren:

“Het is netjes, seksuele handelingen zijn eigenlijk nog een beetje taboe dat spreekt mij aan. Het is heel veel liefde, maar tot een bepaalde grens.” (Mina, 24 jaar, Marokkaans)

Ze leggen uit dat ze daarom de films ook thuis met hun familie kunnen kijken. Want van huis uit kijken ze niet naar programma's waar seks in voorkomt omdat dat niet is toegestaan. De jongeren zijn traditioneel en gelovig opgevoed en daarom past Bollywood goed in hun levensstijl. De traditionele liefdesverhalen geven hen het ideale beeld van liefde en romantiek die er tussen de man en vrouw wordt getoond. Mina vertelt over haar favoriete liefdesnummer *“Dhak Dhak”* waarbij ze omschrijft hoe de liefde wordt geuit. De vrouw verleidt de man met haar dans waarbij de man achter haar aan gaat. Ze worden verliefd op elkaar en dit wordt volledig door de dans en lichaamstaal van de acteurs weergegeven. De aanloop van het verhaal, hoe ze verliefd worden en de dans vindt ze vooral mooi om te zien:

“Je ziet gewoon die aanloop van de liefde, de vrouw verleidt de man en als het aankomt de man dichtbij de vrouw is dan is het stop. De vrouw heeft de touwtjes in handen en is de baas. Het verloop van het verhaal en de dans vind ik altijd geweldig.” (Mina, 24 jaar, Marokkaans)

De manier waarop de respondenten liefde graag in beeld gebracht zien worden staat haaks op de manier waarop dit in populaire westerse genres zoals R&B en rap geschiedt. De jongeren storen zich eraan dat het veel om seks, drugs en alcohol draait. Dat spreekt hen niet aan, omdat ze de echte traditionele liefde missen. Bollywood-nummers geven de jongeren beeld over de liefde dat hen beter aanspreekt, waarbij de liefde echt, puur en onschuldig oogt. Ali en Ahsan vinden het mooi dat Bollywood-nummers traditioneel zijn en stellen dat de nette, preutse manier waarop Bollywood vindt dat de liefde eruit hoort te zien hen aanspreekt. Voor hen is het bovendien belangrijk om respectvol met een vrouw om te gaan, iets dat zij sterk missen als ze kijken naar clips van rapmuziek en popmuziek.

Ook Ferda is te spreken over traditionele liefde. Zij kan zich goed in de traditionele liefdesverhalen vinden omdat ze vindt dat Turkse series verwesterd zijn. Thema's als relaties, seks en vreemdgaan komen naar voren in die series en dat spreekt haar niet aan. Omdat zij zich niet goed kan identificeren met de beeldcultuur uit haar eigen cultuur, vult zij met Bollywood dat gemis op. Alleen het Bollywood-genre brengt de traditionele liefde zoals zij die graag ziet in beeld, wat haar de mogelijkheid biedt om te leren hoe de liefde die zij mooi, netjes en natuurlijk vindt, er in de praktijk uit kan zien:

“Ik vind juist die traditionele liefdesverhalen erg mooi om te zien en dat zie ik ook als een ideaal. In de videoclips van nu alles draait om drugs, alcohol en seks en daar kan ik mij totaal niet in vinden.” (Ferda, 20 jaar, Turks)

In de traditionele nummers wordt ook de traditionele kleding getoond. Dit vinden de jongeren mooi om te zien, je ziet namelijk dat de vrouwen mooi en elegant maar niet te bloot gekleed zijn. Te veel bloot vinden de jongeren al gauw ordinair en daar zitten ze niet op te wachten. Bollywood-nummers laten de schoonheid van de vrouw op een nette, traditionele manier zien en daarmee kunnen de jongeren zich identificeren:

“Ik vind juist de Indiase traditionele cultuur heel erg mooi om te zien. De vrouwen kleden zich allemaal heel mooi en elegant en niet zo bloot.” (Saba, 24 jaar)

Gulsan en Ayten beschrijven dat ze de traditionele Indiase liefdesverhalen kunnen relateren aan de Turkse liefdesverhalen waarmee zij zijn opgegroeid:

“De liedjes van de films Devdas en Umrao Jaan vind ik erg mooi en het doet me ook een beetje denken aan de Turkse liefdesverhalen waarmee ik ben opgegroeid, bijvoorbeeld die van Farhad en Shirin en het liefdesverhaal Leila Majnu.” (Gulsan, 24 jaar, Turks)

De traditionele muzieknummers worden door de jongeren als een gehele beleving van liefde, dans en zang ervaren. Ze beschrijven de liefde als magisch, romantisch en sprookjesachtig. Ook leggen ze uit dat Bollywood-muziek uniek is omdat alleen dit genre knappe acteurs, hoge zang, Indiase dans en prachtige locaties combineert. Daarnaast wordt er altijd ingezoomd op hoe de hoofdrolspelers verliefd worden op elkaar in een videoclip en dit spreekt de jongeren aan. Een voorliefde voor traditionele liefdesverhalen is voor de jongeren een belangrijke reden waarom ze Bollywood-muziek luisteren. De jongeren zijn zelf ook traditioneel en gelovig en kunnen zich daarom inleven in de Indiase liefdesverhalen. Ook vinden ze de liefdesverhalen vergelijkbaar met hun eigen cultuur. In de uiting van de liefde komen nauwelijks seksuele handelingen voor en dat spreekt hen aan. Liefde en romantiek zoals zij het graag zien kunnen ze alleen in Bollywood-nummers zien en dat verklaart waarom ze hier naar kijken en luisteren. Ze vinden dit genre veel mooier met het thema omgaan dan andere genres. Doordat zij zich kunnen vinden in de moraal, staan zij open voor de esthetiek van het genre – iets dat bij andere genres zal uitblijven omdat ze zich niet met deze genres kunnen vereenzelvigen.

4.2.6 Muzikale parameters

Los van thematiek en culturele connotatie is er een andere verklaring waarom de geïnterviewde jongeren naar Bollywood luisteren: de muzikale parameters van Bollywood-muziek, ofwel de objectieve compositie. Muzikale parameters vallen uiteen in melodie, tempo, ritme en instrumentatie (Sanders, 2003). De jongeren stellen dat de klanken, ritmes en instrumenten in Bollywood-muziek hen aanspreken. Sommige jongeren gaven hierbij aan dat ze bepaalde instrumenten herkenbaar vinden. Schafer en Sedmeier (2009) stellen dat je

muziekvoorkeur naast cultuur- en contextgebonden aspecten ook wordt beïnvloed door de specifieke kenmerken van de muziek, zoals daar zijn het tempo en de beat. Muzikale parameters hebben een heel basale invloed op de vraag of iemand muziek mooi vindt of niet en dat is niet anders voor de niet-Indiase jongeren die van Bollywood houden. De jongeren zijn erg te spreken over de muzikale parameters van Bollywood-muziek. De respondenten kenmerken het als muziek die mooie klanken en ritmes heeft. Ook ze zang vinden ze mooi, naar eigen zeggen omdat artiesten in het genre met veel gevoel, passie en romantiek zingen, iets dat de liefhebbers kippenvol bezorgt. Ze leggen uit dat ze geraakt worden door de klanken, die gevoelens oproepen en hen vrolijk maken. De klanken van Bollywood-muziek hebben dus invloed op de gevoelens en stemmingen van de jongeren, los van de vraag of zij zich herkennen in thematiek en dergelijke. De muziek heeft invloed op hun stemming en daar zijn zij zich ook bewust van. Enkele respondenten geven bijvoorbeeld aan dat de klanken van Bollywood-muziek zorgen voor ontspanning en een rustig gevoel.

Uit de reacties van de respondenten blijkt dat tempo bepalend is voor de reacties van de jongeren. Bij emotionele ballads met een laag tempo worden de jongeren emotioneel; het roept melancholie op. Een snel tempo bereikt een tegenovergesteld effect: de jongeren raken er opgewekt en vrolijk van. De meeste jongeren gaven vooral aan een voorkeur te hebben voor Bollywood-nummers met een snel tempo, omdat ze daar vrolijk van worden. Ali noemt een paar van zijn favoriete Bollywood-nummers:

“Het zijn de nummers met een snelle beat die ik keer op keer kan blijven luisteren. Het zijn leuke, vrolijke nummers: paar oude nummers van Kuch Kuch Hota Hai; en van Kuch Na Kaho; Achi Laghti Ho, Salaam Namaste, Hum Dil De Chuke Sanam, Jhoom Barabar Jhoom, Sheila Ki Jawani, Chikni Chameli en nog veel meer liedjes.” (Ali, 21 jaar, Turks)

Ahsan omschrijft zijn favoriete nummer “Salaam” uit de film *Umrao Jaan* (2006). Hij legt uit dat hij dit een mooi nummer vindt omdat het in een hoge toonsoort gezongen is en er veel gevoel in het nummer is gelegd. Hij omschrijft dat de vocalen een apart geluid teweeg brengen dat zijn emoties raakt. Ook Ali legt uit dat hij Indiase zangstemmen mooi vindt. Dat er vaak in een hoge toonsoort wordt gezongen is voor hem een belangrijke reden waarom hij juist voor Bollywood-muziek kiest:

“Ik vind de zang van Bollywood ook heel mooi. Het zijn mooie stemmen om naar te luisteren en er wordt vaak heel hoog gezongen. Met veel passie ook, en dat raakt je wanneer je ernaar luistert.” (Ali, 21 jaar, Turks)

Mina beschrijft haar favoriete nummer “*Dhak Dhak*” en het effect dat het nummer op haar heeft. De klanken, ritme en de beat spreken haar aan, het blijft in haar hoofd hangen, maakt haar vrolijk en ze kan keer op keer naar het nummer luisteren:

“Dat was gewoon bij me blijven hangen, het liedje heet Dhak Dhak. Dat vond ik zo’n leuk nummer. Het maakt mij heel vrolijk. Het ritme, de klanken en de beat spreken mij heel erg aan.” (Mina, 24 jaar, Marokkaans)

De jongeren prijzen de beat en het ritme in Bollywood-muziek. Ze vinden het genre divers en vernieuwend door het gebruik van meerdere blaas- en gitaarinstrumenten en de vele invloeden van andere stijlen. Volgens de jongeren wordt er een mix gemaakt van moderne en traditionele instrumenten. Vooral de blaasinstrumenten vinden ze een erg mooi en uniek geluid produceren.

Hoewel de jongeren ideeën hebben over hoe de intrinsieke muzikale kenmerken hen aanspreken, is er ook op het gebied van muzikale parameters sprake van een herkenningcomponent. Mina, Yassine en Ali vertelden dat de Indiase instrumenten in Bollywood-muziek hen aanspreken omdat zij de instrumenten herkennen uit de eigen cultuur. Volgens hen worden in de Marokkaanse en Turkse muziek soortgelijke instrumenten gebruikt. Yassine geeft een beschrijving van de snaar- en blaasinstrumenten die hij herkent en legt uit dat de snaarinstrumenten melodieën produceren die overeen komen met Marokkaanse muziek. Het geluid dat geproduceerd wordt omschrijft hij als holle klanken en de muziek kenmerkt hij als schelle muziek. Ook Mina vindt de instrumenten herkenbaar in de Marokkaanse muziek:

“Het heeft ook met de Indiase instrumenten te maken, die zijn voor mij herkenbaar. Ik kom uit het zuidwesten van Marokko en daar gebruiken ze veel van de instrumenten die terugkomen in Bollywood-muziek.” (Mina, 24 jaar, Marokkaans)

Ali toont aan dat de instrumenten die Mina herkent uit Marokkaanse muziek ook in Turkse muziek worden gebruikt. Hij vindt dat het nummer *“Mashallah Mashallah”* door de gebruikte instrumenten, beat en ritme sterk overeenkomt met de Turkse muziek.

“Ik had laatst haar film gezien van Ek Ta Tiger met het liedje Mashallah Mashallah. Ja, dat is een mooi nummer, de muziek is mooi lijkt een beetje op Turkse muziek met het ritme en instrumenten die zij gebruiken. Echt heel mooi gedaan.” (Ali, 21 jaar, Turks)

Intrinsieke muzikale kenmerken van de muziek spelen kortom een grote rol in de waardering ervoor, maar helemaal op zichzelf staat de waardering voor deze kenmerken niet. Ook hier blijkt dat een zekere mate van overeenkomst met de eigen cultuur van de respondenten bijdraagt aan de waardering voor deze kenmerken.

4.2.7 Overige intrinsieke kenmerken en vernieuwing

De jongeren gaven aan dat ze Bollywood-muziek en -films als uniek ervaren; het zijn immers musicals met dans en zang in een combinatie vrijwel niet voorkomt in genres. De drang om iets nieuws te zien en iets anders te horen speelt bij de jongeren een rol in hun keuze voor de muziek. Ze vinden dat Bollywood-nummers vernieuwend zijn en steeds met nieuwe stijlen komen. Ook vinden ze het divers: er is veel keuze, variërend van langzame romantische nummers tot snelle dansnummers. Het gebruik van verschillende instrumenten en de combinatie van verschillende stijlen vinden ze mooi:

“Ik bedoel, ik ben wel Irakees, maar ik luister weinig naar Irakese muziek. Ik ben altijd wel op zoek naar iets nieuws, iets dat bij mij past en dat mij aanspreekt.” (Ahsan, 19 jaar, Irakees)

Sommige geïnterviewden leggen uit dat in muziek uit hun eigen cultuur aspecten zoals dans en zang niet voorkomen. Aytan en Gulsan leggen uit dat vooral dans weinig voorkomt in Turkse films en muziek, terwijl dit iets is dat hen sterk aanspreekt. Ook bij andere jongeren is dit het geval: het “sprookjesachtige, romantische en magische” totaalplaatje van muziek, dans, acteurs en locaties spreekt de jongeren aan.

Ali en Mina stellen dat ze bepaalde dans in de clips wel herkenbaar vonden, zoals buik- en heupdans; stijlen die ook in de Turkse en Marokkaanse traditionele dans voorkomen. Ook vinden de jongeren de zogeheten itemnummers vernieuwend en leuk om te horen. Itemnummers zijn de nummers die speciaal voor het jonge publiek worden gemaakt en de Engelse videoclip nabootsen (Rao, 2007). Sanaz beschrijft enkele populaire item-nummers die haar aanspreken ook vindt ze dat zulke nummers discoachtig ogen. Daarmee bedoelt ze dat de nummers zich afspelen in discotheken met een grote groep dansers, wat haar doet denken aan Engelse videoclips:

“Vaak zijn het die itemnummers die altijd de aandacht trekken, zoals Sheila Ki Jawani met die buikdans van Katrina Kaif of bij Housefull 2 Anarkali Disco Jalli met Malika Arora. Dat zijn nummers die vaak discochtig zijn.” (Sanaz, 24 jaar, Iranees)

De jongeren vinden Bollywood een veelzijdig genre. Het is enerzijds modern en heeft Westerse invloeden van Engelse videoclips, maar aan de andere kant is het ook traditioneel. Voor Yassine zijn beide kanten van het genre interessant; hij vindt de nummers die een mix bieden van traditioneel en modern leuk om te horen. Bij Ferda ligt dit anders: zij heeft een sterke voorkeur voor traditionele nummers. Ze vertelt dat ze ‘bloot niet boeiend’ vindt en juist het traditionele het mooiste vindt. Desondanks is het duidelijk dat de jongeren vooral affiniteit hebben met de Indiase traditionele cultuur omdat die op hun eigen cultuur lijkt. Ze herkennen veel elementen en kunnen zich daardoor goed met Indiase muziek en dans identificeren.

Nu de motivaties van de niet-Indiase jongeren in kaart zijn gebracht kan de tweede deelvraag beantwoord worden namelijk *welke beweegredenen hebben de niet-Indiase jongeren om naar Bollywood-muziek te luisteren?* Uit de bevindingen blijken er vier zaken een belangrijke rol te spelen. De eerste reden is de herkenning van thema's in de films en de muziek – thema's die jongeren belangrijk vinden en die aansluiten op hun eigen culturele achtergrond. De manier waarop thema's als religie, gearrangeerde huwelijken, bruiloften en familiebanden in Bollywood-films en –muziek worden uitgebeld, past bij de leefstijl en opvoeding van de geïnterviewde niet-Indiase jongeren. De jongeren zijn in de meeste gevallen islamitisch opgevoed en identificeren zichzelf als gelovig. Zij zien in de films en clips islamitische rituelen terug, zoals het bezoek aan de moskee, het bidden en de islamitische achtergrond van de hoofdrolspelers. De muzieknnummers spelen zich vaak af op bruiloften en verlovingsfeesten en dat zijn culturele aspecten die de jongeren heel herkenbaar vinden. De voorbereidingen en de viering van Indiase bruiloften komt namelijk sterk overeen met Turkse, Marokkaanse of Irakese bruiloften. Ook gearrangeerde huwelijken – een thema dat vaak in Bollywood-films terugkomt - herkennen de jongeren omdat dergelijke huwelijken ook in hun eigen omgeving plaatsvinden. Huwelijken waarbij de ouders de partner uitkiezen komen voor in de gehele moslimcultuur en zijn niet voorbehouden aan alleen India. Los van de herkenning zijn veel jongeren bovendien niet alleen met deze traditie opgegroeid, maar vinden een dergelijk huwelijk zelf ook daadwerkelijk ideaal. Dat huwelijken puur uit liefde vaak niet toegestaan zijn in hun cultuur, zien zij terug in de Indiase traditionele cultuur. Doordat jongeren deze thema's, gebruiken, normen en waarden herkennen, kunnen zij zich goed inleven in de muzieknnummers en is het genre toegankelijk voor hen, ondanks dat zij zelf niet uit India komen.

Familie tenslotte is een thema dat in Bollywood vaak centraal staat en waar de jongeren zich in herkennen. Vanuit hun culturele achtergrond vinden zij familie en vooral de manier waarop omgang met familie ingevuld wordt een belangrijk thema. Het respect en de zorg voor ouderen dat in Indiase families gebruikelijk is en dus terugkomt in Bollywood-films en –muziek, is vergelijkbaar met de onderlinge omgang in Turkse, Marokkaanse, Irakese en Iranese families. Ook de specifieke omgang met schoonfamilie is herkenbaar; het is in vrijwel alle islamitische culturen gebruikelijk dat een pas getrouwd stel intrekt bij één van de schoonouderparen. Hechte familiebanden, veel tijd met elkaar doorbrengen en er voor elkaar zijn in goede en slechte tijden spreekt de jongeren aan en dat deze thema's voorkomen in Bollywood-nummers verklaart een gedeelte van hun waardering voor dit genre.

De tweede reden die de jongeren opnoemden heeft te maken met hun interesse in de traditionele liefdesverhalen die Bollywood produceert. Bollywood-muziek heeft veel liefde en romantiek te bieden. De jongeren vinden dit mooi om te zien en ze leren ervan, vooral omdat zij het als echte, traditionele liefde ervaren. Met traditioneel bedoelen ze dat de uiting van de liefde tot een bepaalde grens blijft, waarbij er weinig tot geen seksuele handelingen worden verricht. Dit spreekt de jongeren aan omdat ze zelf traditioneel en gelovig zijn opgevoed en dat soort liefde als voorbeeld nemen. Zij zien het als een ideaalbeeld dat aansluit op hun eigen levensstijl. Ook vinden de jongeren Bollywood uniek omdat het tegenwoordig als enige nog liefde en romantiek weergeeft en in tegenstelling tot andere genres minder modern en vrij is geworden. In andere genres kunnen zij zich niet vinden omdat het te veel over seks, drugs en alcohol gaat en deze zaken niet aansluiten bij de leefstijl van deze jongeren.

Als derde reden werden de muzikale parameters van Bollywood-muziek genoemd. De klanken, ritme en instrumenten zijn voor de jongeren een reden om naar de muziek te luisteren. Ze vinden het een mooi, uniek en prettig geluid dat blijft hangen. Ook de vocalen vinden ze mooi om naar te luisteren; ze merken op dat de nummers vaak hoog gezongen zijn en dat spreekt hun aan. Verder is vernieuwing de vierde reden waarom de jongeren Bollywood-muziek luisteren; ze ervaren de nummers als vernieuwend, waarbij er gebruik wordt gemaakt van meerdere muziekstijlen.

Ondanks dat de jongeren de muziek objectief mooi vinden, gebaseerd op intrinsieke kenmerken, speelt herkenning ook in de muzikale parameters een rol. Enkele jongeren geven aan dat ze de snaar- en blaasinstrumenten die in Bollywood-muziek gebruikt worden herkennen uit de Marokkaanse en Turkse muziek.

Al met al zijn het thema's zoals traditionele liefdesbeleving, traditionele omgang met familie, de herkenbaarheid van normen en waarden, culturele verschijnselen zoals gearrangeerde huwelijken en de onmogelijke liefde tussen twee verschillende religieuze achtergronden die verklaren waarom de geïnterviewde niet-Indiase jongeren zulke grote affiniteit hebben met het Bollywood-genre. Ook de autonome muzikale parameters zoals ritme en beat spelen een rol, maar zelfs bij de muzikale parameters blijkt dat een gedeelte van de affiniteit te verklaren is doordat de respondenten de instrumenten herkennen uit de eigen cultuur. Bollywood gaat voor de respondenten veel verder dan enkel mooie muziek of mooie beelden – zij nemen actief waar wat ze in de Indiase cultuur herkennen en waar ze zich vertrouwd bij voelen. Het zijn kortom de overeenkomsten tussen de Indiase cultuur en de culturele achtergrond van deze niet-Indiase jongeren die ervoor zorgen dat zij fan zijn van Bollywood-muziek en er dagelijks naar luisteren.

4.3 Functies van Bollywood-muziek

Aan de niet-Indiase jongeren werd gevraagd hoe zij Bollywood-muziek ervaren en wat het met hen doet. Zij gaven aan dat de muziek vooral hun emoties raakt en in een bepaalde stemming brengt. Ook vertelden de jongeren dat Bollywood-muziek herinneringen oproept. Ze denken terug aan mooie momenten en aan personen als ze Bollywood-muziek luisteren. Dit is in lijn met wat DeNora (2000) betoogt, namelijk dat mensen muziek luisteren om persoonlijke herinneringen op te halen.

4.3.1 Bollywood-muziek en emoties

Wanneer Mina, Gulsan, Yassine, Saba, Ahsan, Ali en Jamila naar Bollywood-muziek luisteren dan raakt dat hun emoties. Bollywood-muziek brengt gevoelens zoals vrolijkheid, liefde, verdriet en sensatie naar boven. Wellst en Hakanen (1991) onderschrijven muziek emoties en stemmingen kan bepalen en fysieke sensaties kan oproepen, aldus Sloboda (1991). De jongeren ervaren *thrills* ofwel plezierige sensaties; het luisteren naar Bollywood-muziek bezorgt hen bijvoorbeeld kippenvel. Naar eigen zeggen komt dit vooral doordat Bollywood-nummers hoog gezongen zijn. De jongeren geven aan dat Bollywood-muziek globaal twee oproept: ze worden er vrolijk of verdrietig van. Dit is geheel afhankelijk van het nummer, maar duidelijk is dat zij de muziek op een emotionele manier beleven.

Alle jongeren kenmerken Bollywood-muziek als energieke muziek met veel dans, zang en kleur. Dit brengt ze in een vrolijke stemming en sommige jongeren krijgen dan zin om te dansen doordat ze door de muziek worden meegenomen. De muziek pept hen op en geeft ze een positief gevoel: enkele respondenten leggen uit dat ze muziek nodig hebben om te ontstressen en zich weer goed te voelen na een drukke dag.

“De muziek is gewoon heel vrolijk je beleeft het mee en je wordt er wel in meegenomen, Bij Bollywood-muziek word ik vrolijk en heb ik zin om te dansen.” (Mina, 24 jaar, Marokkaans)

De jongeren worden vrolijk van de nummers dit heeft ook te maken met de dans die erbij hoort in clips. Ahsan geeft een voorbeeld van een nummer dat hij mooi vindt en dat hem vrolijk maakt:

“Een ander muzieknummer dat ik nu heel mooi vind en vaak luister is van de film Agent Vinod, dat is het nummer Dil Mera Muft Ka. Dit is een vrolijk nummer met mooie dans, de muziek past bij de clip, de actrice vertolkt de dans en emoties en dansgebaren op een leuke manier.” (Ahsan, 19 jaar, Iranes)

Net zo goed als dat de muziek de jongeren op vrolijke wijze in vervoering brengt, zijn er ook nummers die emotie verdriet naar boven brengen. Ook deze emotie beleven de jongeren heel intens; sommige nummers kunnen zelfs leiden tot een huilbui. Vooral verhaallijnen waar liefdesverdriet in voorkomt roepen heftige reacties op. De jongeren legden uit dat er in Bollywood-films vaak *happy-endings* voorkomen, waarbij alles goed komt aan het eind en het liefdeskoppel met elkaar trouwt, maar dit is niet altijd het geval: het loopt soms ook slecht af tussen het liefdeskoppel. Dit illustreert Saba aan de hand van een fragment van haar favoriete film *Devdas* (2002):

“Je ziet dat Devdas heel veel verdriet heeft; zijn grote liefde is hij kwijt en daardoor wordt hij een alcoholist. Het einde was zo zielig; hij overlijdt voor haar deur en zij heeft geen afscheid kunnen nemen van hem, dat was echt zo ontroerend dat ik moest huilen.” (Saba, 24 jaar, Irakees)

Ayten wordt emotioneel bij het luisteren naar haar favoriete nummer van “*Kabhi Khusi Kabhi Gham*” (2001). Bij haar komen de emoties naar boven doordat ze het verdriet voelt in het nummer die de actrice overbrengt:

“Je ziet het verdriet van de moeder, dat brengt de actrice goed over op de kijker. Ondanks dat je taal niet verstaat, raakt het verdriet heel erg en je wordt er zelf ook emotioneel van.” (Ayten, 24 jaar, Turks)

Bollywood-muziek kan emoties veranderen maar ook versterken. Dit is bij Mina het geval; ze legt uit dat ze bewust de nummers uitkiest die op dat moment bij haar emoties passen. Naast dat Bollywood-muziek haar vrolijk maakt en haar goed laat voelen heeft ze ook nummers waarbij ze haar verdriet kwijt kan; muziek is voor haar een uitlaatklep.

Met name de vocalen blijken veel invloed te hebben op de stemming van de respondenten. Ali vertelt dat hij vooral van de zang geniet en dat dit bepalend voor hem is of de muziek hem raakt of niet. Bollywood-nummers worden vaak in een hoge toonsoort gezongen en dit bezorgt de jongeren de *thrills* zoals Sloboda (1991) die beschrijft, bijvoorbeeld kippenvel. Ze leggen uit dat ze meegenomen worden in de nummers omdat ze de emoties die de nummers beschrijven ook echt voelen. De jongeren stellen dat er met duidelijk emotie en passie wordt gezongen en dat raakt hen.

“Jawel, het raakt me, het is mooi. De zang is mooi hoog en ik kan er wel kippenvel van krijgen. De Hindi-muziek wordt met heel veel passie en romantiek gezongen.” (Jamila, 18 jaar, Marokkaans)

Bij Ferda, Gulsan, Sanaz, Yassine zorgt Bollywood-muziek voor een romantische stemming. De jongeren ervaren de liefde en romantiek in de muzieknummers en zij gaan er helemaal in op. Ze beleven de liefde en het brengt ze in een romantische sfeer, wat ook komt doordat sommige jongeren zich verdiepen in de vertaling van de *lyrics*. Ze vinden dat de nummers mooie romantische betekenissen hebben. Dit sluit aan bij wat Nakamura en Csikszentmihalyi

(2002) beschrijven als de flow-ervaring; ze gaan compleet op in de muziek en vergeten alles om zich heen. Dit is een emotie die overeenkomt met wat Roose (2008) beschrijft als ontsnapping. Door het luisteren naar Bollywood-muziek ontsnappen de jongeren van hun dagelijkse leven. Sanaz legt de flow-ervaring en ontsnapping die Bollywood bewerkstelligt uit:

“Bollywood is romantisch, vooral de liedjes. Je ziet de acteurs altijd heel mooi dansen en zingen op mooie plekken. Als ik dat kijk lijkt het alsof ik daar ook ben. Je droomt weg, ik ga helemaal op in de nummers.” (Sanaz, 24 jaar, Iranees)

Ferda legt uit dat wanneer ze liefde nodig heeft naar Bollywood-muziek luistert en er helemaal in opgaat. Ze vindt het ‘magisch’ doordat ze helemaal opgaat in het verhaal, de dans en de muziek. Ook beschrijft ze dat dit grofweg komt doordat ze een favoriete acteur heeft en vaak zijn nummers beluistert. Zo heeft ze een favoriet nummer van hem genaamd *“Dil Lekhe”*, wat ze vaak luistert en ook meezingt, ondanks dat ze geen Hindi spreekt. Ze legt uit dat ze de Hindi-taal niet verstaat maar wel de lyrics gebruikt. Ook legt ze uit dat de muziek verder gaat dan taal; de acteurs in clips dansen met handgebaren en daardoor begrijpt ze wel waar de muziek over gaat:

“Ik weet dat Dil Lekhe betekent “je neemt mijn hart” en dan zie je de acteurs ook zo een dans doen met hun hart dan weet je dat het over het hart gaat. Dus het wordt zo goed uitgebeeld, zodat je het allemaal wel ziet en begrijpt zonder de taal te verstaan.” (Ferda, 20 jaar, Turks)

Ook de andere jongeren kunnen zich hierin vinden; als zij naar nummers luisteren dan komt het voor dat ze lyrics raadplegen. Dit omdat ze geïnteresseerd zijn in wat er gezongen wordt en het nummer beter willen begrijpen:

“Ja, klopt ik zoek ook altijd de lyrics of betekenis op. Ik versta de Hindi-taal niet dus zoek ik het wel op, want ik wil niet iets luisteren dat ik niet versta. Muziek moet ik echt kunnen begrijpen.” (Yassine, 25 jaar, Marokkaans)

Het komt wel voor dat sommige jongeren bepaalde woorden herkennen in de songteksten. Gulsan en Ali leggen uit dat dat het nummer *“Mashallah Mashallah”* van de film *Ek Ta Tiger* (2012) een begrip bevat dat zij kennen:

“Dat nummer heet Mashallah Mashallah, ik ging toen dat nummer luisteren en het was een superleuk nummer. Vooral ook omdat ik weet wat Mashallah betekent, het komt uit het islamitisch geloof en je zegt het als je iets mooi vindt. In die videoclip zeggen ze Mashallah over de schoonheid van de vrouw; dat spreekt mij wel aan.” (Gulsan, 24 jaar, Turks)

Door het voorkomen van bepaalde begrippen die ze kennen, vinden de jongeren de muziek vaak nog interessanter:

“Vooral dat nummer van Aishwarya Rai; Salaam kan ik meerdere malen luisteren. Salaam is een groet die in de moslimcultuur voorkomt dus dat is herkenbaar.” (Ahsan, 19 jaar, Irakees)

Naast dat Bollywood-nummers romantisch zijn beschrijft Yassine dat hij het ook als filosofisch ervaart. Hij bedoelt hiermee dat de liefde die hij in de clips ziet op een filosofische manier wordt weergegeven. Als voorbeeld geeft hij het nummer *“Tujhe Me Rab Dikh Ta Hai”* waarin wordt gezongen dat de liefde iets goddelijks is. Zulke filosofische gedachtes over liefde vindt hij mooi:

“Tujhe Me Rab Dikh Ta Hai is een heel mooi nummer. Daar zeggen ze “ik zie god in jou en ik heb je lief”. Het is niet de schepper, maar een afspiegeling ervan zeg maar, en dat vind ik wel heel erg mooi dat Bollywood-muziek op zo’n manier de liefde brengt en neerzet.” (Yassine, 25 jaar, Marokkaans)

4.3.2 Bollywood-muziek en herinneringen

Als de jongeren Bollywood-muziek luisteren dan brengt dat herinneringen naar boven. Ze moeten denken aan mooie momenten en ervaringen. Ook denken enkele jongeren terug aan personen, vooral aan geliefden. Muziek koestert hun mooie momenten. De muziekbeleving die de jongeren beschrijven wordt door DeNora (2000) als volgt beschreven: muziek, in dit geval Bollywood-muziek, heeft een reflexieve functie voor de jongeren en stelt hen in staat herinneringen op te halen, maar ook aspecten van hun identiteit te herkennen en hier vorm aan te geven. Ali, Jamila, Mina en Sanaz hebben ervaringen gehad die omlijst zijn door Bollywood-muziek doordat het gedraaid werd op feesten en bruiloften, alwaar ook gedanst werd. Deze collectieve beleving van Bollywood-muziek op informele sociale plekken (Benneth, 1999) is hen bijgebleven en vormt een mooie herinnering voor hen:

“Het zijn de nummers waar ik ook goede herinneringen bij heb, meestal mooie momenten op bruiloften, verjaardagen of andere feestjes van goede vrienden. Daar wordt altijd muziek gedraaid, ook goede Bollywood-muziek, en dan onthoud je dat en dan denk je terug aan die mooie dag.” (Ali, 21 jaar)

Opvallend is dat enkele jongeren op bruiloften naar Bollywood-muziek hebben geluisterd, terwijl dit Irakese en Marokkaanse bruiloften van familieleden waren. Sanaz heeft mooie momenten beleefd met Bollywood-muziek op bruiloften van haar Irakese nichten:

“Ik weet bijvoorbeeld dat er op bruiloften van mijn nichten veel Bollywood-muziek is gedraaid en dan denk ik je terug aan die mooie momenten.” (Sanaz, 24 jaar, Irakees)

Zo ook bij Jamila en Mina, die op Marokkaanse bruiloften naar Bollywood-muziek hebben geluisterd en erop hebben gedanst:

“Met vriendinnen op verjaardagen dansen we altijd samen op Bollywood-muziek, dat is altijd heel gezellig. Ook op Marokkaanse bruiloften draaien we Bollywood-muziek.” (Jamila, 18 jaar, Marokkaans)

Yassine, Mina, Sanaz en Ali vertellen dat ze door Bollywood-muziek terugdenken aan personen. Ze moeten dan vooral denken aan geliefden met wie ze naar bepaalde nummers hebben geluisterd. De muziek brengt ze weer terug naar het verleden. Uitzondering hierop is Ali; hij denkt naast zijn geliefde ook aan zijn familie als die bepaalde nummers hoort. Yassine beschrijft dat hij door het romantische nummer *“Kwabon Kwabon”* aan zijn geliefde denkt:

“Bij de liefdesnummers dan denk je aan je geliefde. Ik heb dat bijvoorbeeld bij het nummer van Kwabon Kwabon van de film Force.” (Yassine, 25 jaar, Marokkaans)

Mina en Sanaz hebben nummers beluisterd met liefdes van vroeger. Ze hebben hierdoor mooie momenten beleefd maar ook minder mooie momenten. Ali legt uit dat hij door de muziek aan zowel zijn vriendin als aan zijn familie denkt. Bij nummers waarin ie familie ziet denkt hij aan zijn familie en bij nummers over de liefde aan zijn vriendin. Bij het nummer van *“Kabhi Khusi Kabhi Gham”* (2001) denkt hij aan zijn familie:

“Bij Kabhi Khusi Kabhi Gham, waar je familie samen ziet zingen en dansen, denk ik ook aan mijn eigen familie. Zo geeft het wel een beeld van de werkelijkheid, want bij liefdesnummers denk ik bijvoorbeeld aan mijn vriendin.” (Ali, 21 jaar, Turks)

Nu er besproken is wat de functies zijn van Bollywood-muziek kan er een antwoord worden gegeven op de derde deelvraag namelijk *hoe wordt Bollywood-muziek onder de niet-Indiase jongeren beleefd?* Bollywood-muziek raakt de emoties van de jongeren; ze worden er vrolijk of juist verdrietig van en dit is afhankelijk van de specifieke nummers waar ze naar ze luisteren en de specifieke gebeurtenissen die met deze nummers samenhangen. Ook intrinsieke eigenschappen van de muziek spelen hier een rol; de jongeren geven aan dat de hoge zang een grote rol speelt in hun beleving van de muziek. Ze stellen dat de muziek met veel passie en liefde wordt gezongen en dat zorgt ervoor dat ze helemaal in de muziek opgaan, waarbij het vaak voorkomt dat zij kippenvel ofwel *thrills* ervaren (Sloboda, 1991). Bij het luisteren naar romantische nummers komen de jongeren in een romantische stemming. Ze ervaren de liefde in de nummers doordat ze erin op gaan en alles om zich heen vergeten; de zogeheten flow-ervaring (Nakamura en Csikszentmihalyi, 2002). De jongeren vertelden ook dat Bollywood-muziek luisteren hen aan hun geliefden doet denken. Dit hebben ze vooral bij romantische nummers, die voor hen een manier zijn om vorm te geven aan hun

romantische gevoelens. Verder luisteren de jongeren Bollywood-muziek om herinneringen en mooie momenten op te halen. Als ze bepaalde nummers horen denken ze terug aan momenten die zij hebben meegemaakt op bruiloften, verjaardagen en feesten. Door de muziek gaan ze weer terug naar hun verleden en denken aan momenten dat er samen met vrienden en vriendinnen naar Bollywood-muziek geluisterd werd en er gedanst werd. Dit zijn voorbeelden van situaties waarin de muziek op een collectieve manier werd beleefd en waarbij een collectieve identiteit is gevormd (Frith, 1996). DeNora (2002) beschrijft dat er bij muziek herinneringen worden opgebouwd en inderdaad hebben ook deze jongeren herinneringen die zij vormgeven door middel van Bollywood-muziek.

4.4 Bollywood-muziek en identiteitsvorming

Uit de interviews is gebleken dat Bollywood-muziek een invloed heeft op de culturele identiteit van de niet-Indiase jongeren. Ze vertelden dat ze bepaalde culturele aspecten uit de muziek overnemen; ze doen inspiratie op en ze leren van de muziek. Ze vinden dat Bollywood-muziek een mooie betekenis en boodschap heeft waarvan ze kunnen leren. Daarnaast verbreedt het hun kijk op de wereld en vormt het hen als persoon. De inspiratie wordt onder andere gehaald uit Indiase mode en uit de eetcultuur. De muziek heeft een dusdanige invloed op de jongeren dat ze typisch Indiase dingen overnemen in hun dagelijkse leefstijl. Ze willen zich op een bepaalde manier presenteren naar anderen toe en Bollywood-muziek heeft hier een invloed op. Schwarts en Fouts (2003) en Frith (1996) stellen dat muziek een rol speelt in de vorming van de identiteit van jongeren. Dit is van toepassing op de invloed die Bollywood-muziek heeft op de culturele identiteit van de niet-Indiase jongeren.

4.4.1 Inspiratie en overnemen culturele aspecten

De jongeren kijken naar Bollywood-nummers om inspiratie op te doen op het gebied van mode. Ze vinden de Indiase jurken die de actrices in de Bollywood-nummers dragen erg mooi en willen dit nabootsen door de kleding zelf te kopen en te dragen op bruiloften en feesten. In het dagelijkse leven dragen de jongeren zelf ook Indiase jurken. Ze nemen dit over van de clips die zij zien. Dit komt doordat ze op zoek zijn naar vernieuwing in de mode en dit vinden ze bij Bollywood. Ze vinden dat de actrices er altijd goed uitzien en daardoor worden zij gezien als rolmodellen voor de jongeren op het gebied van mode en uiterlijk. Vooral de vrouwelijke respondenten vinden de uiterlijke kenmerken belangrijk en volgen de mode in Bollywood. Uiterlijke verschijning is belangrijk voor de jongeren en dat is het in Bollywood ook, iets waar de jongeren zich in vinden. De invloed die Bollywood heeft op de identiteit van de jongeren komt dus onder andere tot uiting in de kleding.

Een andere beweegreden om de Indiase kledingstijl over te nemen is dat de Indiase mode traditioneel is en dat goed bij de jongeren past. Mina, Ayten, Gulsan, Jamila gaven aan dat zij wel eens een saree hebben gedragen, bijvoorbeeld op feestelijke gelegenheden als bruiloften, omdat ze het sierlijke en feestelijke jurken vinden. Ze houden van bling-bling en glitter en glamour en daarom kiezen zij voor saree's. Hun kledingsmaak sluit aan bij de mode van Bollywood:

“Ik hou heel erg van bling bling, je ziet op jurken en sieraden veel steentjes, dat is heel erg mooi. Indiase jurken zoals sarees hebben dat vooral.” (Ayten, 24 jaar, Turks)

Uiterlijk en mode spelen ook in de eigen cultuur van veel respondenten een belangrijke rol. Zowel in de Turkse als in de Marokkaanse cultuur wordt inspiratie opgedaan van de Indiase mode. Turken dragen op feesten doorgaans cocktailjurken, maar veel jongeren vinden het leuk om eens iets anders te proberen en gaan voor een saree. In de Marokkaanse cultuur worden jaleba's gedragen, jurken die op verzoek worden gemaakt. Volgens Mina zie je steeds meer bewerkte jurken die op saree's lijken. De Indiase kledingstijl wordt kortom overgenomen en gecombineerd met andere kledingstijlen:

“Ja, ik heb van alles aangehad, saree's, een Indiase jurk en een bewerkte Marokkaanse jurk.” (Mina, 24 jaar, Marokkaans)

In de dagelijkse bezigheden wordt ook inspiratie opgedaan uit de mode in Bollywood. Ferda vertelt dat ze als schoonheidsspecialiste inspiratie opdoet van de Indiase actrices, met name van de make-up en haardracht. De mode in Bollywood spreekt veel jongeren aan en er is veel vraag ernaar om er als de actrices eruit te zien:

“Ik ben natuurlijk schoonheidsspecialiste maar daarnaast maak ik ook vrouwen op voor bruiloften en kan ik ook kapsels maken, dus die inspiratie van Bollywood doe ik wel zeker op.” (Ferda, 20 jaar, Turks)

Naast dat er inspiratie wordt opgedaan van de mode is ook het Indiaas eten geliefd bij de jongeren. Ze doen inspiratie op van de Indiase keuken en maken zelf Indiase gerechten zoals roti, curry's en bara's:

“Ik had een tijdje dat ik ook curry's en roti ging maken.” (Ferda, 20 jaar, Turks)

De eet- en kledingstijl die de jongeren hanteren zijn enkele aspecten die bijdragen aan het vormen van de culturele identiteit van de jongeren. Naast de culturele aspecten zijn er ook

educatieve aspecten genoemd door de jongeren. De jongeren luisteren Bollywood-muziek omdat het ze wat leert over het leven. De muziek heeft voor hen een boodschap. Dat Bollywood vaak een boodschap heeft voor jongeren wordt bevestigd door Bhattacharya (2009). In de films en muziek zit vaak een sociale, politieke en morele boodschap. Dit wordt gewaardeerd door de niet-Indiase jongeren.

“Bollywood-muziek is voor mij belangrijk om mijn stemming te bepalen maar ik luister het ook om iets te leren over het leven; het moet ook wel nuttig zijn.” (Sanaz, 24 jaar, Iranees)

Vooraf de tekst en de betekenis van de nummers heeft een invloed op de jongeren. Yassine legt uit dat hij van de muziek leert omdat het romantische en filosofische teksten. Dit heeft hij ervaren met het nummer van *“Tujh Me Rab Dikh Ta Hai”*, uit dit nummer haalt hij filosofische gedachten waarvan hij leert. Ali geeft een ander voorbeeld, namelijk het nummer *“Kabhi Khusi Kabhi Gham”*. Dit nummer inspireert hem hoe hij met zijn familie moet omgaan en sterkt hem in de gedachte dat familie altijd voor elkaar moet klaarstaan. Het zijn nummers die de jongeren als inspirerend ervaren en waar zij een boodschap uit halen. Ze leggen uit dat Bollywood-muziek hun kijk op de wereld verbreedt: ze leren van de Indiase cultuur en de thema's die in de muziek voorkomen. Dit heeft vormt hen tot op zekere hoogte als persoon:

“Jawel, ik leer van de muziek en de thema's in de muziek en films, het zorgt ervoor dat ik dus dingen leer en het verbetert mijn kijk op de wereld en hoe ik in het leven sta. Muziek heeft invloed op mij als persoon, het doet veel met me en het vormt me.” (Ali, 21 jaar, Turks)

Voor de jongeren is Bollywood-muziek dus meer dan alleen vermaak; ze vinden het ook nuttig en leerzaam om ernaar te luisteren.

Nu de bevindingen van identiteitsvorming en Bollywood-muziek zijn besproken kan de laatste deelvraag beantwoord worden: *wat voor invloed heeft Bollywood-muziek op de identiteitsvorming van niet-Indiase jongeren?* De muziek heeft een grote invloed op de jongeren, zodanig dat zij culturele aspecten overnemen. Zij doen inspiratie op, leren van de muziek en halen er een boodschap uit. Mode, kleding en de gerechten van de Indiase cultuur worden door het zien van Bollywood-nummers nagebootst door de jongeren; saree's worden gedragen op feestelijke gelegenheden en ook worden Indiase gerechten gemaakt. De boodschap die ze uit de nummers halen leert hun bijvoorbeeld hoe ze zelf met hun familie moeten omgaan. Ook hebben de jongeren aangegeven dat ze leren van de liefde en romantiek die in Bollywood-nummers wordt getoond. Door romantische nummers leren jongeren hoe ze met een vrouw moeten omgaan; respectvol. Dit halen ze specifiek uit de

Bollywood-nummers waarbij ze ook op zoek gaan naar de betekenis van nummers. Hieruit halen ze romantische en filosofische gedachtes die zij aan hun eigen leefstijl koppelen. Bollywood-muziek heeft een invloed op de identiteit van de jongeren, het vormt hen als persoon en het verbreedt hun kijk op de wereld – het maakt onderdeel uit van de vorming van hun culturele identiteit.

4.5 Ervaring van Bollywood-muziek onder de diasporajongeren en de niet-Indiase jongeren

Dit hoofdstuk bespreekt de vraag hoe de beleving van Bollywood-muziek verschilt tussen diasporajongeren en niet-Indiase jongeren. Deze vergelijking is bedoeld om de culturele connectie van niet-Indiase jongeren met Bollywood-muziek verder te verduidelijken. Er zijn tien persoonlijke interviews gehouden met niet-Indiase jongeren en vijf met Indiase diasporajongeren. Indiase diaspora betreft de verspreiding van het Indiase volk over de gehele wereld (Bandyopadhyay, 2008). Indiase diasporajongeren vinden Bollywood-muziek belangrijk omdat het zorgt voor een connectie met hun oorsprong en belangrijk is voor het Indiase gedeelte van hun identiteit. Er wordt een vergelijking gemaakt tussen de twee groepen om te kijken hoe de muziek ervaren wordt en hoe dit van invloed is op de culturele identiteit.

Aan de diasporajongeren is gevraagd waarom ze Bollywood-muziek luisteren en hoe zij de muziek ervaren. Hieruit blijkt dat de diasporajongeren zijn opgegroeid met het Bollywood-genre. Als kind moesten ze leren van hun oorspronkelijke cultuur en thuisland door met bijvoorbeeld ouders naar de films te kijken en de muziek te beluisteren. Door het luisteren naar Bollywood-muziek voelen de jongeren zich verbonden met hun eigen cultuur. Bepaalde tradities, normen, waarden en culturele aspecten zijn herkenbaar voor hen en worden ook toegepast in het dagelijks leven. Dit sluit aan op de bevindingen van Verstappen (2005), die stelt dat Bollywood belangrijk is voor diasporajongeren omdat zij hun *roots* hebben in India. Door middel van films en muziek uit Bollywood proberen ze hun herkomst beter te begrijpen en vormen ze hun identiteit. Afgezien daarvan geldt echter ook voor deze groep dat ze Bollywood-muziek luisteren omdat het mooie betekenissen biedt en omdat ze het simpelweg mooie muziek vinden. Faraaz (Indiaas) vertelt dat hij Bollywood-muziek van huis uit heeft meegekregen en dat hij het als zijn eigen cultuur ziet. Doordat zijn ouders naar Bollywood-muziek luisteren is hij het zelf ook gaan luisteren. Ook Aliya (Pakistaans) is door haar ouders de muziek gaan luisteren. Ze legt uit dat ze culturele aspecten waarmee ze is opgegroeid terug ziet in de liederen:

“Ook is het mijn cultuur die ik terug zie in de liederen. De taal, de kleding en het eten bijvoorbeeld.”
(Aliya, 23 jaar, Pakistaans)

Het is ook zo dat de jongeren Bollywood vaak met familie beleven; het wordt gezien als een sociale bezigheid. Samen gaan ze naar de film en op feesten dansen ze op de muziek. Dat is ook het geval bij Sharmila (Surinaams), die Bollywood graag met haar familie beleeft:

“Het is ook zo dat iedereen in ons familie de films kijkt en je er dan over praat. Ik kijk de films altijd met familie, we gaan samen naar de bioscoop of kijken thuis een dvd. Het is gewoon een leuke sociale bezigheid.” (Sharmila, 23 jaar, Surinaams)

Bollywood-muziek heeft voor de diasporajongeren een emotionele functie. De jongeren leggen uit de muziek hun emoties raakt en hun stemming bepaalt. Ook ervaren ze de muziek als mooi en liefdevol, het zorgt voor ontspanning en het brengt ze in een andere wereld. Ook bij deze jongeren is er sprake van een flow-ervaring, bijvoorbeeld bij Aliya:

“Ik ervaar sommige nummers als iets geweldigs dat mij helemaal raakt en in een andere wereld zet. Het is ontspanning, ik ga helemaal op in zo’n nummer en ik wil dan gewoon even liefde voelen en ervaren.” (Aliya, 23 jaar, Pakistaans)

De emoties die bij de jongeren naar boven komen zijn verschillend, afhankelijk van het nummer. Bij vrolijke muziek worden ze vrolijk en krijgen ze zin om te dansen, bij droevige muziek worden ze zelf ook droevig. Als Arfaan (Indiaas) naar Bollywood-muziek luistert, wordt hij er blij en vrolijk van:

“Het raakt mij heel erg, er zijn zoveel liedjes met zoveel passie gezongen. Het brengt bij mij mijn emoties naar boven; ik word blij vrolijk en krijg dan zin om te dansen of ik raak beetje in gedachten in een droomwereld als ik romantische liedjes hoor.” (Arfaan, 20 jaar, Indiaas)

Alle diasporajongeren die naar Bollywood-muziek luisteren spraken over herkenning van hun eigen cultuur. Ze herkennen de cultuur die zij van hun ouders hebben meegekregen, dus hoe zij van huis uit zijn opgevoed. Dit zijn de tradities, normen en waarden die zij geleerd hebben. Ook wordt er thuis Indiase kleding gedragen, Indiaas gesproken en Indiaas gegeten. De jongeren ervaren een duidelijke culturele connectie met Bollywood; ze kunnen zich er uitstekend bij inleven. De jongeren hebben een diaspora-identiteit ontwikkeld en dat verklaart een groot gedeelte van de affiniteit met het genre, stelt Bandyopadhyay (2008). Hij

stelt dat de muzieknnummers de leefsituatie van de Indiase diaspora tonen, wat een zeer basale en zeer voorname connectie creëert.

Faraaz legt uit dat hij zich kan inleven in de dansstijlen op bruiloften en ook in de religieuze aspecten:

“Je haalt de aspecten uit zo’n film waar jij je als kijker bij kan inleven, bijvoorbeeld de familiedans en Bhangra-dans. Dat doen wij ook op bruiloften. Wat ik ook herken is het bidden in de moskee.” (Faraaz, 25 jaar, Indiaas)

De muziek geeft de identiteit van de diasporajongeren weer, omdat ze hun eigen cultuur zien. Ze beschrijven dat de muziek een onderdeel is van hun leven; ze doen de dans na en uit de muziek halen ze een boodschap en inspiratie. Vooral Arfaan legt uit dat Bollywood-muziek belangrijk voor hem is en dat het laat zien wie hij is en waar hij vandaan komt. Hij gebruikt de muziek om zijn identiteit te vormen en te bepalen en om zich ver verbonden te voelen met de Indiase cultuur:

“Nou het laat wel zien wie ik ben en waar ik vandaan kom, ik kan er mijn cultuur in vinden. Indiase muziek is de muziek die ik thuis hoor, mijn ouders luisteren er naar en ik dus ook: ik hoor net als de muziek bij de Indiase cultuur.” (Arfaan, 20 jaar, Indiaas)

De belangrijkste reden voor diasporajongeren om Bollywood-muziek te luisteren is dat zij het als een onderdeel van hun eigen cultuur zien. Ze hebben de muziek van huis uit meegekregen van hun ouders en blijven zo verbonden met hun eigen cultuur. Culturele aspecten als de taal, kleding, eten-stijl waarmee ze zijn opgegroeid zien ze terug in de clips evenals tradities, normen en waarden die zij geleerd hebben. Bollywood-muziek laat zien wie zij zijn, hoe zij zich gedragen en hoe ze leven en daardoor weerspiegelt het grotendeels hun culturele identiteit.

4.6 Overeenkomsten en verschillen tussen diasporajongeren en niet-Indiase jongeren

Bij zowel de diasporajongeren als de niet-Indiase jongeren speelt herkenning van thema’s, beelden, klanken en zelfs taal een rol. Diasporajongeren herkennen India, waar ze weliswaar niet zijn opgegroeid, maar waar wel hun *roots* liggen. Diasporajongeren zijn opgegroeid met invloeden van zowel de Indiase cultuur als van de cultuur in het gastland. Veel aspecten zien zij terug in Bollywood, bijvoorbeeld de taal die zij spreken, het eten, het geloof, normen, waarden en tradities. Door de vertrouwdheid met deze thema’s kunnen zij het genre niet

alleen goed doorgronden, maar het ook gebruiken om de Indiase kant van hun identiteit vorm te geven. Ook voor de niet-Indiase jongeren geldt dat zij een herkenbaar beeld terugzien in de muzieknummers en films. Vooral in de minder tastbare en dieper liggende thema's is er sprake van identificatie. De manier waarop Bollywood omgaat met thema's als geloof, het huwelijk, traditie, normen en waarden is voor de niet-Indiase jongeren herkenbaar en past bovendien bij de manier waarop zij zelf willen leven. De grootste verklaring hiervoor schuilt in het feit dat de niet-Indiase jongeren en de diasporajongeren gemeen hebben dat zij islamitisch en traditioneel zijn opgevoed.

Beide groepen geven aan dat Bollywood-muziek een emotionele functie voor hen vervult en de nummers betekenisvol vinden. Het raakt hun emoties: het maakt ze vrolijk en energiek of juist verdrietig en nostalgisch. Ook raakt Bollywood bij hen precies de snaar die hen aan romantiek doet denken – het uiten van liefde staat centraal in de muzieknummers, maar wel op een manier die goed past bij de islamitische culturen en dus ook bij de manier waarop de respondenten willen leven. De niet-Indiase jongeren geven dan ook aan dat ze inspiratie opdoen van Bollywood-muziek. Voorbeelden zijn alledaagse culturele aspecten van de Indiase cultuur, zoals Indiaas eten en Indiase mode. Verder legden de niet-Indiase jongeren uit dat ze ook een boodschap halen uit de muziek, ondanks dat ze geen Hindi spreken. Omdat Bollywood een sterk beeldend genre is, speelt semantiek vaak geen rol, maar waar nodig maken de geïnterviewden gebruik van ondertiteling. De boodschappen van Bollywood, in woord en in beeld, spreken hen aan en worden zelfs als nuttig en leerzaam ervaren. Het verbreedt naar eigen zeggen hun kijk op de wereld.

De niet-Indiase jongeren hebben geen Indiase achtergrond maar ze kunnen zich zoals gezegd goed inleven in de thema's. Blootstelling speelt hier echter ook een rol: dat de Indiase cultuur vertrouwd voelt voor hen komt ook doordat velen al jarenlang, soms al sinds hun vroege jeugd, naar Bollywood-muziek luisteren.

De diasporajongeren zijn niet zo zeer bezig met het opdoen van inspiratie omdat de dingen die zij zien in clips en films niet nieuw voor ze zijn en reeds onderdeel uitmaken van hun levensstijl. Uitzondering hierop is het toch al volatiele onderwerp mode: zowel de niet-Indiase jongeren als de diasporajongeren gebruiken Bollywood om bij te blijven op modegebied. De mode en kleding in Bollywood is vernieuwend, maar wel in traditionele stijl, waardoor het zeer geschikte kleding is voor vrouwen die zich volgens de islamitische conventies willen kleden. Het komt daardoor voor dat Marokkaanse, Turkse of Irakese vrouwen in het dagelijks leven typisch Indiase kleding dragen en in Indiase jurken naar bruiloften en feesten gaan.

Een groot verschil tussen de twee groepen jongeren is dat diasporajongeren de muziek van huis uit hebben meegekregen en de niet-Indiase jongeren de muziek kennen via hun vrienden en media. Het komt weliswaar voor dat niet-Indiase jongeren de films ook kennen via familie, maar de insteek is hier anders: niet-Indiase liefhebbers kijken luisteren weliswaar naar Bollywood-films en –muziek omdat ze het mooi vinden én omdat ze zaken herkennen, maar doen dit niet omdat ze Indiase beeldcultuur willen zien. Diasporajongeren krijgen het genre van huis uit mee als een manier om een connectie met het thuisland te houden en hun beheersing van het Hindi bij te houden. Voor hen draait het vooral om het feit dat Bollywood Indiaas is en liggen de andere kenmerken zoals het mooi vinden van de muziek en de beelden en het opdoen van inspiratie secundair. Voor diasporajongeren biedt Bollywood-muziek vooral een persoonlijke connectie, voor de niet-Indiase jongeren is er sprake van een culturele connectie.

Deze jongeren hebben een mondiale jongerencultuur ontwikkeld waarbij ze naar een mix van muziekstijlen luisteren. Dit is wat Huq (2006) beschrijft; de jongeren hebben een brede keuze voor muziek gecreëerd en dit is gekomen door de culturele globalisatie. Doordat de jongeren meerdere muziekstijlen tot zich nemen kan gesproken worden over omnivorisering. De niet-Indiase jongeren hebben interesse in populaire cultuur en zijn ware culturele omnivoren; ze hebben een multidisciplinair vrijetijdspatroon ontwikkeld met een brede culturele smaak. Er is onder de niet-Indiase jongeren ongeacht hun etnische achtergrond een gemeenschappelijke smaak ontstaan - behalve muziek uit bijvoorbeeld de eigen cultuur hebben ze een interesse voor Bollywood-muziek gemeen. De jongeren uit deze studie zijn exemplarisch voor de grensvervaging in de muziek, maar ook voor de grensvervaging op etnisch gebied onder allochtonen in Nederland. De herkomst van de Bollywood-muziek is de herkomst van de gebruiker is niet meer beperkend – dat de films en muziek uit India komen maakt voor de jongeren in deze studie niets uit. Sterker nog, ze vinden het een pluspunt, omdat ze inspiratie op kunnen doen uit een andere cultuur. Dat de Indiase cultuur op de andere islamitische culturen lijkt speelt een rol, maar verklaart zeer zeker niet alles. Alleen al het feit dat de acteurs in Bollywood-films een taal spreken die de niet-Indiase jongeren niet verstaan en een andere huidskleur hebben zijn fundamentele zaken die verschillen van de eigen cultuur van de respondenten. Bollywood-muziek is door de globalisatie echter een dusdanig vrijelijk verkrijgbaar cultureel product geworden dat het de etnische beperkingen is overstegen. Bollywood is daardoor uitgegroeid tot een belevenis voor iedereen die op de één of andere manier geraakt wordt door een component van het genre. Dit kan de traditionele inslag zijn, de religieuze component, maar ook de mooie zang en opzweepende ritmes of zelfs de mooie jurken.

4.7. Discussie

Het feit dat niet-Indiase jongeren zich kunnen identificeren met de Indiase cultuur is opmerkelijk. Ze zijn immers niet in deze cultuur opgegroeid en hebben geen Indiase familie, maar voelen zich toch verbonden met de Indiase cultuur. Bij de niet-Indiase jongeren is er sprake van recontextualisatie zoals Schippers (2007) deze omschrijft: er wordt een nieuwe betekenis gegeven aan Bollywood-muziek, doordat ze de ideeën en concepten uit deze kunstvorm relateren aan en toepassen in hun eigen leven. Ze zijn zelf – vanuit hun eigen interesses - actief op zoek gegaan naar Bollywood-muziek en hebben de muziek vervolgens zelf in hun eigen identiteit geïncorporeerd. Het ontstaan van de interesse in het genre is te verklaren door een aantal exogene factoren. Ten eerste is er een sociaal organiserend principe. Door de beïnvloeding van Surinaamse, Indiase en Pakistaanse vrienden met een Indiase achtergrond, ofwel diasporajongeren, zijn zij in aanraking gekomen met het genre en is het ontdekkingsproces van Bollywood-muziek snel verlopen. Diasporajongeren hebben Bollywood-muziek immers van huis uit meegekregen. Verhoeven (1998) noemt dit enculturalisatie, het proces waarbij kinderen zijn opgegroeid met de cultuur van hun ouders, ofwel in dit geval de cultuur die zijn oorsprong in India vindt. Om de simpele reden dat men geneigd is enthousiasme over een kunstvorm te delen met vrienden door over de muziek te praten, de muziek te draaien of op andere manieren in het genre te participeren komen de niet-Indiase jongeren door hun vrienden gemakkelijk in aanraking met het genre. Eén van de redenen dat zij zich het genre toe-eigenen is dus dat dit proces zich in de eigen *comfort zone* voltrekt.

Belangrijker is de intermediaire functie van deze diasporajongeren tussen Bollywood-cultuur en de niet-Indiase consumenten. De diasporajongeren maken hun vrienden die interesse tonen namelijk gemakkelijk wegwijs in het genre en hebben de instrumenten om de culturele boodschappen in het genre te ontcijferen en te vertalen. Deze culturele boodschappen zijn door hun versleuteling moeilijker te lezen voor niet-Indiase jongeren, maar de uitleg die de bevriende diasporajongeren over 'hun' gebruiken, normen, waarden et cetera kunnen geven, leidt tot het volgende organiserend principe, namelijk herkenning. Dit is een cultureel uitgangspunt: de niet-Indiase jongeren herkennen elementen in de muziek die weliswaar afkomstig zijn uit de Indiase cultuur, maar die ook voorkomen in hun eigen – vaak islamitische - cultuur. Het zich identificeren met en overnemen van aspecten uit een andere cultuur noemt Verhoeven (1998) acculturatie. Acculturatie in dit geval is het proces waarin

niet-Indiase jongeren zichzelf vertrouwd hebben gemaakt met de cultuur die zijn oorsprong vindt in India. Dit wil beslist niet zeggen dat deze jongeren hun 'eigen' cultuur verwisselen voor de 'nieuwe' cultuur; er is slechts sprake van vermenging. Zo blijkt dat ze enkel de traditionele aspecten van de Indiase cultuur overnemen, zoals religie, gearrangeerde huwelijken, bruiloft-tradities en familiebanden. De reden hiervoor geven de jongeren zelf aan: deze zaken spelen een belangrijke rol in hun leven en zij voelen zich goed bij het naleven van deze tradities. Deze culturele connectie versnelt het toe-eigeningsproces aanzienlijk en verklaart vanuit cultureel opzicht hoe het kan dat een ogenschijnlijk ver van hun eigen culturele achtergrond af liggend genre zo in de smaak valt. Illustratief is de waarneming in dit onderzoek dat het Bollywood-genre in sommige gevallen een waar identiteitsvormingsproces accelereert bij niet-Indiase jongeren in Den Haag. Liefhebbers voelen zich verbonden met de gehele Bollywood-cultuur in Den Haag: Bollywood-films, -muziek en -evenementen maken onderdeel uit van hun dagelijkse vrijetijdsbestedingen en hebben invloed op de culturele identiteit van de jongeren. Sommige jongeren dragen door hun voorliefde voor het Bollywood-genre bijvoorbeeld ook Indiase jurken, eten Indiase gerechten en bezoeken Bollywood-concerten. Het feit dat deze jongeren zo sterk betekenis halen uit de muziek en zich er zo sterk mee identificeren, maakt dat er in deze studie sprake is van niets minder dan een *musical identity* zoals MacDonald (2002) die omschrijft. In onderstaand model zijn de overeenkomsten en verschillen in de ervaring met Bollywood-muziek tussen de beide groepen schematisch weergegeven.

Diaspora-jongeren

Enculturalisatie

- Bollywood-muziek van huis uit meegekregen; via de ouders

Persoonlijke connectie

- Land van herkomst
- Eigen dominante cultuur, taal, kleding en eten

Identiteitsvorming

- Behoud diaspora-identiteit

Niet-Indiase jongeren

Acculturalisatie

- Vanuit eigen interesses een nieuwe cultuur aangeleerd,
- Zelf opzoek geweest
- Invloed van vrienden, familieleden en media

Culturele connectie

- Ontstaan door herkenbare thema's zoals religie, gearrangeerde huwelijken, bruilofttradities en familiebanden
- Herkenbare muzikale aspecten

Identiteitsvorming

- Culturele identiteit
- Recontextualisatie
- Overnemen culturele aspecten als Indiase mode, kleding en gerechten

5. CONCLUSIE

In dit onderzoek is besproken wat voor jongeren van Turkse, Marokkaanse, Iranese en Irakese afkomst de redenen zijn om naar Bollywood-muziek te luisteren en wat het met hen doet. Nu kan er een antwoord gegeven worden op de hoofdvraag:

Hoe ervaren niet-Indiase jongeren van 18 tot 25 jaar uit Den Haag Bollywood-muziek en welke betekenis geven zij eraan?

Er kan geconcludeerd worden dat niet-Indiase jongeren, ofwel Bollywood-fans van Turkse, Marokkaanse, Iranese en Iraakse afkomst een culturele connectie ervaren met Bollywood-muziek. Zij ondervinden herkenning met thema's in Bollywood-muziek zoals (de rol van) religie, gearrangeerde huwelijken, bruiloften, familiebanden en andere gebruiken of tradities. De invulling van deze thema's in Bollywood-films en –muziekclips sluit bovendien niet alleen aan op hun eigen culturele achtergrond, maar ook op de manier waarop zij zelf willen leven: traditioneel en volgens islamitische voorschriften.

Doordat de niet-Indiase jongeren traditioneel en islamitisch zijn opgevoed hebben zij een voorkeur ontwikkeld voor de traditionele Indiase liefdesverhalen als *Devdas*, *Umrao Jaan en Veer-Zaara*. Bollywood biedt voor de jongeren een beeld van de traditionele liefde die zij als het ideaalbeeld zien. De Bollywood-beeldcultuur is immers vrij preuts en brengt de liefde slechts tot een bepaalde grens in beeld. De respondenten geven aan het Bollywood-genre om die reden uniek te vinden; andere genres zoals als popmuziek, R&B of rap gaan volgens hen te veel over drugs, alcohol en seks. Bollywood geeft een zeer complete representatie van de moslimcultuur (Govil, 2000) waardoor de films populair zijn bij groepen met uit aanverwante culturen. Dat de niet-Indiase jongeren een connectie ervaren en zich kunnen identificeren met de Indiase cultuur is dan ook grotendeels toe te schrijven aan hun gemene deler: de islamitische achtergrond.

Ook blootstelling speelt een grote rol. De niet-Indiase jongeren zijn vaak al op jonge leeftijd met Bollywood-muziek in aanraking gekomen door vrienden, familieleden en de media. De meeste jongeren hebben bovendien vrienden van Indiase, Pakistaanse en Surinaamse afkomst: diasporajongeren die zelf ook Bollywood-fans zijn. Deze diasporajongeren hebben bovendien een connectie met het genre die verder gaat; zij hebben een persoonlijke connectie. Bollywood is voor hen een manier om te zien en te laten zien waar ze vandaan komen, iets dat de meesten van huis uit meekrijgen. In feite kan de persoonlijke connectie gezien worden als de volgende stap van een culturele connectie, waardoor beide groepen jongeren een belangrijke overeenkomst hebben – zij hebben beide in ieder geval een culturele met Bollywood-muziek.

Los van de culturele en persoonlijke connectie met het genre in termen van afkomst, levensbeschouwing en traditie speelt ook de esthetiek vanzelfsprekend een grote rol. Er mag niet aan voorbij gegaan worden dat de respondenten in dit onderzoek de muziek ook eenvoudigweg mooi vinden en de muziek functies vervult die in de cultuursociologie als algemeen toepasbaar worden omschreven. De muziek is voor niet-Indiase jongeren een emotionele beleving waarbij emoties als blijdschap en verdriet naar boven komen. Ze vinden de muziek romantisch en zien in de films zoals gezegd een manier van liefde uiten die hen erg aanspreekt. De muziek wordt gebruikt om herinneringen op te halen; het brengt ze terug naar het verleden waarbij ze aan mooie momenten en geliefden terugdenken.

Door herkenning en vereenzelviging met thema's, normen, waarden en culturele aspecten en door de objectieve waardering van muzikale parameters (klanken, zang, ritme) speelt de esthetische ervaring bij de jongeren een rol (het raakt ze, het beïnvloedt hun stemming, ze krijgen *thrills* zoals kippenvel, ze halen er een boodschap uit). Ook vindt de actieve participatie plaats op een formele en informele manier. Formeel: kopen van de muziek, naar feesten, concerten en de bioscoop. Informeel: ernaar luisteren met vrienden en familie op verjaardagen en bruiloften).

Identiteit speelt een grote rol, maar is eerder een afhankelijke dan een onafhankelijke variabele. Het is namelijk gebleken dat Bollywood-muziek een invloed heeft op de identiteit van de niet-Indiase jongeren. De jongeren laten zich inspireren door Bollywood-muziek; ze halen er een boodschap uit en zijn actief bezig met het uitgangspunt dat het genre hun kijk op de wereld verbreedt. Ze nemen culturele aspecten over zoals mode, kleding en eetgewoontes. Dat de niet-Indiase Haagse jongeren uit deze studie hun eigen cultuur, eigen identiteit en eigen smaak vermengen met invloeden van Bollywood-muziek is logischer dan het op het eerste gezicht lijkt. Er is dan een scala aan verklaringen die de jongeren geven, impliciet of expliciet – van diepe thema's zoals het opdoen van levensbeschouwelijke inspiratie tot het bereiden van Indiase gerechten. Ondanks hun traditionele insteek zijn de jongeren onbewust exemplarisch voor de moderne culturele omnivoor, de consument die uit allerlei genres datgene uitkiest dat om welke reden dan ook bij hem of haar past. De jongeren bewijzen bovendien dat er reden is om aan te nemen dat deze zelfde wisselwerking ook op grote schaal voorkomt bij andere ethno-culturele groepen en andere genres.

6. VERVOLGONDERZOEK

In dit onderzoek is onderzocht hoe niet-Indiase jongeren van Marokkaanse, Turkse, Irakese en Iraanse afkomst Bollywood-muziek ervaren en vooral, waarom. Hiertoe is een kleine groep van tien niet-Indiase respondenten geïnterviewd. Voor vervolgonderzoek zou het interessant zijn om een grotere groep jongeren te benaderen en de populatie uit te balanceren naar etniciteit; er zijn bijvoorbeeld slechts twee Irakese jongeren geïnterviewd. Het onderzoek was afgebakend doordat er alleen jongeren zijn geïnterviewd van Marokkaanse, Turkse, Irakese en Iraanse achtergrond. Voor een vervolgonderzoek kan dit breder getrokken worden om ook jongeren te benaderen met andere etnische achtergrond. Zoals aangegeven door Govil (2000) is Bollywood populair in het gehele Midden-Oosten en dat zijn vanzelfsprekend veel meer landen dan in deze studie aan bod zijn gekomen.

Wat betreft de geloofsovertuiging zouden er naast Islamitische jongeren ook jongeren benaderd kunnen worden met een andere geloofsovertuiging. India huisvest immers vele andere religies en het kan interessant zijn om te onderzoeken of ook christelijke jongeren een connectie ervaren met Bollywood-muziek en of dit zich beperkt tot christelijke Bollywood-films.

Ook op het gebied van sekse kan de populatie beter worden uitgebalanceerd; er zijn voor dit onderzoek veel vrouwelijke Bollywood-fans geïnterviewd en slechts drie mannen. Voor een volgend onderzoek zouden er meer mannelijke Bollywood-fans benaderd kunnen worden. De interviews zijn bovendien gehouden onder Haagse jongeren. Voor een vervolgonderzoek zou dit breder getrokken kunnen worden. Ongetwijfeld zullen er ook Bollywood-fans zijn in andere steden bijvoorbeeld in Rotterdam, Amsterdam en Utrecht.

Daarnaast kan er in een vervolgonderzoek onderscheid gemaakt worden in generatie en leeftijd. Voor nu zijn er jongeren van achttien tot vijftwintig jaar geïnterviewd. Onderzocht kan worden of er ook oudere Bollywood-fans zijn dus boven de leeftijd van vijftwintig jaar. Enkele jongeren gaven bijvoorbeeld aan dat ze ook met hun ouders en familie de films bekijken; dat biedt kansen om te kijken hoe jongeren en ouderen onderling de muziek ervaren en in welke mate die belevingen van elkaar verschillen.

7. LITERATUURLIJST

- Crane, D. (2002). *Culture and Globalization: Theoretical Models and Emerging Trends*. P.p. 1-25 in: Crane, D., Kawashima, N. en Kawasaki, K. (eds.), *Global Culture: Media, Arts, Policy and Globalization*. London: Routledge.
- Baarda, D.B., Goede, M.P.M. de en Meer-Middelburg, A.G.E, van der. (2007). *Basisboek Interviewen. Handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Bandyopadhyay, R. (2008) *Nostalgia, Identity and Tourism: Bollywood in the Indian Diaspora*, p.p. 79-100 in *Journal of Tourism and Cultural Change* 6 (2).
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Routledge.
- Desai, J. (2006). *Bollywood abroad: South Asian Diasporic cosmopolitanism and Indian cinema*. In: *New Cosmopolitanism: South Asians in the US*. California: Stanford University Press.
- Desai, J. (2004) *Beyond Bollywood: The Cultural Politics of South Asian Diasporic Film*. New York: Routledge.
- Desai, J. & Dudrah R. (2008). *The Bollywood Reader*. England: Open University Press.
- Dewey, J. (2005 [1934]). "The live creature". Pp. 1-19 in J. Dewey: *Art as experience*. New York: Penguin Group.
- Dudrah, R. (2006) *Bollywood: Sociology goes to the Movies*. New Delhi: Sage.
- Garwood, I. (2006): *The Songless Bollywood Film, South Asian Popular Culture*. 4:2, 169-183.
- Govil, N. (2007). Bollywood and the frictions of global mobility. In Thussu, D.K. (eds.), *Media on the Move. Global Flow and Contra-Flow* (pp. 84 – 98). New York/London: Routledge

- Hall, S. & Gay, P. Du. (1996). *Questions of Cultural identity*. London: Sage Publications.
- Hall, S. (1990). *Cultural identity and Diaspora*. P.p. 223-237 in: Identity, community, culture and difference. Londen: Lawrence & Wishart.
- Hariqbal, B. (2010). *Indianizing Hollywood: The Debate over Bollywood's Copyright Infringement*. Berkeley: University of California Press.
- Moorti, S., Gopal, S. (2008). *Global Bollywood: Travels of Hindi Song and Dance*. Minneapolis: University of Minnesota.
- Morcom, A. (2001). *An understanding between Bollywood and Hollywood? The meaning of Hollywood-style music in Hindi films*. P.p. 63-84 in British Journal of Ethnomusicology 10 (1).
- Nakamura, J. & Csikszentmihalyi, M. (2002). *The concept of flow*. P.p. 89-105 in C.R. Snyder & S.J. Lopez (eds.): Handbook of positive psychology. New York: Oxford University Press.
- Park, S. (1993). "Toward a unified theory of the aesthetic". Pp. 21-40 in S.-B. Park: *An aesthetics of the popular arts: An approach to the popular arts from the aesthetic point of view*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Peterson, RA.,& Kern, RM. (1997). *Changing highbrow taste: from snob to omnivore*. P.p. 900-907 in American Sociological Review, 1997 (61).
- Popschool Maastricht. Muzikale parameters.
[http://www.popschoolmaastricht.nl/college_tempo_maat_ritme.php?menu=menuMuziektheorie.] Geraadpleegd op 20 januari 2013.
- Rao, S. (2007). *The Globalization of Bollywood: An Ethnography of Non-Elite Audiences in India*. P.p. 57-76 in The Communication Review 10 (1).
- Ravinder, K. (2002). *Viewing the West through Bollywood: A Celluloid Occident in the Making*. P.p. 199-209 in Contemporary South Asia 11 (2).

- Roose, H. (2008). *Many-voiced or unisono? An inquiry into motives for attendance and aesthetic disposition of the audience attending classical concerts*. *Acta Sociologica* 51: 237-253.
- Ruud, E. (1998). *Music and Identity*. Music Therapy: Improvisation, communication and culture. Barcelona Publishers: Gilsum. P.p. 31-48.
- Sleegers, F. (2007). *In debat over Nederland*. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Sloboda, J. A. (1991). *Music Structure and Emotional Response*. P.p. 110-120 in *Psychology of Music* 19 (2).
- Schwartz, D. & Fouts, G. (2003). *Music Preferences, Personality Style, and Developmental Issues of Adolescents*. P.p. 203-215 in: *Journal of Youth and Adolescence* 32 (3).
- Tomlinson, J. (1999). *Globalization and Culture*. UK: Blackwell Publishers.
- Verstappen, S. & Rutten, M. (2007). Bollywood and the Indian Diaspora: Reception of Indian Cinema among Hindustani Youth in the Netherlands. In: *Global Indian Diasporas: Exploring Trajectories of Migration and Theory*. International Studies for Asian Studies: Amsterdam University Press.
- Wells, A. & Hakanen, A.E. (1991). *The Emotional Use of Popular Music by Adolescents*. P.p. 445-454 in *Journalism & Mass Communication Quarterly* 68.

BIJLAGEN

1. TOPICLIJST MET VRAGEN

1. Introductie

Kun je jezelf even voorstellen?

Wat vind je van Bollywood?

Wat versta je onder Bollywood?

2. Bollywood-muziek

Hoe ben je in aanraking gekomen met Bollywood-muziek?

Waarom luister je naar Bollywood-muziek?

Hoe ervaar je Bollywood-muziek?

Wat was je eerste muzieknummer van Bollywood? Hoe oud was je toen?

Luister je dagelijks naar Bollywood-muziek?

Wat voor Bollywood-muziek luister je het liefst? Genres?

Wat zijn je favoriete Bollywood-nummers?

Bekijkt je ook videoclipps?

Wat vind je van de taal? Versta je de tekst?

Kijk je ook naar de lyrics?

Hoe kom je aan de muziek? Cd's of via internet?

Luister je Bollywood-muziek met vrienden of alleen?

Wat doet Bollywood-muziek met jou? Brengt het emoties naar boven of mooie herinneringen?

3. Indiase dans, zang en kleding

Wat vind je van de zang en dans elementen in de muzieknummers?

Wat vind je van de kleding?

Wat vind je van de acteurs en actrices? Is dat ook bepalend welke nummers of clip je wilt luisteren?

Ben je fan van bepaalde acteurs of actrices?

Dans of zing je zelf ook?

Ben je ook actief op forums, blogs of websites?

4. Indiase cultuur

Wat vind je van de Indiase cultuur die in de muzieknummers centraal staan?

Wat is je relatie met de Indiase cultuur?

Is er sprake van identificatie met de Indiase cultuur?

Hoe ga je hiermee om in je dagelijkse leven? Tradities? Normen of waarden?

Wat vind je van de thema's die in de muziek voorkomen? Is het herkenbaar voor jou?

5. Identiteit

Hoe beschrijf jij je identiteit? Jou persoonlijkheid?

Wat heb je van huis uit meegekregen? Hoe ben je opgevoed?

Wat voor invloed heeft de Bollywood-muziek op je identiteit? Heeft de muziek invloed op je persoonlijkheid? Zo ja, welke manieren?

Haal je inspiratie van Bollywood? Bijvoorbeeld kleding, dans, uiterlijk?

2. TRANSCRIPTEN

Hieronder volgende de transcripten van de persoonlijke interviews die er onder vijftien jongeren zijn afgelegd. Er zijn tien interviews afgelegd onder niet-Indiase jongeren en vijf interviews onder diasporajongeren.

Interviews met niet-Indiase jongeren

1. Interview Ahsan Kaleem

I: Kan jij jezelf even voorstellen?

A: Ik ben Ahsan Kaleem, Irakees van oorsprong, 19 jaar en woonachtig in Den Haag. Ik ben student Toerisme.

I: Zoals je weet gaat mijn onderzoek over Bollywood. Wat vind je van Bollywood?

A: Ja geweldig. Ik hou van kleur, vrolijkheid, muziek, dans en dat zie ik allemaal in Bollywood terug. Bollywood geeft mij een beeld van liefde, romantiek, cultuur, geloof, en landen het is gewoon een mix van alles en dat is leuk en spreekt mij aan. Het laat ook een soort van fantasie of droomwereld zien als het ware met veel glitter en glamour ook, daar hou ik wel van. Bollywood vertegenwoordigt ook de Indiase cultuur. Ik wil genieten van de Indiase cultuur en zien waar het vandaan komt. De Indiase cultuur, kleding, dans, muziek, geschiedenis, komt terug in de muziek en de films. Het laat een deel zien op een mooie manier. Het beste van het land laten zij zien en dat maken ze aantrekkelijk.

I: Hoe ben je in aanraking gekomen met Bollywood-muziek?

A: Toen ik rond de 10 jaar was had ik een cd gekregen van Bollywood. Weet niet meer precies van wie ik denk van mijn oma, maar dit was mijn eerste kennismaking met Bollywood. Maar rond mijn 18de kreeg ik meer interesse in Bollywood en ging ook films kijken. Ik heb ook een grote interesse voor Bulgaarse muziek. Ik luister veel naar de nummers Azis, het nummer Anti-Geroj vind ik een leuk nummer. Ik hou van Bulgaarse muziek waarin veel klanken overeenkomen met Bollywood-muziek, afkomstig van Roma

zigeunermuziek wat zijn oorsprong vind in India. Bulgaarse muziek en Bollywood-muziek zijn mijn favoriete muziekstijlen waar ik veel naar luister. Ik luister ook wel naar andere nummers, zoals top 40 en populaire muziek, maar ik vind muziek van andere landen veel mooier en interessanter om naar te luisteren en heeft een mooiere betekenis en boodschap.

I: Oké, dus eigenlijk doordat je een cd had gekregen was je nieuwsgierig geworden naar Bollywood-muziek, en ben je zo op deze muziekstijl gekomen evenals ook Bulgaarse muziek?

A: Ja klopt, en gewoon uit eigen interesse, ik sta open voor andere culturen en daarom luister ik naar muziek uit andere landen dus Bulgaarse en Bollywood-muziek. Ook via vrienden die ik heb luister ik veel verschillende soorten muziek, ik woon in Den Haag en hier heb je alle culturen wonen en ik heb daardoor verschillende vrienden.

I: Oké, je zegt dat je naar Bulgaarse muziek en Bollywood-muziek luistert. De muziek komt natuurlijk van twee totaal verschillende landen. Bulgarije en India zijn natuurlijk wel verschillend?

A: Ja klopt maar ik vind beide muziekstijlen op elkaar lijken, het lijkt op elkaar gezien het ritme, klanken beat enz. daarom spreekt het mij aan. Het maakt mij niet zoveel uit, uit welk land de muziek komt zolang de muziek mij maar aanspreekt. Er zijn ook een paar Bulgaarse nummers die geïnspireerd zijn door Bollywood-muziek. Er is één nummer van een Bulgaarse zanger Azis, die heeft echt een heel mooi apart nummer gemaakt en dat is mijn favoriete nummer. Hij heeft hiervoor Indiase invloeden gebruikt, je ziet Indiase kleding en de dans en als het goed is het ook een beetje na geaapt van een Bollywood-nummer Khalnayak Choli Ke Peeche, waarin Madhuri Dixit in speelde. Dat was een grote hit geweest.

I: Vind je Bollywood een goede weerspiegeling van de Indiase cultuur?

A: Nou ehmm ja en nee, ik bedoel de acteurs en actrices zijn Indiaas en de kleding, taal eten enz. maar het laat verder weinig van het land zelf zien. India is natuurlijk een arm land en dat zie je er niet in terug. Je had wel die ene film Slumdog Millionaire, maar dat was geen Bollywood-film, maar die liet wel de werkelijke situatie zien van India met veel armoede en al die sloppenwijken. Maar verder vind ik de films gewoon leuk om te kijken voor mij is het niet een must dat het de werkelijkheid laat zien, films hoeven niet realistisch te zijn, Bollywood-films zijn juist heel magisch en nemen je even mee naar een andere wereld, ik hou wel van die mooie musicalnummers met mooie dansen en sprookjesachtige locaties.

I: Kan je nog je eerste Bollywood-muzieknummer herinneren?

Ehmm dat is wel lang geleden ik had die cd en daar stonden allerlei nummers op die toen uit waren, het waren verschillende soundtracks van films.

I: Wat zijn je favoriete Bollywood-nummers?

A: Ik vind alle nummers van Aiswarya Rai erg mooi. Zij is echt mijn favoriete actrice. Ik heb echt bijna alle films van haar gezien.

Van de film Umrao Jaan, vind ik alle nummers erg mooi maar Salaam is mijn favoriet. Mooie tekst en het is makkelijk om te begrijpen met een duidelijke betekenis, het heeft vocaal een apart geluid en het is sterk, het trekt je aandacht, dans is ook heel mooi. Er zit gevoel in het nummer, en dat voel je als kijker. Gebaren en de codes bij de dans is mooi, het is een mooie romantische nummer die blijft hangen. De clip heeft mij geboeid, ik blijf aandachtig luisteren.

Van de film Devdas zijn ook alle nummers erg mooi, je hebt het nummer Dhola Re, die heeft een klassieke sfeer en is ook vrolijk met gebruik van veel kleuren als rood en oranje. Deze muzieknummers zijn echt traditioneel, het straalt geen lust uit, het is niet ordinair het zijn nette nummers, de romantiek wordt op nette manier gebracht, het straalt passie uit op een mooie manier.

Een ander muzieknummer dat ik nu heel mooi vind en vaak luister is van de film Agent Vinod, dat is het nummer Dil Mera Muft Ka. Dit is een vrolijk nummer met mooie dans, de muziek past bij de clip, actrice vertolkt de dans en emoties en dans gebaren op leuke manier.

I: Oké leuk om je favorieten te horen, dus eigenlijk heb jij een grote voorkeur voor de traditionele muzieknummers en voor de nummers van Aiswarya Rai?

A: Ja klopt, ik vind Aiswarya Rai gewoon geweldig, zij heeft gewoon het totaalplaatje, ze is mooi, dans supergoed en acteert goed. Ze heeft emoties die zij goed kan overbrengen aan het publiek, het raak mij gewoon. Er was ook een ander muzieknummer van haar die was ook gewoon betoverd mooi, dat was met Salman Khan en van de film Hum Dil De Chuke Sanam, het nummer heette Nimbooda en dat was ook echt een supermooi optreden van haar. De actrices moeten mij wel aanspreken, dus zij moeten de uitstraling hebben. Ik moet bezeten raken en betoverd raken door de actrice. Kleding, zang en dans helemaal geweldig, hoe meer glitter en glamour hoe beter allemaal. Zelf hou ik simpel en niet voor mij weggelegd, ik vind het daarom wel mooi om te zien. Ik vind het ook mooi om de Indiase cultuur te zien, met de dans, expressies, en je wilt erop swingen. De krachtige muziek heeft veel emoties die worden overgedragen. De dans van de dames vind ik mooi, op zich dat de man dans vind ik niet nodig zo uitgebreid vind ik niet zo boeiend. Alleen de dame hoort te

man verleiden met de dans. Ik heb een voorkeur voor traditionele nummers en rustige nummers waar diepgang in zit, vooral dat het verhaal over wordt gebracht met passie en emotie. Inleving in een nummer is belangrijk dan is de boodschap duidelijk.

I: Luister je vaak naar Bollywood-muziek?

A: Jawel ik luister wel regelmatig naar Bollywood-muziek, het is verslavend je hebt zoveel goede nummers waar ik keer op keer naar kan blijven luisteren. Vooral dat nummer van Aiswarya Rai Salaam kan ik meerdere malen naar luisteren. Salaam is een groet die in de moslimcultuur voorkomt dus dat is herkenbaar en spreekt mij erg aan.

I: Wat doet Bollywood-muziek met jou, hoe ervaar jij het?

A: Muziek roept wel emoties en stemmingen, gevoelens op. Ik laat mijn emoties leiden door muziek. Ik luister de hele dag muziek, thuis als ik wakker word, als ik ga ontbijten, als ik naar mijn werk ga, in mijn pauze, als ik ga slapen luister ik naar muziek. Eigenlijk altijd wel. Via muziek moet ik denken aan mijn relationele verleden, vooral bij de treurige emotionele muziek en bij de vrolijke nummers kom ik in een feeststemming en word ik vrolijk. Bij treurige nummers word ik wel emotioneel, ik kan mij erin plaatsen en inleven. Muziek is gewoon een dagelijkse bezigheid van mij en het heeft invloed op mij hoe ik me voel ik gebruik muziek om te ontspannen en muziek roept gewoon sfeer op bijvoorbeeld ook op feesten en bruiloften gaan je dansen met elkaar en dat is leuk.

I: Waarom luister je naar Bollywood-muziek?

A: Ik hou van de oosterse klanken en ik vind de beat lekker. Ik vind de trompet slang achtige instrumenten ofzo het geluid daarvan vind ik mooi. De krachtige emotie in de nummers spreekt mij aan met de zang muziek verhaal clip. Ik vind Aishwarya Rai een hele mooie actrice, hele mooie elegante charmante dame en haar nummers spreken mij aan. Zij heeft van die krachtige blauwe ogen, ik blijf maar gefocust kijken naar haar clips, het intrigeerde mij ontzettend. Ik ben zelf kritisch met muziek, ik ga niet voor genre, maar ik ga voor apart het moet mij aanspreken en de nummers van Aiswarya hebben dat gedaan. Ik bedoel ik ben wel Irakees maar ik luister weinig naar Irakese muziek, ik ben altijd wel op zoek naar iets nieuws, wat bij mij past en wat mij aanspreekt. Ik vind Bollywood-muziek bij mij passen en ik voel me verbonden met de muziek, doordat ik ja bepaalde dingen wel herkenbaar vindt. En ik vind de vrouwen in Bollywood heel mooi en daarom kijk ik vaak naar de dans en luister ik de liedjes.

I: Welke aspecten van de muziek zijn herkenbaar voor jou?

A: Ja je hebt de thema's die wel naar voren komen in de films en muziek. Bepaalde normen en waarden, zoals respect voor ouderen en ouders vind ik wel belangrijk. Familie is ook belangrijk, ik kom uit een hechte familie. Grootouders zijn middelpunt van de familie daar kijk je echt naar op. Ik heb wel respect voor ze. Bijvoorbeeld in Kabhi Khushi Kabhi Gham zie je de sterke familiebanden heel goed. Verder staat de religie ook altijd centraal in de Bollywood-films, vaak zie je het hindoeïsme of het moslimgeloof en ook soms het christelijk geloof. Dit vind ik ook mooi om te zien en zo leer je ook weer van de geloven, het is ook wel herkenbaar voor mij want ik ben zelf ook opgegroeid met een geloof. Ik ben opgegroeid met het islamitische geloof en heb daar ook allerlei normen en waarden van meegekregen. In de films zie je ze dan bidden in de moskee, dat is ook wel herkenbaar omdat ik ook naar de moskee ga. Ook zie je de viering van feesten, zoals het Suikerfeest. Dat zie je in het nummer van Wallah Re Wallah.

I: Kijk je ook naar de lyrics van een nummer?

A: Ik kijk ook wel naar de lyrics, tekst vind je belangrijk ook al versta je het niet daarom zoek ik het wel op. Ik luister de muziek vaak via Youtube dan kijk ik naar de clips die hebben ook vaak lyrics en ondertiteling dan begrijpt je ook wel. Maar het is niet nodig ik hoef niet echt letterlijk van elk nummer te weten waar het over gaat, want bij Bollywood-muziek is het wel makkelijk te zien het gaat vooral om de liefde je ziet meestal de hoofdrolspelers erin samen dansen en de liefde uiten. Het is wel altijd heel mooi en romantisch maar je hebt ook de zielige nummers maar die trekken mij niet zo heel erg.

I: Ik heb nog een aantal vragen over je identiteit. Hoe beschrijf jij je identiteit? Jouw persoonlijkheid?

A: Ja heel divers, ik ben heel vrij opgevoed, ik heb wel Iraakse cultuur meegekregen mijn ouders zijn Iraakse, maar ik ben geboren in Den Haag en ik voel me gewoon Nederlands in mij doen en laten. Maar ik ben heel nieuwsgierig naar nieuwe culturen, ik heb wel interesse in andere culturen en ik heb ook vrienden van Indiase afkomst en ook Turks, Iraanse, Surinaams enz., ik heb gewoon een brede vriendenkring en zo deel je met elkaar muziek, eten, taal en je leert van elkaars cultuur. Ik woon ook in Schilderswijk en dat is echt een hele gezellige buurt met mensen van allerlei achtergronden

I: Wat voor invloed heeft de Bollywood-muziek op je identiteit? Heeft de muziek invloed op je persoonlijkheid? Zo ja, welke manieren?

A: Jawel, sowieso muziek is mijn ding en bepaalt veel in mijn leven. Het heeft altijd al een groot invloed op mij gehad, ik gebruik muziek voor verschillende redenen als ik wil ontspannen, wil genieten of gewoon inspiratie wil opdoen. Ik heb ook altijd muziek opstaan

tijdens huiswerk maken of in me kamer, Bollywood-muziek ook vaak en het brengt mij in een positieve stemming. Soms gebruik ik muziek om mezelf even te stimuleren en op te peppen, het doet veel met mijn emoties.

I: Haal je inspiratie van Bollywood? Bijvoorbeeld kleding, dans, uiterlijk

A: Nee ik ben niet zo bezig met uiterlijk etc., ik heb meer dat ik uit de films iets leer en dat meeneem in mijn leven en kijk op de wereld.

I: Oké hiermee wil ik het interview afsluiten. Bedankt voor je medewerking.

2. Interview Ferda Koc

I: Kan jij jezelf even voorstellen?

F: Ja mijn naam is Ferda, ik ben 20 jaar oud, ik werk fulltime als schoonheidsspecialiste waarbij ik verschillende behandelingen geef. Ik heb net weer een diploma gehaald dus ik ga nog verder groeien zodat ik meerdere behandelingen kan geven. Verder ben ik Turks, islamitisch en woonachtig in Den Haag.

I: Oké superleuk. Nou zoals je weet gaat mijn onderzoek over Bollywood. Ik zou graag van je willen weten wat je van Bollywood vindt?

F: Ach ja Bollywood, ik vind het geweldig. Het is romantisch. Het bestaat niet, het is veel fantasie, ik zou echt willen dat zoiets bestond, zo'n droomwereld met oneindige liefde. De films gaan altijd over liefde met veel dans en zang dat vind ik gewoon supermooi om te zien en daar hou ik echt van. Het is ook gewoon heel leuk, als je bijvoorbeeld kijkt naar de Turkse series, die zijn gewoon heel erg verwestert daar rommelen ze al, er komt veel seks in voor en daar hou ik niet zo van. In Bollywood heb je dat niet zo uitgebreid daar zie je ze bijvoorbeeld beetje knuffelen. Ik vind juist die traditionele liefdesverhalen erg mooi om te zien en dat zie ik ook als een ideaal, de videoclip van nu alles draait om drugs, alcohol seks en daar kan ik mij totaal niet in vinden.

De Bollywood-films die ik tot nu toe gezien heb zijn heel leuk, heel romantische er zit ook veel natuur in, je ziet ook de ouderwetse dingen. Dat zie ik niet meer bij de Turkse series, daarom spreekt Bollywood mij zo erg aan.

I: Oké dus Bollywood spreekt je heel erg aan vanwege de traditionele liefdesverhalen. Hoe ben je eigenlijk in aanraking gekomen met Bollywood-films?

F: Ik had een Pakistaanse vriend en zo ben ik de films gaan kijken. Puur om ook om zijn cultuur te leren kennen. Ik was toen rond de 18 jaar en toen heb ik mijn eerste film gezien.

I: Kan jij je nog herinneringen welke film je toen had gezien?

F: Ja ik weet niet meer precies welke film maar het was een film van Hrithik Roshan. Het was wel in de bioscoop, volgens mij was het de film Kites als ik het goed heb. Hritik Roshan speelde daar ook in en ik ben gewoon gegaan met mijn moeder. Was wel leuk om te zien, wij bijna als enige Turken in de bioscoopzaal en de rest allemaal Pakistanen en Surinamers, dat was wel grappig. Ja, ik was toen gegaan, en ik vond het echt een superleuk film, ik ben door die film echt fan geworden van Hritik Roshan hij is echt heel knap en heeft hele mooie groene ogen en acteert supergoed. Toen ben ik hem ook via internet gaan opzoeken want ik was helemaal verliefd en alles haha en toen heb ik nog meer films van hem gehaald. Er is bij mij om de hoek de Paul Krugerplein en daar heb je Bollywood-videotheken en daar heb ik gewoon echt alle films van hem gehaald. Ik zeg gewoon altijd tegen die verkoper heb je nieuwe films van Hrithik Roshan of geef alle films van hem haha.

I: Wat leuk, dus je hebt dan wel aardig films van Hrithik Roshan gezien, kan je een paar opnoemen? Heb je favoriete films van hem?

F: Ja Na Tum Jaano Na Hum, dat is wel mijn favoriete film van Hrithik Roshan. Eigenlijk wel alle films van hem vind ik goed maar die is gewoon superleuk.

I: Wat vind je precies leuk aan die film?

F: De liedjes en de dans daar ben ik dol op. Dil Leke vind ik zo'n leuk liedje die luister en zing ik echt heel vaak. En me moeder vind die film ook heel leuk en zij houdt door mij ook echt van Bollywood-films.

I: Oké kijk je dan met je moeder films?

F: Ja vooral met mijn moeder kijk ik Bollywood-films, zij vindt Hrithik Roshan ook heel erg leuk. En ook vind zij Bollywood erg leuk, zij vindt de romantiek erin heel erg mooi om te zien.

I: Luister je ook vaak naar de muziek?

F: Ja ik luister wel vaak, muziek is wel mijn favoriete vrijetijdsbesteding ik kan er eigenlijk helemaal niet zonder. Ik zit vaak op Youtube en daar luister ik wel vaak naar Bollywood-liedjes. Als ik bijvoorbeeld een beetje down ben en liefde nodig heb dan zoek ik Hrithik

Roshan op en dan vergeet even de wereld. Bollywood is gewoon ook iets magisch ofzo je vergeet gewoon even alles om je heen en je zit helemaal in het verhaal, de liedjes, de dans en de muziek.

I: Hoe ervaar jij de muziek, wat doet dat met jou?

F: Het roept bij mij een romantische sfeer op, als je die romantiek in de clips en muziek hoort. Tegenwoordig heeft muziek gewoon weinig inhoud, veel seks, alcohol drugs en al die onzin. Bollywood-muziek heeft een mooie betekenis en boodschap, ook al begrijp ik de taal niet, ik spreek geen Hindi maar ik weet dat het niet daarover gaat en dat het een mooie betekenis heeft. En ik vind dat de muziek ook een bepaald rusteffect heeft, het zorgt bij mij ook voor ontspanning. Je bent gewoon totaal weg van de realiteit. Je vergeet je dagelijkse leven, en dat doet Bollywood met mij.

I: Is het ook zo dat je wordt aangetrokken door de Indiase cultuur? Ik bedoel zo'n Bollywood-film heeft meerdere thema's en misschien zijn ze wel herkenbaar voor jou?

F: Klopt ik zie heel veel dingen erin terug en daarom begrijp ik het ook zo veel, inderdaad je hebt bijvoorbeeld de religie, moslimcultuur zie ik erin terug, en ook gewoon normen en waarden als respect voor ouders, familiebanden zijn heel erg belangrijk. Dat is ook zo in de Turkse cultuur. Wat dat betreft lijkt Bollywood-cultuur wel heel erg op de Turkse cultuur, ook bijvoorbeeld met taboe wat betreft vriendjes en seks enz. dat is herkenbaar en ook familie is belangrijk en je moet trouwen met iemand van zelfde geloof. Dus dat ik het heel erg herkenbaar vind dat is eigenlijk de grootse reden dat ik Bollywood-films zo leuk vind en ze regelmatig kijk. Ik bedoel ik ben heel erg tegen de Turkse series en films, het gaat nergens over het is te verwesterd, je ziet de cultuur niet meer dat is echt zonde en eigenlijk gewoon schandelijk. Je moet gewoon de echte pure cultuur laten zien. Ik bedoel een groot publiek kijkt dan naar de Turkse series en films en zij leren niks meer over cultuur en hoe het eigenlijk hoort als respect en eigenwaarde voor jezelf, ze leren dingen over vreemdgaan en vriendjes hebben enz. en veel jongeren leren hiervan en dat is zonde. Eigenlijk beelden ze iets slecht uit, het is een Turkse serie en Turkse acteurs maar zo leven ze niet in het echt. Ze beelden het verkeerde uit. Daarom heb ik een hekel aan Turkse series. Mijn moeder kijkt ook die Turkse series en dan vraag ik haar altijd wat vind je er zo leuk aan dan. Bijvoorbeeld er is dan een serie waarbij een meisje haar eer kwijt is dus ze heeft seks gehad voor het huwelijk en dat vind mijn moeder dan zielig, dan heb ik zoiets van mama, waarom vind je dat zielig dan? Stel je voor dat het bij mij gebeurt? Dat ik mij eer kwijt raak ga jij mij dan ook zielig vinden? Dan zegt ze nee, en dan ja waarom vind je het dan in die serie wel zielig. Het is gewoon heel irritant, dat soort series, doe normaal je leeft niet in Amerika, het hoeft zo verwesterd en vrij, hou het gewoon traditioneel en ouderwets. Dat is gewoon mooi om te zien

en dat heb je tegenwoordig heel weinig nog en dat is zonde. Bollywood is gewoon tegenovergestelde van modern, verwesterd en vrij, het is nog netjes. Handje vasthouden en knuffelen wordt al bijna als too much gezien, ja het is gewoon de liefde wordt daar gewoon op een mooie natuurlijke manier geuit. Ik vind dat je daar gewoon van moet leren.

I: Ik moet wel zeggen dat Bollywood tegenwoordig ook wel wat meer neigt naar het westen, het probeert ook wel Hollywood na te doen, je hebt zoveel films je hebt echt traditionele films als Devdas en Umrao jaan maar ook echt moderne films

F: Ja dat klopt dat gebeurt er ook wel. Maar ik heb echt de oude films gezien de nieuwe films enz. ken ik nog niet.

I: Ja jouw voorkeur gaat echt naar het ouderwetse traditionele liefdesverhaal?

F: Ja klopt, alles is dan gewoon naturel, het is niet too much, bijvoorbeeld de jurken zijn niet zo bloot ofzo als er wel iets open is dan is het misschien een klein beetje je hebt niet dat je gelijk een ordinair décolleté ofzo ziet. Daar zit ik niet op te wachten. Het is gewoon mooie schoonheid die er wordt getoond. Je hebt de actrices die er zo mooi uitzien, ze zijn wel altijd veel opgemaakt maar het is echt heel mooi en het hoort erbij. Je ziet geen neppe actrices ofzo met allemaal plastische chirurgie en botox en weet ik het wat je allemaal in Hollywood hebt.

I: Nog even terugkomen op de muziek, je verstaat natuurlijk geen Hindi gebruik je wel lyrics?

F: Bij de films heb ik sowieso altijd ondertiteling en bij Youtube clips heb je ook de lyrics. Dus op die manier begrijp ik wel goed waar de tekst over gaat. Maar sowieso zonder de lyrics enz. begrijp ik het ook wel, want de acteurs en actrices gebruiken veel handgebaren en codes en dan begrijp je het wel en het gaat grotendeels natuurlijk altijd over liefde in de muzieknummers. Ik weet van Dil Lekhe dat het betekent je neemt mijn hart en dan zie je de acteurs ook zo een dans doen met hun hart dan weet je dat het over het hart gaat. Dus het wordt zo goed uitgebeeld dat je het allemaal wel ziet en begrijpt. Bij Dil Lekhe had ik ook wel van ik weet niet wat ze zeggen maar ik wil wel weten wat ze zeg maar zingen dit ook omdat ik zelf ook zing want als ik zing of een liedje luister en het nummer heeft geen betekenis dan hoef ik het ook niet te horen. Bij Dil Lekhe zingen ze in Hindi en dan heb ik gewoon Engelse subtitels.

I: Heb je nog meer favoriete nummers?

F: Ja van de film Na Tum Jaano na hum vond ik alle liedjes erg mooi. Ja, en alles waar Hrithik Roshan eigenlijk in speelt, Kabhi Khushi Kabhi Gham, Kites, Dhoom, Mujhse Dosti Karoge, Koi Milgaya, Jodha Akbar, Kaho Na Pyaar Hai

Ik heb zelf echt veel dvd's thuis ik haal ze allemaal steeds van de videotheek. Ik heb ook Indiase vrienden en heb ook Surinaamse burens, die hebben ook altijd leuke dvd's en dan leen ik het soms wel eens. Zoals ik al zei ik kijk altijd de dvd's van Hrithik Roshan omdat ik die altijd wel goed vind, maar bijvoorbeeld ik weet niet zelf welke films goed zijn. Daarom is het wel handig dat ik wel mensen ken die wel weten welke films goed zijn enz. want de films duren best wel lang en dan wil je echt alleen je tijd investeren voor de goede films.

I: Wat is voor jou een goede film?

F: Een goede film is voor mij altijd een film met Hrithik Roshan haha. Nee, dat is gewoon een film met een goede romantische verhaallijn, leuke acteurs en actrices en mooie dans, zang en kleding. Eigenlijk gewoon het totaalplaatje dat maakt de film goed. Ik denk ook dat dat de kracht is van Bollywood het biedt het totaalpakket en dat trekt wel veel mensen.

I: Wat vind je verder van de zang, dans en kleding?

F: Ja echt supermooi, ik vind het gewoon altijd heel uniek en mooi om te zien, het zit altijd goed in elkaar. Kabhi Khusi Kabhi Gham hadden de actrices zulke mooie kleding aan, Indiase kleding is echt mooi ze lijken net prinsessen enz. het ziet er heel mooi en elegant uit en daarbij hebben ze ook de dansen en dat zijn mooie dansspasjes heel uniek. De Indiase dans is altijd mooi met veel handgebaren ze praten eigenlijk met handen, dat is supermooi.

I: Haal jij inspiratie van Bollywood?

F: Inspiratie, gezien kleding en make-up wel. De actrices zien er altijd goed en zijn wel een soort modellen eigenlijk, en net als dat je soms in tijdschriften kijkt en daar inspiratie op doet kijk ik ook naar zo'n nummer wat ze dragen of hoe hun make-up of kapsel zit. Ik ben natuurlijk schoonheidsspecialiste maar daarnaast maak ik ook vrouwen op voor bruiloften en kan ik ook kapsels maken, dus die inspiratie van Bollywood doe ik wel zeker. Bollywood heeft altijd wel wat nieuws en die mode spreekt veel meisjes aan, uiterlijk speelt daar een grote rol.

I: Heeft de Bollywood-muziek een invloed op je?

F: Ja het heeft wel een invloed op mij, het bepaalt gewoon mijn stemming en zorgt voor mijn emoties, muziek is gewoon alles voor mij en muziek kan mij zeker echt raken. Het zorgt er voor hoe ik mij voel hoe ik op dat moment ben, omdat ik bijna altijd wel muziek luister in de auto, op me iPod thuis, achter de pc. Ik kan er heel vrolijk van worden of juist heel verdrietig. Bollywood-muziek verschilt wel want de ene keer luister ik vrolijke liedjes waar ik vrolijk en weer opgewekt van wordt en de wat zielige liedjes kan ik wel van gaan huilen. Maar ik heb dat niet alleen bij Bollywood-muziek ook als ik naar andere muzieksoorten luisteren. Ik luister

bijvoorbeeld ook Engelse en Turkse liedjes. Ik ben ook fan van Beyonce en Adele en die hebben ook liedjes die mij gewoon raken, de stem, de betekenis en de boodschap is gewoon heel mooi en veelzeggend. Bij Bollywood-muziek dus ook mooie stem, betekenis en boodschap het zijn gewoon veelzeggende nummers die veel met je doen. Je gaat er helemaal in mee, je raakt in de romantische sfeer en droomt even lekker weg en denkt aan niks.

I: Hoe beschrijf jij je identiteit? Jouw persoonlijkheid?

F: Ik beschouw mijzelf wel als een persoon met een Turkse achtergrond, ik heb van huis uit de Turkse cultuur meegekregen, islamitische geloof erbij en verder heb ik van huis uit ook normen en waarden meegekregen als respect voor elkaar, open staan voor andere culturen, eerlijkheid etc. ik ben niet streng opgevoed ik heb wel een vrijheid gekregen ik heb een goede band met mijn ouders, ik ben wel echt één met mijn vader en met mijn moeder ook wel met haar kijk ik films en praat met alles over haar maar zij is er meer voor mijn broers haha.

I: Wat voor invloed heeft de Bollywood-muziek op je identiteit? Heeft de muziek invloed op je persoonlijkheid? Zo ja, welke manieren?

F: Ja het heeft wel invloed omdat je dingen overneemt en herkent ook wel, ik vind de Indiase cultuur heel mooi en je ziet ook wel overeenkomsten met de Turkse cultuur dus als ik een Bollywood-film of muziek kijk en luister dan voelt dat gewoon goed en dan voel ik me thuis als het ware. Dingen die je overneemt zijn bijvoorbeeld leefstijl, religie, normen, waarden, kleding en eten. Ik had een tijdje dat ik ook curry 's en roti ging maken, dat is bij ons thuis ook gewoon wij eten van alles. Op een bruiloft draag ik bijvoorbeeld ook soms een saree. Je ziet ook in de films dat ze heel mooi de bruid opmaken met henna, en dat is bij ons in de cultuur ook zo en wij gebruiken ook henna.

3. Interview Gulsan Ergul

I: Kan jij zelf even voorstellen?

G: Ja ik ben Gulsan Ergul, ik ben 24 jaar en woon in Den Haag. Ik ben Turks en ik werk momenteel parttime in de financiële sector.

I: Oké zoals je weet gaat mijn onderzoek over Bollywood-muziek. Ik zou eerst willen weten wat je van Bollywood in het algemeen vindt?

G: Kleurrijk! Alles, happiness, ideale wereld, iedereen danst knappe mensen, alles draait om liefde. Bollywood geeft niet echt weer hoe India eruit ziet, maar het is een soort afkaatsing van de echte wereld. Ik vind het hoopgevend, de mensen in India kunnen dan naar de film en dan even de problemen vergeten. Ik heb in het verleden wel een paar films gezien maar ik hou mij meer bezig met de muziek van Bollywood.

I: Hoe ben je in aanraking gekomen met Bollywood?

G: Ja via mijn nicht ben ik in aanraking gekomen met Bollywood. We kijken meestal samen films, nu wat minder omdat ik het druk heb, maar muziek luisteren we ook wel samen, zij weet wel meer dan ik van Bollywood en houd alles wel bij met nieuwste films en nummers, ik vraag haar dan alles wel en zij houdt mij op de hoogte van alles, ze vertelde me dat er laatst zo'n nummer uit is gekomen en dat heet Mashallah Mashallah, ik ging toen dat nummer luisteren en het was een superleuk nummer. Vooral ook omdat ik weet wat Mashallah betekent, het komt uit het islamitisch geloof en je zegt het als je iets mooi vindt en in die videoclip zeggen ze Mashallah tegen de schoonheid van de vrouw dat spreekt mij wel aan in die clips.

I: Waarom luister je Bollywood-muziek?

G: Het spreekt mij aan omdat het heel mooi klinkt, romantisch is en het geeft mij een vrolijk gevoel. Ik heb bijvoorbeeld een aantal, dat ik heel mooi vindt door bepaalde aspecten. Ik vind in de nummers de dans altijd heel mooi. De Indiase dans is echt gestructureerd, met veel pasjes, veel handwerk en gebaren, de typisch Indiase dans, dat vind ik echt mooi om te zien. Dat heb je bijvoorbeeld niet in Turkse films en in de Turkse muziek heb je weinig dans. Daarnaast geeft de muziek een perfect totaalplaatje met een mooie zangstem, mooie dans, mooie kleding, mooie acteurs en actrices dat trekt mij wel en ik kan daar zeker geboeid naar kijken. Verder vind ik bepaalde liefdesverhalen heel mooi en de romantiek spreekt mij ook aan. De liedjes van de films Devdas en Umrao Jaan en de lyrics daarvan vind ik erg mooi en het doet me ook een beetje denken aan de Turkse liefdesverhalen waarmee ik ben opgegroeid, bijvoorbeeld die van Farhad en Shirin en ook het liefdesverhaal Leila Majnu, het is herkenbaar omdat het ook Turkse liefdesverhalen zijn en het heeft zich ook in Turkije afgespeeld.

I: Oké dus om die redenen luister je Bollywood-muziek, de romantische verhalen en omdat je Turkse herkenning erin kan vinden

G: Ja klopt en je hebt natuurlijk al die mooie acteurs en actrices. Ik weet niet de namen ervan maar ze zien er allemaal echt goed uit. Ik weet wel die ene actrice die heel bekend en populair is Aiswarya Rai, haar vind ik echt goed, haar dans haar uitstraling, ze laat het allemaal op een elegante en charmante manier zien. Vooral met haar ogen dus haar expressies kan ze de emoties goed uitdrukken.

I: Zie je bepaalde thema's die je herkent in de nummers?

G: Jawel, ik weet dat Bollywood-films vooral echte familiefilms zijn en daarbij speelt familie een belangrijke rol en staat familie of een gezin altijd in het middelpunt. Het is wel heel erg herkenbaar, voor elkaar klaar staan is belangrijk in de goede en slechte tijden. Je ziet uithuwelijking in de film terug, komt wel voor in de Turkse cultuur maar bij mij in de familie niet zo heel erg. Komt vooral veel voor in het oosten van Turkije daar heb je vooral nog traditionele gezinnen. Mijn ouders hebben alleen een voorkeur dat ik met een islamitische partner trouw dat is belangrijk, mijn ouders zijn niet heel streng, ik ben wel streng opgevoed bijvoorbeeld ik mocht niet uit en mocht geen vriendjes ik moest me altijd volwassen gedragen, opletten wat er gaande is geen slechte vrienden, ik ben tevreden hoe ik opgevoed ben ik heb wel vertrouwen van mijn ouders en mijn ouders vertrouwen mij, en zo heb ik een goede band met mijn ouders nu ben ik volwassen en heb wel vrijheid. Als ik thuis woon moet ik wel gewoon verantwoording geven aan mijn ouders maar dat hoort erbij.

I: Kan je voorbeelden geven van nummers waarbij je de Turkse cultuur erin kon herkennen?

G: Hmm nou ik weet niet precies nummers maar wat ik ook opvallend altijd vindt is de geloofskwestie. Je ziet in de films als Veer-Zaara en Joda Akbar dat er hoofdrolspelers zijn met verschillende religies als moslim en hindoe die dan verliefd worden op elkaar. Zoiets is wel herkenbaar want het is niet toegestaan in de Turkse cultuur. Je hebt in Turkije allerlei islamitische geloven en stromingen je hebt ook het christendom en Jodendom. Het hangt geheel af van je familie of ze je partner accepteren, in Turkije spelen de stromingen van het geloof niet echt een grote rol, het is moderner in Turkije en het is geen probleem, ze zijn daar meer ontwikkeld en accepteren alle geloofsoorten doordat ze het als een groot geheel zien. In Nederland proberen ze meer geloof in stand te houden het is nog zwart en wit en dat komt door de meerderheid bijvoorbeeld soenniet met soenniet is belangrijker. Ik ben zelf aleviet en mijn ouders willen het liefst ook dat ik met een aleviet trouw ook omdat ik het zelf bij mij vind passen en qua denkwijze is het ook beter. Maar het is geen must.

I: Oké dus er is wel sprake van herkenning middels geloof vooral

G: Ja vooral omdat het ook nog traditioneel is, weet je ik had laatst ook nog een videoclip gezien en je merkt ook wel dat Bollywood verwesterd raakt nu en minder traditioneel wordt

en dat de Indiase cultuur achterwege wordt gelaten. Je ziet meer schaarse kleding; de mannen en vrouwen hebben geen traditionele kleding meer aan. Mijn voorkeur gaat wel uit naar de traditionele cultuur waarbij je de Indiase cultuur ziet, de dansen en de kleding vind ik mooi om te zien. Bij Turkse films is het wel divers en het onderwerp is wel belangrijk. Maar ik denk dat bij Bollywood films de dans centraal staat daarom wordt het zo opgefleurd. Muziek en dans vind ik juist mooi om te zien, dat kenmerkt Bollywood heel erg en daarom heb ik ook een interesse erin. Het is totaal anders dan films uit Turkije en Hollywood.

I: Zie je nog andere herkenbare thema's of aspecten terug in de muziek?

G: Ja bij die feesten kan ik mij er wel in vinden, vooral die mooie grote bruiloften met voorbereidingen. Bij ons in de Turkse cultuur wordt een bruiloft ook uitgebreid gevierd met de hele familie, er komt zelfs familie over uit Turkije die blijft dan hier in Nederland. En dan hebben we de henna feestjes en er wordt veel gedanst en gegeten met elkaar. Iedereen ziet er mooi en opgedoft uit, je gaat naar de kapper en laat je haar doen en je doet een mooie jurk aan en het liefst ook heel glamorous. Dat zie je allemaal terug in de muzieknummers met de clips en dat is wel mooi om te zien en heel herkenbaar ook.

I: Oké je herkent er wel veel in, dus vooral geloof en feesten

G: Ja zeker maar ik geniet ook gewoon van de nummers, ik bedoel ook al herken ik wel dingen en kan ik mij erg vinden in de cultuur, de Indiase cultuur blijft toch heel mooi en ik leer er ook steeds wel van bijvoorbeeld van het hindoeïsme. Ik weet dat het Indiase films zijn en dat verwacht ook ik iets van hun cultuur te zien daarom hou ik wel van de nummers met een boodschap of betekenis of waarbij ik iets leer. Er zijn natuurlijk heel veel Bollywood-nummers en ik vind ze niet allemaal mooi, ik kies ze ook echt bewust uit en dat zijn gewoon favorieten nummers die ik altijd kan luisteren.

I: Gebruik je ook lyrics als je nummers luistert?

G: Ik versta de taal niet, maar door de clip begrijp ik het wel, doordat de acteur en actrices zoveel uitbeelden begrijp ik het wel, maar sowieso muziek kan ik gewoon altijd wel luisteren. Ik luister wel diverse muziek maar meestal Bollywood, Turks of Engels. Heel verschillend eigenlijk, maar veel romantische of traditioneel muziek en langzame muziek voornamelijk met snaarinstrumenten. Ik luister ook naar FunX, verschillende soorten muziek. Maar ik zoek niet altijd de lyrics op, soms heb je het wel op Youtube staan en dat is wel leuk om te lezen maar ik luister gewoon naar de klanken, de zang en kijk naar de dans.

I: Ik heb nog een aantal vragen over je identiteit. Hoe beschrijf jij je identiteit, je persoonlijkheid?

G: Ik heb van huis uit de Turkse cultuur meegekregen, we praten Turks thuis dat hebben we geleerd en hebben de Turkse normen en waarden meegekregen maar we hebben thuis wel vrijheid gekeken om onze eigen pad te vinden waarbij zelfontwikkeling centraal stond. Ze hebben me nooit dingen opgelegd bijvoorbeeld je moet naar de moskee en je moet koran lezen. Qua school was het wel belangrijk dat ik naar school moest en mijn studie moest afmaken, carrière maken vinden ze belangrijk zodat ik op eigen benen kan staan. Ik ben zelfstandig geworden en ik heb mijn eigen mening. Ik woon ook in een multiculturele samenleving, ik voel me blessed omdat ik zoveel mag mee maken, ik sta open voor andere culturen en vind het een verrijking. Schilderswijk vind ik juist leuk om te wonen om al de culturen en diversiteit te zien. Qua vrienden heb ik dan wel voornamelijk Turkse vrienden en qua school heb ik ook vrienden met andere achtergronden. Mijn Turkse vrienden zijn ook divers, met andere achtergrond en qua stroming en geloof en allemaal andere eigenschappen. Ik beschrijf mijzelf als control-freak en ik sta altijd klaar voor andere en kan geen nee zeggen, alleen ik moet gewoon soms mijn grenzen weten. Het is zo dat ik van huis niet heb meegekregen dat er open wordt gestaan voor andere culturen, het liefst eigen kringen vinden mijn ouders belangrijk. Het is vanuit eigen interesse ontstaan dat ik opensta voor andere culturen.

I: Wat doet muziek met jou, hoe ervaar jij muziek kan jij dat beschrijven?

G: Als ik happy ben dan luister ik alle soorten muziek. Dramatische muziek probeer ik te vermijden omdat je daar depressief van wordt, meestal dus vrolijke muziek. Muziek roept wel emoties bij me op en ga ik zelf erop dansen ook bij Bollywood-muziek heb ik zin om te dansen. Bijvoorbeeld op een bruiloft heb ik wel nummers waar je mooie herinneringen mee hebt. Verder raakt muziek mij meestal wel, bij Bollywood-muziek raakt mij de romantische invloed heel erg, ik zie dat als ware romantiek en ik voel me dan ook romantisch, ik krijg dan romantische gevoelens en ik heb dan dat liefde zo moet zijn heel mooi allemaal.

I: Hoe raakt Bollywood-muziek jou op welke manieren?

G: Nou vooral op mijn emoties gericht, een muziknummer kan mij heel vrolijk maken en dan wil ik dansen of anderzijds dat het mij heel verdrietig maakt en dan wil ik gaan huilen, soms heb ik ook dat ik een nummer zo mooi vindt, vaak de stem dan en dan krijg ik er kippenvel van. Dus muziek heeft altijd wel een effect op mijn gevoelens.

I: Doe je inspiratie op van Bollywood-muziek?

G: Ja inspiratie is voor mij een visuele cirkel, als ik een goede dag heb dan maakt de muziek mij happy en dan heb ik ook motivatie voor andere zaken en ook voor ontspanning, ook als ik stress heb luister ik meditatiemuziek. Bij Bollywood kijk ik voornamelijk naar de kleding. Ik

heb zelf ook een saree aangehad op een bruiloft en ik voelde me heel speciaal en als een prinses. Iedereen keek ook naar mij het was heel leuk om een keer een saree aan te doen.

4. Interview met Jamila Mubarik

I: Zou jij jezelf even kunnen voorstellen?

J: Ik ben Jamila Mubarik 18 jaar en ik woon in Den Haag, ik zit nog op school en ik ben Marokkaanse.

I: Hoe ben je in aanraking gekomen met Bollywood?

J: Ja via een vriendin van mij, die stuurde mij een Bollywood-nummer, Sheila Ki Jawani via Youtube en zo kwam ik uit op Bollywood-films. Ik was toen 16 jaar en zo is grotendeels mijn interesse ontstaan. Die vriendin is ook Marokkaans.

I: Oké leuk en wat vind je van Bollywood?

J: Ik hou ervan omdat het niet is zoals andere films. Er wordt ondertussen gezongen en gedanst. En je ziet een andere mooie cultuur. Vooral de dans en zang erin spreekt mij erg aan.

I: Je ziet vooral de Indiase cultuur. Wat vind je van die cultuur?

J: Ik vind dat de cultuur erg op onze Marokkaanse cultuur lijkt qua bruiloften veel dansen, veel voorbereidingen en de jurken. Je ziet ook religie erin terug of respect voor ouders, of de gearrangeerde huwelijken, dat zie ik ook wel terug in de Marokkaanse cultuur. Respect is heel belangrijk in de Indiase cultuur, en de gearrangeerde huwelijken zie je op de dag van vandaag nog steeds bij beide culturen. Ook verlovingsfeesten zijn erg herkenbaar.

I: Heb je favoriete Bollywood-nummers?

J: Ja allemaal van Vivaah, Kuch Kuch Hota Hai, Kal Ho Na Ho, Dilwale Dulhania Lejanghe, Hum Saath Saath Hai, Baabul. Dit zijn mijn favorieten films en nummers en deze spreken mij aan vanwege het verhaal dat zich erin afspeelt. Zijn allemaal liefdesverhalen en dat spreekt bij vooral aan. In Welcome en Jhoom Barabar Jhoom vond ik de verlovingsfeesten mooi neergezet. Je had een nummer Inshallah Inshallah, dat is mijn favoriete nummer. Mijn voorkeur gaat uit naar het genre romantiek.

I: Heb je ook favoriete acteurs en actrices?

J: Ik heb ook favoriete acteurs en actrices, vooral Salman Khan omdat hij heel erg leuk is en goed acteert.

I: Kan jij je eerste films nog herinneren?

J: Ja dat was Kuch Kuch Hota Hai denk ik, die was zo mooi en zo wilde ik meer films zien. Ik kijk wel veel films, ik heb tot nu toe denk ik rond de vijfendertig films gekeken.

I: Luister je vaak naar de muziek?

J: Ja dagelijks, ik luister vaak de muziek, wel dagelijks een paar nummers, ik heb wel veel nummers of mijn iPod en mobiel staan.

I: Hoe ervaar jij de muziek?

J: Ik ervaar de muziek wel verschillend, ik heb er wel emoties bij, bijvoorbeeld van de verdrietige muziek kan ik wel gaan huilen, maar dan echt van die verdrietige nummers zoals Kuch Kuch Hota Hai. Ik kijk ook altijd met de lyrics mee, de films en de nummers zijn met ondertiteling.

I: Oké dus de muziek raakt jou wel

J: Jawel het raakt me het is mooi, de zang is mooi hoog gezongen en ik kan er wel kippenvel van krijgen, het is met heel veel passie en romantiek gezongen het Hindi muziek

I: Heb je ook met de muziek dat je denkt aan bepaalde momenten, herinneren erbij hebt of met personen?

J: Jawel ik kan met muziek wel aan situaties in mijn leven denken, bijvoorbeeld aan leuke tijden met vriendinnen op verjaardagen dansen we altijd samen op Bollywood-muziek dat is altijd heel gezellig en ook op Marokkaanse bruiloften draaien we Bollywood-muziek

I: Waarom luister je Bollywood-muziek?

J: Het is mooi daarom, het is een hele beleving en er komt veel bij kijken, je hebt liefde die je erin ziet met de dans en zang het is allemaal zo prachtig, het is bijna sprookjesachtig die je ervaart en de acteurs brengen het zo goed over en acteren heel goed, je hebt bijvoorbeeld dat Shah Rukh Khan en Kajol die dan in een film verliefd worden op elkaar en dan komt er een liedje en dat is zo romantisch om te zien allemaal dat heb je alleen zo in Bollywood-muziek en dat is uniek en daarom luister ik er graag naar en de andere keer is het gewoon entertainment en als een ervaring bedoeld.

I: Als je Bollywood-muziek luistert, luister je dan alleen of samen?

J: Ja allebei wel, soms gewoon alleen in mijn kamer of soms met mijn vriendinnen en ook wel met mijn zussen dan kijken we naar de clips naar de dans en zang. Met mijn Surinaamse vriendinnen zingen we altijd mee en doen de dans na dat is wel leuk altijd, we beleven de nummers helemaal

I: Hoe kom je aan de muziek?

J: Ja ik haal de films allemaal online en de muziek kijk ik via Youtube en op Indiase websites hebben ze ook nummers die je kunt downloaden

I: Wat vind je van de Indiase taal?

J: Ja heel erg mooi, ik versta het niet maar ik vind het wel een mooie romantische taal

I: Gebruik je ook lyrics?

J: Ja soms wel bij muziek en bij films heb ik altijd wel ondertiteling dus dat is wel handig dan begrijp ik alles heel goed. Bij muziek hoef ik niet zo te weten waar het precies over gaat ik geniet er gewoon van en het is mooi om te horen

I: Wat vind je van de kleding?

J: Ik vind de kleding echt supermooi en ben er echt verliefd op. Je ziet echt dat uiterlijk heel erg belangrijk is in de Indiase films. De vrouwen zien er altijd tiptop uit. Ik draag ook zelf de kleding, ik heb zelf twee sarees. Dus ik haal wel inspiratie van de kleding.

I: Wie zijn je favorieten actrices?

J: De actrices Preity Zinta en Amrita Rao vind ik heel goed. Ik vind ze heel goed acteren in Veer Zaara en Vivah. Ik kijk de films omdat ik de verhalen mooi vind, ik vind ook wel de Indiase cultuur mooi om te zien. Ik vind wel dat ik een soort van herkenbaarheid en link heb met de Indiase cultuur omdat bepaalde aspecten herkenbaar zijn.

I: Ik heb nog een aantal vragen over je identiteit, hoe beschrijf je die?

J: Mijn identiteit is vooral wel Marokkaans, ik ben van huis uit met de Marokkaanse cultuur opgegroeid maar mijn ouders zijn verder wel ouderwets. Ik kijk verder niet met me familie naar Bollywood-films, ik kijk alleen met mijn zus soms naar de films. Met mijn zus praat ik wel veel over Bollywood en ook heb ik wel een brede vriendenkring, ik heb Afghaanse, Surinaamse en Turkse vriendinnen dan praat ik wel over Bollywood en de nieuwtjes. Ik hou verder zelf niet echt de nieuwtjes bij ofzo ik kijk gewoon naar de films. Ik zie mijzelf wel als

een fan omdat ik fan ben van de films. Als ik mijn muzieksmaak beschrijf dan heb ik een brede smaak en luister veel naar Arabische en Berberse liedjes en ook Engelse liedjes. Ik vind het wel een inspiratie en je leert van de liedjes, ligt ook aan mij stemming wat voor muziek ik luister, ik luister wel dagelijks naar muziek. Het is wel verschillend wat ik luister, de ene keer snelle en vrolijke nummers en dan weer rustige nummers.

I: Heeft Bollywood-muziek een invloed op je identiteit?

J: Jawel ik leer er van daarom wel, ik kijk wel veel naar de clips

5. Interview met Ali Bayhan

I. Kun jij jezelf even voorstellen?

A: Ja mijn naam is Ali Bayhan, ik ben 21 jaar en geboren en getogen in Den Haag. Ik heb een Turkse islamitische achtergrond en woon bij mijn ouders. Ik studeer Recht aan de Haagse Hogeschool. Verder zijn mijn hobby's sporten vooral voetbal en fitness en muziek, concerten bezoeken en uitgaan.

I. Oké leuk, nou zoals je weet gaat het interview over Bollywood. Ik ben eerst benieuwd wat jij van Bollywood vindt.

A: Ehhh ja Bollywood is mooi en romantisch, het is net een sprookje. Je ziet de Indiase cultuur met veel dans en zang, het zijn soort musicals eigenlijk dat maakt het wel leuker om te zien omdat je dat n Hollywood-films niet hebt. Ja, het is ook allemaal heel vrolijk en kleurrijk, er wordt veel aandacht in gestoken in het perfecte plaatje dus knappe actrices die er allemaal goed uitzien in die mooie jurken enz. en ook mooie dansspasjes die zij doen en mooie locaties bij mooie bergen en mooie natuurgebieden.

I. Oké, dus je kijkt Bollywood-films, hoe ben je in aanraking gekomen met het Bollywood-genre?

A: Dat is gekomen via vrienden, ik heb verschillende soorten vrienden ik ben echt multicultureel doordat ik Surinaamse en Pakistaanse vrienden en vriendinnen heb op school en daarbuiten ben ik ook in die cultuur beland. Ik heb ook een Surinaamse vriendin gehad en daarmee keek ik altijd de films en luisterde ik de muziek, ik was toen 19 jaar maar Bollywood ken ik wel langer ik denk zo rond me 12de jaar ik keek altijd ook de films van die grote sterren toch Shah Rukh Khan, Amitabh Bachan etc. met vechtscènes enz. dat is wel leuk om te zien en dat spreekt mij als jongen zijnde ook aan.

I. Oké leuk, dus via vrienden; je sociale omgeving heb je de Bollywood-genre leren kennen?

A: Ja klopt via hun wel en ik leende films van ze vroeger want zij weten welke films goed zijn en welke muziek goed is dus dan vraag ik hun juist, ik ben wel een Bollywood-fan maar ik ben geen Bollywood-kenner dat ik weet welke films goed zijn, welke acteurs goed zijn, ik heb alleen één favoriete actrice dat is Katrina Kaif zij is echt mooi en danst mooi, ik had laats haar film gezien van Ek Ta Tiger met het liedje Mashallah Mashallah ja dat is een mooi nummer de muziek is mooi lijkt een beetje op Turkse muziek met het ritme en instrumenten die zij gebruiken echt heel mooi gedaan.

5. Oké, wat spreekt je precies aan bij Bollywood-muziek?

A: Ja veel, ik luister jaren naar Bollywood-muziek het is muziek dat mooie klanken en ritme heeft en je merkt nu met de huidige nummers die uitgebracht worden dat er verschillende stijlen zijn

I. Wat bedoel je met verschillende stijlen?

A: Ja dat het verschillende invloeden heeft zoals Turkse en Arabische invloeden beetje gemengd allemaal dus met instrumenten merk ik wel en ook met de dans er zit nu ook Bellydance in de dans verwerkt dat lijkt allemaal op elkaar, je ziet dat ook in Turkse clips enz. en dat lijkt erop toch

7. Oké, dus je vindt Bollywood-muziek herkenbaar met de Turkse muziek?

I: Ja ik vind dat de muziek wel wat weg heeft van de Turkse muziek, het is natuurlijk wel verschillend en uniek in zijn eigen stijl en manier maar je merkt toch wel overeenkomsten in de beat, ritme en instrumenten en dans. Ik vind de zang van Bollywood ook heel mooi, mooie stem om naar te luisteren vaak heel hoog gezongen met veel passie ook en dat raakt je wanneer je ernaar luistert. Sommige nummers doen mij niks omdat ik de zang niks vind, bij Bollywood-muziek vind ik het altijd wel. Je voelt bijna de emoties, bij een zielig nummer of vrolijk nummer ga je erin mee.

I. Oké, dus samengevat luister je Bollywood-muziek omdat het een beetje op Turkse muziek lijkt en je de klanken, ritme, zang heel mooi vind?

A: Ja klopt, het is goede muziek om naar te luisteren het is ook divers, je hebt vrolijke nummers maar ook hele zielige nummers. Kijk ik versta de tekst niet ik spreek en versta geen Hindi taal maar de muziek is zo sterk en raakt met gewoon dat ik niet hoeft te begrijpen waar er over gezongen wordt. Maar het is niet moeilijk om te begrijpen het gaat meestal over liefde en je ziet de acteurs erin dansen en dan zie je ook de liefde en bij zielige nummers zie je dat er problemen zijn liefdesverdriet of de geliefde gaat weg dat zie je in de films ook terug dan heb je het verhaal en de nummers horen daar bij. Ik kijk de films wel met ondertiteling als ik een dvd kijk maar bij de muziek als ik een cd of Youtube gebruik dan luister ik gewoon de muziek.

I. Oké duidelijk luister je dagelijks naar Bollywood-muziek?

A: Ja ik luister elke dag muziek; thuis, in de auto, tijdens fitness, dus ik luister ook elke dag Bollywood-muziek. Ik heb een iPod waarop ik veel nummers op heb staan en ik heb ook een favoriet lijstje met nummers en zo ook favoriete Bollywood-nummers.

I: Wat zijn je favoriete nummers en waarom zijn die favoriet?

A: Het zijn leuke vrolijke nummers en het zijn de nummers waar ik ook goede herinneringen bij heb, meestal wel mooie momenten bijvoorbeeld op bruiloften, verjaardagen of andere feestjes van goede vrienden wordt altijd muziek gedraaid ook goede Bollywood-muziek en dan onthoud je dat en dan denk je terug aan die mooie dag bijvoorbeeld die nummer die ik al noemde Mashallah Mashallah. Het zijn de nummers die ik keer op keer kan blijven luisteren door de snelle beat, het zijn leuke vrolijke nummers: paar oude nummers van Kuch Kuch Hota Hai; en van Kuch Na Kaho; Achi Laghti Ho, Salaam Namaste, Hum Dil De Chuke Sanam, Jhoom Barabar Jhoom, Sheila Ki Jawani, Chikni Chameli en nog veel meer liedjes

I. Oké, dus de nummers die luistert zijn ook gekoppeld aan herinneringen en momenten die je hebt meegemaakt?

A: Ja de meeste nummers wel niet allemaal. Ik luister de muziek en soms heb ik daarbij wat meegemaakt of soms niet. Ik heb ook dat ik als ik een nummer hoor aan een bepaald persoon moet denken, bij Bollywood-muziek heb je ook familie die belangrijk is er zijn veel nummers van Bollywood bijvoorbeeld Kabhi Khushi Kabhi Gham, waarbij je familie samen ziet zingen en dansen dan denk je ook aan je eigen familie een beetje dat je ook gezellig hebt zo het geeft wel een beeld weer van de werkelijkheid, bij liefdesnummers denk ik bijvoorbeeld aan me vriendin. Muziek is voor mij genieten en even nergens aan denken in me eigen

wereld zitten, met Bollywood-muziek kan je gewoon alles helemaal vergeten al je dagelijkse problemen en alles even opzij zetten. Het zorgt er ook weer voor dat ik weer door kan en weer alles aankan en mijn stemming wordt altijd wel vrolijk door Bollywood; het geeft mij een vrolijk gevoel

I. Oké, dus je ervaart de muziek als ontspannend en even ontsnappen aan de werkelijkheid en het maakt je vrolijk?

A: Ja ik kan niet zonder muziek ik heb het nodig in mijn leven als ik me verrot voel of een stressvolle dag heb gehad dan luister ik muziek om me beter te voelen

I. Oké, dus muziek betekent veel voor je en doet veel met je?

A: Jazeker muziek is heel belangrijk voor mij

I. Oké, wat vind je verder van de dans en zang elementen?

A: Ja prachtig om te zien. De Indiase cultuur is heel feestelijk met veel kleur en daar houden wij Turken ook wel van. Je ziet ook op bruiloften hoe mooi alles eruit ziet, grote uitbundige feesten met veel voorbereidingen

I. Vind je dat herkenbaar met je eigen cultuur als je de bruiloften ziet?

A: Ja sommige dingen vind ik wel herkenbaar. Inderdaad de bruiloften met alle voorbereidingen en het duurt lang drie dagen, bijvoorbeeld met het hennafeest bij de vrouwen. Ook zie je veel muziek en dans op de bruiloft en ook veel eten dat is ook herkenbaar. Niet alleen de bruiloften maar ook verlovingsfeesten zijn herkenbaar. Wat ook belangrijk is, is de religie die zie je ook erin terug met de islamitische bruiloft zie je een nikaah erin met een imam dat hebben wij ook wel. Je ziet ook vaak dat bij de huwelijken familie een belangrijke rol speelt in de zin van dat familie vaak ook kiest met wie je trouwt. Bij ons in de Turkse cultuur komt dat ook wel voor, de familie kiest ook wel iemand voor je uit en je kunt dan kijken of je die persoon wilt leren kennen en of het klikt. Dus het gearrangeerde huwelijk speelt een rol waarbij de jongen de hand komt vragen van het meisje en goedkeuring is ook belangrijk en iemand met dezelfde geloof ook. In de films zie je dat ook de familie moet het huwelijk accepteren en soms is daar ruzie over en is het een probleem in de films. Je zag zoiets in Kabhi Khusi Kabhi Gham, dat de vader een meisje uitkiest voor zijn zoon maar die is verliefd op een ander meisje. Hier speelt status een belangrijke rol, dat zag ik ook in de film Devdas. Maar je ziet ook in de traditionele Indiase cultuur dat liefdeshuwelijken niet zijn toegestaan dat herken ik ook wel. Een ander voorbeeld is ook dat de broer niet wilt dat zijn zusje met die jongen trouwt die zij zelf heeft uitgekozen maar uiteindelijk komt het wel goed en heeft het een happy ending in meeste gevallen; als het

verder klikt en als het koppel gelukkig is wilt de familie het uiteindelijk ook. Bij de film Veer-Zaara had je bijvoorbeeld dat de personen die met elkaar wilde trouwen verschillende achtergrond en geloof hadden dat is wel lastig, bij ons in de cultuur is dat ook niet zo snel toegestaan, ik zou ook niet met een niet-islamitisch meisje willen trouwen dat is gewoon lastig.

I: Herken je ook andere aspecten in de muziek of films die je herkenbaar vindt?

A: Even denken, bruiloft, religie en ook families die belangrijk zijn met respect voor ouderen, opa's en oma's die belangrijk zijn en waar en naar geluisterd wordt hun mening is belangrijk bij ons in de cultuur ook. Je ziet verder ook bepaalde thema's als rijk en arm of stad en dorp dat is ook herkenbaar die verschillen zie je terug van iemand uit de stad en dorp denkwijze en de leefstijl is anders, dus ook modern en traditioneel. Dat vind ik trouwens ook mooi aan Bollywood dat het nog traditioneel en preuts kan zijn je ziet dat het nu allemaal om drugs, geld en seks draait en op een gegeven moment ben je dat zat. Al die rappers die daarover zingen ja oké wel stoer maar je mist cultuur en hoe het echt hoort, met respect en netheid, hoe je echt met een vrouw moet omgaan en hoe je met je familie moet omgaan dat zie je wel terug in de Bollywood-clips.

I: Oké dus de cultuur die in de films centraal staat als bruiloft, religie en familiebanden vind je herkenbaar omdat je het kan koppelen aan je eigen cultuur. Verder vind je de thema's ook herkenbaar.

A: Ja klopt, Bollywood komt uit India maar toch voelt het vertrouwd en voel ik me thuis als ik een film kijk of muziek luister omdat ik dus bepaalde aspecten die ik bovengenoemd heb kan herkennen. De Indiase cultuur heeft ook dingen die ik anders vind als bijvoorbeeld Holi feest of lichtjesfeest dus het hindoeïsme en daar kan ik mij niet in herkennen dan, dat vind ik gewoon mooi om te zien en zo leer ik van de cultuur. Sommige films geven je ook een boodschap mee en dat blijft hangen en daar leer je van, je gaat er over nadenken bijvoorbeeld een film over hoe je met familie moet omgaan of hoe je met geld moet omgaan. Je ziet wel gewoon hoe het ertoe gaat in het leven dat het ook niet makkelijk is. Dat je altijd hard moet werken en positief moet blijven en je dromen waar moet waarmaken. Inspiratie doe ik wel altijd op uit films en muziek.

I: Wat vind je verder van de acteurs en actrices?

A: Ja actrices zijn altijd heel mooi, mooie kleding en mooi opgemaakt ziet er altijd verzorgd en netjes uit, zijn ook allemaal modellen, verder kunnen de meeste wel goed acteren en dansen maar dat moet wel anders kan je denk ik niet in een Bollywood-film spelen en dan ben je een flop haha. De mannen dansen ook in de films dat is wel grappig om te zien,

sommige zijn goed andere kunnen er weer niks van haha dat is wel grappig om te zien maar dat is ook uniek mannen en vrouwen dansen allebei en zingen allebei.

I: Oké ik heb nog een aantal vragen over identiteit. Hoe beschrijf jij je identiteit, persoonlijkheid?

A: Hmm even denken dat is wel lastig, ik ben gewoon van huis uit Turks opgevoed met de Turkse leefstijl dus de taal, eten, normen en waarden en verder ook islamitisch. Verder beschrijf ik mijzelf als rustig, sociaal en chill met iedereen. Ik sta open voor iedereen ik heb veel verschillende vrienden van allerlei achtergronden ik woon ook in een multiculturele wijk ben dus met alles opgegroeid het is ook zo dat ik Marokkaanse en Antilliaanse muziek luister vind ik ook mooi en chill om te horen

I: Heeft Bollywood-muziek een invloed op je identiteit?

A: Jawel ik leer van de muziek en de thema's in de muziek en films, het zorgt ervoor dat ik dus dingen leer en het verbetert mijn kijk op de wereld en hoe ik in het leven sta. Muziek heeft een invloed op mij als persoon het doet veel met mij en het vormt mij, ik heb een brede smaak als het neerkomt om muziek dus mijn identiteit is ook eigenlijk heel breed te noemen. Doordat ik verschillende vrienden heb hoor ik ook bij verschillende groepjes enz. als ik met Surinaamse vrienden omga luister ik Bollywood-muziek en met Marokkanen vaker Arabische muziek dus vrienden hebben een invloed als het op muziek neerkomt. Verder heeft muziek een invloed op mijn stemmingen, emoties en gedragingen, als ik uitga en muziek hoor dan heb ik zin om te dansen of ik gebruik muziek om mijn stemming te bepalen. Hollywood-muziek spreekt mij erg aan en het past ook bij mijn identiteit.

I: Oké dus je luistert Bollywood-muziek en je hoort daarbij ook bij een groep?

A: Ja muziek brengt ook mensen bij elkaar, het is een soort bindmiddel waarmee je kunt binden en zo ontstaat er een groepje. Ik hoor bij een groepje, dat Bollywood-muziek luistert, we komen bij elkaar en dan zetten we muziek op. Als ik uitga ga ik ook naar Bollywood-feesten, je hebt dan die dj's die Bollywood-remixes draaien en er wordt gewoon veel Bollywood gedraaid. Dat is leuk en gezellig om te horen met elkaar en ook om erop te dansen.

6. Interview met Mina el Massoui

I: Kan jij jezelf even voorstellen?

M: Ja hoor, ik ben Mina el Massoui, ik ben 25 jaar en van Marokkaanse afkomst. Momenteel werk ik fulltime in de kinderopvang.

I: Mijn onderzoek gaat over Bollywood, vandaar aan jou de vraag wat vind jij van Bollywood?

M: Hmm Bollywood, als ik Bollywood hoor dan denk ik gelijk aan leuke dansjes, mooi muziek, mooie liefdesverhalen en ik denk dan ook aan mijn verleden, want toen ik wat jonger was keek ik veel films, dus ik heb wel veel goede herinneringen aan Bollywood. Ja, want er is was zo'n zender, wel een Nederlandse zender en er werden heel veel Bollywood-films toen getoond, ook mijn moeder was daar heel gek op.

I: Oké dus je keek vroeger echt de films met je familie?

M: Ja klopt, en ik ging het ook allemaal nadoen, de dans vond ik zo leuk

I: Hoe oud was je toen?

M: Ik was toen 10 jaar

I: Oh echt, wat leuk, dus je bent eigenlijk wel gewoon opgegroeid met Bollywood?

M: Ja klopt we keken heel vaak, ook al wist ik niet wat ze zeiden maar het is de muziek die is gewoon heel vrolijk je beleefd het mee en je wordt er wel in meegenomen, ja ik vind het helemaal geweldig. Mijn moeder vindt het ook helemaal mooi, het is ook de manier waarop ze met elkaar omgingen de man en de vrouw, de uiting van de liefde vind op en traditionele manier plaats.

I: Klopt, Bollywood-films worden ook als familiefilms gezien, het is netjes, seksuele handelingen zijn eigenlijk nog een beetje taboe

M: Klopt, dat spreekt mij aan en het is heel veel liefde, maar tot een bepaalde grens. Thuis kijken wij niet naar programma's, series of films waar seks in voorkomt. En bij Bollywood wordt het net op de grens afgebroken, bijvoorbeeld een kus op de wang is al te veel, dus daarom kan je Bollywood-films ook met je gezin kijken.

I: Oké echt superleuk, dus als ik je vraag hoe je in aanraking bent gekomen met Bollywood dan is het wel via de media gekomen dus de films op tv.

M: Ja klopt, gewoon simpelweg via de tv. Er was een zender op tv en die toonde in de avond altijd Bollywood-films, ik weet alleen niet meer welke zender dat was. En eigenlijk daardoor is

mijn interesse wel gegroeid erdoor, maar ik had vroeger ook een beste vriendin en zij was Hindoestaans dus met haar keek ik vroeger ook veel films.

I: Oké dat is leuk om te horen. Kan jij je nog herinneren welke film je voor het eerst heb gezien?

M: Nee dat weet ik niet meer, ik ben sowieso echt slecht in het onthouden van filmnamen. Ik weet wel dat er altijd een bekende man inspeelde met dat lange haar.

I: Bedoel je Shah Rukh Khan, hij heeft in zoveel films gespeeld hij wordt ook wel de King of Bollywood genoemd?

M: Ja kan wel, maar ik weet het niet meer.

I: Oké, kan je misschien je eerste muzieknnummer nog herinneren?

M: Nee dat durf ik ook niet echt te zeggen, het is heel lang geleden. Maar later, niet zo heel lang geleden 3 jaar geleden denk ik, zocht ik de Bollywood-liederen op Youtube. Ik vind de klanken heel mooi, het maakt mij vrolijk. Ik vind het altijd leuk om op te zoeken op Youtube, er is ook een nummer die ik zo leuk vond, ik ging gewoon op Youtube alle Bollywood-liederen af op zoek naar dat ene nummer dat ik zo leuk vond. Dat was gewoon bij me blijven hangen, het liedje heet Dhak Dhak. Dat vond ik gewoon zo leuk nummer. Het maakt mij gewoon heel vrolijk, het ritme de klanken de beat spreekt mij heel erg aan.

I: Oké dus je luistert naar Bollywood-muziek, vanwege de klanken, het ritme en de beat die je mooi vind en ook omdat je er vrolijk van wordt.

M: Klopt, klopt.

I: Luister je dan voornamelijk ook naar vrolijke liederen?

M: Ja meestal wel, omdat ik niet weet wat ze zeggen. Maar af en toe komt het wel voor dat ik een ballad luister omdat ik de stem mooi vind. Maar ik luister wel voornamelijk de vrolijke muziek, waarmee je met de muziek mee kan gaan.

I: Gebruik je ook de lyrics, kijk je ook daar naar? Bijvoorbeeld op Youtube heb je die?

M: Nee ik doe gewoon de muziek op en ik doe dan mijn ding bijvoorbeeld ik ga mijn kamer opruimen, het is niet zo dat ik de lyrics gebruik of de betekenis op zoek, ik luister gewoon puur naar de muziek.

I: Oké dus je vindt de lyrics niet zo belangrijk en je verstaat de Hindi taal niet maar je bent verder niet nieuwsgierig naar de betekenis?

M: Nee ik ga niet bij elk nummer de lyrics opzoeken, misschien is het wel 1 of 2 keer voorgevallen dat ik dat wel eens gedaan had bij een nummer maar nee ik geniet gewoon van de muziek al is het een andere taal die ik niet versta. Ik vind verder de Hindi taal wel erg mooi.

I: Oké mooi dat is duidelijk. Luister je dagelijks naar Bollywood-muziek?

M: Jawel op Youtube luister ik het wel veel. En de films kijk ik ook nog wel vaak, want die komen nu op de Marokkaanse zender.

I: Oh echt

M: Ja die komen op de Marokkaanse zender en dat is het vertaald in het Arabisch, dus de films verstaan wij dan volledig. Mijn moeder kijkt er veel naar en ja ik denk dat er gewoon heel veel Marokkaanse vrouwen naar Bollywood-films kijken het is gewoon heel populair. In Bollywood-films zie je de familie die heel belangrijk is, de familiebanden zijn sterk en je ziet ze altijd trouwen en de liefde zie je dat spreekt mij aan.

I: Oké is dat wat je herkent met je eigen Marokkaanse cultuur?

M: Juist, het is herkenbaar ik zie de Marokkaanse cultuur wel terug in de Bollywood-films, ik zie het vooral bij mijn moeder die vind het helemaal geweldig heel erg die word er echt in meegesleept.

I: Oké leuk dat je het herkenbaar vindt, want je hebt bijvoorbeeld echt films met veel thema's en ook waarbij de familie centraal staat waarbij de ouders veel respect krijgen

M: Je hebt trouwens een film Slumdog Millionaire, dat is toch ook een Bollywood-film?

I: Nee dat is wel een Hollywood-film, maar dan met Bollywood invloeden erin verwerkt. Je ziet wel Indiase acteurs, plekken in India en ook een soundtrack die een Indiase productie is. Maar je ziet wel dat het aan het mengen is Hollywood en Bollywood werken samen met elkaar.

M: Ja klopt, ik vond het wel echt een supermooie film echt heel goed in elkaar gezet goed concept.

I: Ja klopt, maar je ziet wel dat Bollywood ook wel aan het verwesteren is je ziet ook clips waar je schaars geklede dames ziet, of gewoon films waarbij de Indiase cultuur niet meer de nadruk op ligt.

M: Ja klopt dat vind ik wel echt zonde dat allemaal zo naar het westen neigt. Echt zonde dat het niet meer zo traditioneel is of dat het nog weinig traditioneel word gehouden echt de oude films hebben dat wel maar toch is het wel jammer. Je hebt de dansen en de traditionele kleding die in de films voorkomen dat is wat de films juist uniek maakt. Zoals ik al zei, de liefde wordt dan getoond op een bepaalde grens ik denk dat het voor jongeren goed is om te zien hoe traditionele liefde eruit ziet. Tegenwoordig heb je echt inhoudsloze clips waarbij er een slecht beeld wordt gegeven over liefde en bijvoorbeeld over de man en vrouw rol, vooral in bijvoorbeeld Amerikaanse rap liederen zie je dat terug bijvoorbeeld er is totaal geen respect voor de vrouw.

I: Klopt ben ik met je eens. Zo'n Bollywood-film duurt vaak best lang, 3 uur lang kijk jij de film helemaal of spoel je verder?

M: Dat verschilt, meestal als ik een film heb met ondertiteling erbij of in het Arabisch vertaald dan kijk ik de film helemaal. Of soms wil ik alleen de muzieknnummers zien, dan kijk ik die alleen als de film op tv is. Dan volg ik het verhaal verder niet, ik ben merendeels geïnteresseerd in de muziek en dans die sla ik nooit over.

I: Kijk je ook online films of haal je ook dvd's?

M: Nee ik kijk de films op de Marokkaanse zender dus gewoon op tv en de muziek zoek ik dan terug op via Youtube. Maar ik vind wel dat Bollywood-films vaker op tv mogen komen, dat zeker weten misschien dat er weer een Nederlandse zender Bollywood-films kan tonen dat zou echt leuk zijn.

I: Er zijn in het verleden wel programma's geweest maar dat is failliet gegaan of krijgt geen subsidie meer, het trekt natuurlijk een minderheidsgroep en daarom komt het dan niet meer op tv.

M: Ja klopt je had ook Hindi-music dat weet ik nog wel die liet allemaal Bollywood-clips zien dat is ook weg. Ik denk dat je gewoon een schotel moet hebben of digitale televisie dan kan je van alles ontvangen.

I: Heb je zelf ook een schotel?

M: Ja die hebben wij ook thuis dus wij ontvangen wel veel kanalen echt hele verschillende kanalen.

I: Oké dat is wel leuk dat je diverse kanalen kan bekijken. Ik wil nog even terug komen op de muziek. Wat doet muziek met jou? Hoe ervaar jij Bollywood-muziek?

M: Dat hangt af van het muziknummer, bij emotionele muziek word ik emotioneel en bij vrolijke muziek word ik gewoon heel vrolijk. Het bepaalt wel mijn emoties, als ik ook blij ben wil ik ook een happy nummer horen, ik kan helemaal in de muziek opgaan even een ander voorbeeld ik luister ook veel Sami Yusuf die zingt veel over god en geloof en als ik dat luister voel ik mij verbonden met god. Dus muziek heeft wel een groot invloed op mij hoe ik mij voel, mijn stemming, emoties. Bij Bollywood-muziek word ik vrolijk en heb ik zin om te dansen. Het heeft ook met de Indiase instrumenten te maken, die zijn voor mij ook herkenbaar. Ik kom uit het zuidwesten van Marokko en daar gebruiken ze ook veel instrumenten bij de muziek. Die komen ook weer terug in Bollywood-muziek, dat spreekt mij ook erg aan. Ik heb ook vaak dat ik de muziek opzoek die mijn emoties versterken, bijvoorbeeld als ik verdrietig ben dan zoek ik ook een verdrietig nummer op. Dan kan ik gewoon even huilen, gewoon lekker mijn emoties kwijt. Ik gebruik dan muziek om iets te verwerken ofzo, het is misschien wel raar maar dan is muziek wel belangrijk en een soort uitlaadklep denk ik.

I: Oké dus je probeert wel vaak iets herkenbaars in muziek te zoeken ook een soort connectie op dat moment

M: Ja je zoekt je gevoel in muziek, dat je op dat moment je emoties kan uiten. Ja, muziek doet echt veel met mij. Het kan mij ook veel sterker maken en ik heb dan ook meer in het leven, dat heb ik met nummers die een boodschap hebben. Gewoon muziek die mij een good-feeling geven, zo'n feel good nummer. Bollywood-muziek heeft dat ook die geeft mij ook een goed gevoel, dat is het effect wat Bollywood-muziek op mij heeft. In Bollywood-muziek gebeurt er ook veel, mooie dans en mooie zang en de mooie instrumenten die je hoort. Je ziet bij de dans dat ze ook veel handgebaren en codes gebruiken, als je vaak kijkt dan begrijp je wat er gebeurt en dan herken je het ook wel.

I: Heb je ook herinneringen aan muziknummers of bepaalde momenten gehad?

M: Oh jawel hoor, ik koppel vaak de muziek aan een ervaring. Als ik ergens loop, laats met me zus was het, hoorde ik een nummer en toen moest ik gelijk aan een ervaring denken in mijn leven. Ik zei toen tegen mijn zus zo van weet je nog dat we op die Marokkaanse bruiloft hierop hadden gedanst. Dus met de muziek maak je wat mee, en dan later als je het terug hoort heb je er mooie herinneringen aan. Ik heb voornamelijk wel mooie dans herinneringen en ook wel romantische herinneringen met liefdes van vroeger.

Ik denk dat ik ook gewoon de muziek uitkies en die koppel ik dan aan mijn emoties en aan een bepaalde fase in mijn leven. Als ik niet goed in me vel zit doe ik mijn muziek aan, als ik mijn laptop aan doe zet ik muziek aan, als ik mijn kamer ga opruimen dan doe ik muziek aan. Dus ik luister ook wel veel muziek op een dag. Dus als er bepaalde dingen gebeuren in mijn

leven dan zet ik muziek aan. Maar ook voor ontspanning na een drukke dag luister ik muziek.

I: Hoe beschrijf jij je muziekstijl?

M: Echt heel divers ik luister echt alles zolang het maar lekker klinkt in mijn oren. Ik luister Arabische liederen, Bobbeling liedjes, Bollywood-muziek, Turks, Egyptisch, Country, Engels etc.

Echt alles als het maar ritme heeft. Bollywood-muziek klinkt ook helemaal goed daardoor luister ik dus echt met plezier ernaar.

I: Oké nou wil ik eigenlijk ook wel wat weten wat je van de dans en kleding vindt?

M: Ik vind de kleding echt helemaal prachtig. Dat zie je ook weer terug in de Marokkaanse cultuur. De jurken worden nagemaakt en of er wordt inspiratie van gehaald. De jurken zijn natuurlijk allemaal heel erg glitter en glamour en dat vinden Marokkaanse vrouwen ook supermooi en dat spreekt gewoon aan. Je hebt ook de Marokkaanse jurken jaleba die zijn ook altijd wel bewerkt en versierd. Je hebt bijvoorbeeld nu Nageffa dat is een bruid-styliste, die gebruikt ook de Indiase stoffen en die maakt ook gewoon op verzoek de Indiase jurken of bewerkt een Marokkaanse jurk en laat het lijken op een saree. Want je ziet op Marokkaanse bruiloften dat de bruiden veel jurken dragen en dus van jurken wisselen. Meestal wel 3 jurken, en soms zie je ze ook met een Indiase jurk, saree of gharara. Echt supermooi. Het is gewoon heel mooi en heel prinsessenachtig. Bij sieraden zie je dat ook weer terug ook heel veel bling bling, dus ja dat wel heel herkenbaar allemaal qua mode en uiterlijk. Het lijkt allemaal wel op elkaar, je hebt nu ook in een film dat ze aan Bellydance doen dat er veel wordt gedanst met de heupen enz., dus de culturen doen inspiratie van elkaar op. Ik denk ook dat je allemaal zo mengt dan bereik je ook een breder doelgroep en meer publiek. Maar toch vind ik het wel jammer dat de authenticiteit van de cultuur verloren gaat, ik bedoel ik denk dat je ook wel die film wilt zien om de Indiase cultuur te zien en om ermee kennis te maken of ervan te leren.

I: Heb je zelf ook een saree of Indiase jurk aan gehad?

M: Ja ik heb van alles aangehad, saree en Indiase jurk en ook wat er op lijkt een Marokkaanse bewerkte jurk.

I: In zo'n muzieknummer zie je ook de mooiste exotische locaties wat vind je daarvan?

M: Ja supermooi, zo zie je nog eens wat van de wereld vanuit je luie stoel haha. Je ziet er ook veel natuur in. En zo'n muzieknummer is ook best grappig, je ziet ze bijvoorbeeld op een

rots ofzo en dan komen de hoofdrolspelers elkaar daar juist tegen. Nee, zo'n muzieknummer is daarom ook echt een totaalplaatje, het is bijna sprookjesachtig mooie dans, mooie kleding, mooie acteurs, mooie locaties. Ja, gewoon super om naar te kijken. Er is gewoon echt goed over nagedacht.

I: Heb je ook favoriete acteurs en actrices?

M: Ja Aiswarya rai vind ik een mooie actrice en acteur Anil Kapoor vind ik goed. Ik heb vroeger echt veel films van hem gezien en ik vond hem qua acteren en dansen echt heel goed. En ik vond hem ook veel humor hebben en hij vertolkte de rollen altijd zo goed van Badguy tot Familyman.

En even terug komen op de clip Dhak Dhak ik vind dat de liefde in de clip goed word geacteerd door Anil Kapoor. Je ziet gewoon die aanloop van de liefde, de vrouw verleidt de man en als het aankomt de man dichtbij de vrouw is dan is het stop, dus dat de vrouw de touwtjes in handen heeft en de baas is. Ja, dus het verloop van het verhaal vind ik altijd geweldig en de dans. De lichaamstaal zegt veel, je hoeft niet alles te begrijpen want je ziet gewoon in die clip dat de vrouw de man verleidt en de man komt achter haar aan. Tegenwoordig zie je juist het tegenovergestelde, de vrouw is juist makkelijke prooi en je kunt haar makkelijk pakken zeg maar, dus hier in de clips zie je dat juist niet. Het is gewoon nog heel onschuldig want je ziet in de films dat relaties of vriendjes nog taboe is en als ze vriendjes hebben dan gebeurt dat stiekem, want er wordt in de films wel altijd getrouwd met happy ending.

Dus het is ook wel kinderlijk maar ook wel volwassen hoe de hoofdrolspelers met elkaar omgaan als het neerkomt op de liefde en dat spreekt mij aan en vind ik goed bedacht.

I: Je hebt in de films ook wel altijd de huwelijken met de gearrangeerde huwelijken en de liefdeshuwelijken, is dat herkenbaar voor jou?

M: Jawel ik zie het wel terug, gearrangeerde ook wel maar meer dat het niet gedwongen en verplicht is. Ik denk dat het vroeger wel zo was, ouders hebben een man voor je en daarmee trouw je. Maar nu als ik naar mijzelf en mijn omgeving kijk dan is het nog wel dat de ouders via via iemand voor je uitkiezen maar je hebt wel je eigen stem dus je kan ook gewoon nee zeggen. Want in de moslimcultuur komen de ouders van de jongen je hand vragen en dan kan je gewoon kijken of het klikt met de jongen en zo niet dan zeg je gewoon nee.

I: Oké heb jij dat zelf ook meegemaakt?

M: Ja klopt onlangs wel haha, ik heb een Marokkaanse jongen leren kennen via mijn ouders, ook mijn hand gevraagd en ik ben nu verloofd met hem. En dat gaat goed, ik zie een

toekomst met hem en heb ook trouwplannen met hem. Wat ik ook heb gemerkt is dat bij ons in de familie religie en opleiding wel belangrijk is, mijn ouders kijken wel of de jongen wel gestudeerd heeft of een baan heeft. Dat zie je ook terug in de films dat status, macht, geld nog wel een belangrijke rol speelt. Vooral met die klasse verschillen, je ziet vaak rijk en arm en dorp en stad, dat is wel goed om te zien.

I: Oké, dat is duidelijk. Ik had nog een aantal vragen over je identiteit. Muziek en identiteit zijn vaak verbonden met elkaar, en daar gaat mijn onderzoek ook over. Ik ben eerst benieuwd hoe jij je identiteit omschrijft?

M: Mijn identiteit, hm dan moet ik mijzelf omschrijven dat is wel moeilijk

I: Nou bijvoorbeeld je bent Marokkaans, ben je met de Marokkaanse cultuur opgegroeid? Wat heb je allemaal van huis uit meegekregen, hoe ben je van huis uit opgevoed?

M: Ja ik ben Marokkaans, ik kom uit het zuiden van Marokko, in mijn streek komen weinig Marokkanen die naar Nederland komen. Ons cultuur is wel verschillend met de cultuur van het noorden, er wonen hier in Nederland juist veel mensen vanuit het noorden. Van huis uit zijn wij best modern opgevoed wel met behoud van de eigen cultuur daar lag wel de nadruk op, onze ouders hebben ons opgevoed met de Marokkaanse cultuur, dus de taal die wij thuis spreken is Marokkaans. Onderling, ik me broertje en me zus spreken Nederlands maar met onze ouders spreken wij Marokkaans. Ze spreken zelf niet goed Nederlands dus dan praten we sowieso Marokkaans.

Geloof is bij ons belangrijk, maar we zijn niet streng gelovig opgevoed we mogen wel onze eigen keuzes maken. Vroeger was het wel zo dat we moesten bidden, je mocht geen gebed missen. Nu kan je dat zelf bepalen, of je wilt bidden of niet. Ook met de traditionele kleding die je erbij draagt, mag je zelf bepalen. Verder zijn we heel sociaal als familie, wij gaan goed om met de mensen in ons omgeving dus de burens etc., en me ouders vinden studeren wel heel belangrijk dat hebben ze mij wel goed meegegeven.

I: Hoe staan jullie verder tegenover andere culturen? Open naar andere culturen, heb je dat ook van huis meegekregen?

M: Ja in onze wijk wonen mensen met diverse achtergronden, ik denk wel met vijf of zes verschillende nationaliteiten, dus we kunnen wel echt goed opschieten met andere culturen en ook staan wij er gewoon open voor. Alleen je merkt wel als je wilt trouwen met iemand van een andere cultuur dan wordt er wel een vraagteken achter gezet. Ik heb in het verleden een relatie gehad met een jongen die uit Syrië kwam, in het begin deden mijn ouders er wel moeilijk over maar later vonden ze dat geen probleem. Dus ja we zijn wel open en sociaal en

ook wat ik zei we kijken ook op tv naar verschillende films zoals Turkse en Indiase films, echt van alles wel.

I: Is die interesse ook ontstaan omdat je in een multiculturele samenleving woont en je daarom ook wel van andere culturen wilt leren en kennis maken?

M: Ja omdat we in een multiculturele wijk wonen, dus zo kom je wel in aanraking met de culturen. Maar ook via de media ook wel veel, ik denk ook als wij geen Marokkaanse zender hadden met films dat ik dan gewoon via internet zelf dingen zou opzoeken, het heeft ook met eigen interesses te maken. Maar de media is wel een goede bron van informatie van alle culturen en het is ook gewoon laagdrempelig en toegankelijk voor bijna iedereen.

I: Oké leuk, en hoe ziet jou vriendenkring eruit? Heb je ook Indiase vrienden?

M: Ja ik ga om met van alles, Marokkaans, Turks, Surinaams, Pakistaans, Antilliaans ja echt heel divers.

I: Oké dat is wel lekker gemengd. Je hebt nu je identiteit in het kort beschreven, heeft Bollywood-muziek een invloed op jouw identiteit?

M: Jawel de muziek doet wel veel met mij. Muziek is een belangrijk onderdeel van mijn leven, ik koppel muziek aan mijn gebeurtenissen zoals ik al verteld heb. En Bollywood is natuurlijk heel sprookjesachtig met fantasie ook wel en je wilt toch wel geloven dat de liefde zo is en je hoopt het zelf ook te ervaren op die manier. Elk meisje droomt van een mooi huwelijk, huisje boompje beestje, perfect gezin droom-man, mooi huis en kinderen erbij, dat laat Bollywood zien en dat is dan iets wat je ook wel zelf wilt meemaken.

I: Oké dus Bollywood is eigenlijk voor jou een soort voorbeeld hoe jij je toekomst wilt zien of wilt hebben en ook gezien de liefde is het voor jou een voorbeeld?

M: Ja Bollywood is gewoon heel liefdevol, vrolijk en kleurrijk en vaak wel een happy ending. Dat is wel wat mij erg aanspreekt, en dat wil je overnemen en hetzelfde geldt voor de fashion, mode, eten en dansstijl die heeft ook een invloed op mij gehad en dat probeer je dan na te boosten.

I: Oké dus Bollywood heeft een invloed op jouw leefstijl, dat is wel echt leuk.

M: Ja zeker weten, het komt ook grotendeels omdat ik het zo lang kijk, ik ben er wel echt mee opgegroeid en kijk nu al meer dan 10 jaar naar Bollywood. Dan is het gewoon geen vreemde cultuur meer maar meer een cultuur waarbij je thuis voelt. Ook omdat ik veel dingen herkenbaar vind met de Marokkaanse cultuur spreekt Bollywood mij erg aan.

I: Oké dus je bent wel echt een Bollywood-fan?

M: Ja, dat ben ik wel haha.

I: Oké nou ik heb al mijn vragen gesteld, ik vond het echt heel erg leuk om jou verhaal te horen. Dank je wel voor je medewerking en voor je tijd!

M: Geen dank hoor, graag gedaan.

7. Interview met Saba Kadri

I: Kan jij jezelf even voorstellen?

S: Ja mijn naam is Saba Kadri, ik ben 24 jaar oud, ik woon in Den Haag. Ik kom uit Irak. Ik ben net afgestudeerd aan de Haagse Hogeschool, ik heb MWD gestudeerd en ik ben nu aan het solliciteren voor een baan.

I: Oké hartstikke leuk. Ik ga je interviewen over Bollywood zoals je al weet, ik ben daarom eerst benieuwd wat je van Bollywood vindt?

S: Ik vind Bollywood heel erg leuk, de films en muziek ik ben er echt dol op. Ik ben ook echt een grote fan van al die acteurs Shah Rukh Khan, Salman Khan, Aiswarya Rai, Madhuri Dixit, Sridevi, Kareena Kapoor ze zijn zo leuk allemaal, acteren heel goed dansen en zingen ook leuk, ja ik vind Bollywood echt helemaal geweldig. Het is allemaal heel romantisch om te zien, dus als ik zo'n film dan zie dan vergeet ik alles om me heen en dan ga ik helemaal op in de film in de mooie dans, muziek, locaties, acteurs, romantiek. Dat spreekt mij het meest aan dat de films romantisch zijn en vaak love story's zijn, want ik kijk altijd wel romantische films ook als ik bijvoorbeeld Hollywood-films kijk.

I: Dat is leuk om te horen, je bent wel echt een grote fan zo te horen. Hoe ben je in aanraking gekomen met Bollywood?

S: Ja via vriendinnen die ik heb ik keek altijd bij hun thuis mee naar Bollywood-films en we draaien altijd de muziek en dan gingen we erop dansen, die actrices zijn zo mooi en dan wil je er op lijken en ga je het nadoen dat waren echt leuke tijden

I: Hoe oud was je toen?

S: Ik denk rond de 16 jaar, ik heb veel Surinaamse en Pakistaanse vriendinnen waarmee ik omga en ik ging dan ook altijd mee naar bruiloften en andere feestjes, was wel echt leuk en gezellig altijd. En verder keek ik thuis dan ook altijd veel films, ook op de tv draaien er Bollywood-films we hebben satelliet-tv en dan ontvangen we allemaal internationale kanalen en ook de Indiase kanalen waar dus de Bollywood-films draaien maar ook op Irakese zenders draaien de films en die zijn dan vertaald dus dan begrijp ik het helemaal goed in het Irakees. Je hebt nu ook dat de films in Pathé bioscopen draaien dus dan ga ik vaak met vriendinnen naar de bioscoop

I: Oké dus je kijkt al heel lang Bollywood-films en dat is grotendeels gekomen door je sociale omgeving, maar eigenlijk ben je dus ook wel met Bollywood opgegroeid?

S: Ja zo zou je het wel kunnen zien. Ik keek er al naar op jonge leeftijd door vriendinnen en zo raakte ik er zelf ook geïnteresseerd in en ben ik het ook thuis gaan kijken. Nu nog steeds vind ik het leuk om een Bollywood-film te zien. Ik haal ook wel dvd's en ook luister ik de liedjes heel vaak op Youtube en download ook liedjes en zet ze op mijn iPod.

I: Luister je dagelijks naar Bollywood-muziek?

S: Ja ik luister elke dag naar muziek en ik heb een brede smaak als het neerkomt op muziek. Ik luister van alles Engels, Arabisch, Bollywood, Turks, Latin noem maar op. Ik zet ook vaak de radio aan, radiozender Fun X luister ik vaak daar hoor ik ook altijd Bollywood-liederen en vaak remixen. Dat is ook leuk om te horen dan zijn de nummers in een ander jasje gestoken met andere stijlen erbij, dan heb je bijvoorbeeld Bollywood-nummers met hip-hop, house erdoor heen dat is altijd goed gemixt door de dj's. Ook tijdens het uitgaan op Bollywood-feesten of concerten draaien dj's vaak remixen zodat je er lekker los op kunt gaan.

I: Ga je vaak naar Bollywood-feesten?

S: Ja met vriendinnen ga ik vaak in het weekend uit en dan gaan we vaak in Den Haag of Amsterdam uit, je hebt in Den Haag Club XS en daar hebben ze vaak leuk Bollywood-feesten waar we vaak heen gaan. In Amsterdam heb je ook nog meer clubs die Bollywood-muziek draaien, ik ben laatst ook nog naar een groot Bollywood-concert geweest dat was in Ahoy Rotterdam toen kwam er een zanger optreden Rahat Fateh Ali Khan hij is heel bekend en heeft echt hele mooie nummers gezongen. Hij heeft ook een hele mooie prettige stem om naar te luisteren al zijn liedjes zijn mijn favoriet Teri Meri, O Re Piya, Tu Hi Rab Tu Hi Khuda, Tere Bina en nog veel meer liedjes.

I: Oké dus ben wel een fan van de zanger Rahat heb je nog meer favorieten liederen?

S: Ja ook nog andere nummers. Het is dat Rahat heel populair en bekend is ik bedoel verder kijk ik niet zoveel naar een zanger maar hij is heel goed en van hem ben ik fan. Verder heb ik veel favoriete nummers van vroeger die ik nog steeds luister en gewoon heel mooi en goed vind bijvoorbeeld eentje van Ghatak, Koi Jaaye To Leh Aaye, ik vind de dansspasjes en de actrice heel goed het is heel afwisselend en de dansers dragen verschillende kostuums, ook vind ik de tekst van het nummer mooi, Dil To Pagal Hai vond ik ook een hele leuke film met mooie liedjes, ik vond alle liedjes heel leuk. In deze film spelen Shah Rukh Khan en Madhuri Dixit die zijn mijn favoriet hun hebben een zodanige chemie waarbij ze goed romantiek kunnen overbrengen met de dans en zang. Zij spelen ook samen in de grote hit Devdas, dat is echt een prachtige film. Ik vond die film echt heel mooi, ik heb die film ook drie keer gezien ik blijf het goed vinden omdat het een typische Indiase romantische film is. Je ziet heel goed de Indiase cultuur dus de kleding, locaties, families, bruiloft en ook de problemen. Ik vond het wel een echt zielige liefdesverhaal want normaal heb je een happy ending dat de geliefden met elkaar trouwen maar bij deze niet. Je ziet bij deze film dat de ouders elkaar niet mogen en ook speelt rijkdom een grote rol met de kaste verschillen erbij. De ouders van de jongen, Devdas, die zijn heel rijk, en de ouders van het meisje Paro, zijn wat armer, ze houden wel veel elkaar maar je ziet dat het meisje dan uiteindelijk uitgehuwelijkt wordt aan een andere jongen en die is nog veel rijker. Je ziet dat Devdas heel erg verdriet hiermee heeft zijn grote liefde is hij kwijt en daardoor wordt hij een alcoholist. Het einde was zo zielig hij overlijdt bij haar deur en zij heeft geen afscheid kunnen nemen dat was echt zo ontroerend dat ik moest huilen. Verder vind ik de nummers van Aiswarya Rai ook mooi, Nimbooda, Salaam, Crazy Kiya re, Dayya Dayya, Isqh Kamina, Dhol Re. Hm ja en verder nog veel maar deze schieten mij nu te binnen.

I: Wat vind je zo goed aan Aiswarya Rai?

S: Zij is mooi, danst goed en acteert leuk, zij is een van de beste actrices in Bollywood, ze heeft heel veel films gemaakt. In Devdas, Umrao Jaan, Hum Dil De Chuke Sanam en Dil Ka Rishta vond ik haar het beste.

I: Je hebt wel veel nummers die je aanspreken zo gezien, je vindt eigenlijk gewoon dus de nummers van Aiswarya Rai, Shah Rukh Khan, Madhuri Dixit heel erg leuk, dus eigenlijk van de bekende en beste Bollywood-sterren?

S: Ja klopt, het is gewoon als de dans, acteur, zang, locatie mij aanspreekt vind ik het heel leuk. Het moet gewoon het totaalplaatje hebben dat er veel gebeurd en dat heeft Bollywood vaak en vooral met die Bollywood-sterren en hun nummers zijn ook vaak grote hits en die films zijn ook altijd goed. Ik kies ook altijd hun films dan uit. Shah Rukh Khan komt

binnenkort ook met een nieuwe film Jab Tak Hai Jaan en die ga ik zeker weten kijken omdat de liedjes heel mooi zijn

I: Oké dus de nummers zijn wel belangrijk voor jou, als een nummer wordt uitgebracht en je vindt het leuk dan wil je ook de film zien?

S: Ja bij Bollywood-films worden altijd eerst het nummer uitgebracht zodat het publiek al een beetje kan kijken wat zij kunnen verwachten. Vaak zijn dit ook de itemnummers die altijd de aandacht trekken net als Sheila Ki Jawani met de buikdansen van Katrina Kaif of bij Housefull 2 Anarkali Disco Jali met Malika Arora dat zijn nummers die vaak discoachtig zijn

I: Wat bedoel je met discoachtig?

S: Nou dat het afspeelt in een discotheek en dat er een grote groep dansers en danseressen zijn, dus eigenlijk een soort Engelse videoclip het ziet er heel feestelijk uit. Je ziet wel hele sexy kleding vaak heel kort allemaal je ziet geen saree ofzo, dat is wel jammer.

I: Waarom vind je dat jammer?

S: Nou ja dan lijkt het zo erg op Engelse clips. Ik vind juist de Indiase traditionele cultuur heel erg mooi om te zien de vrouwen kleden zich allemaal heel mooi en elegant en niet zo bloot. Ik bedoel ik ben zelf opgegroeid met een islamitische cultuur dus dat traditionele wil ik juist terug zien in de Bollywood-films en dat zie je ook wel in de films van vroeger als Devdas, Umrao Jaan, Veer-Zaara.

I: Oké dus jou spreekt wel de traditionele liefdesverhalen aan met de Indiase cultuur erin. Heb je ook een bepaalde herkenning met de films?

S: Ehm ja sowieso geloof herken ik in de films. In sommige films hebben de acteurs of actrices een islamitische achtergrond. Vaak zie je dat een hindoe-jongen op een moslimmeisje verliefd wordt, dat vind ik dan heel bijzonder om te zien omdat ik dan heel benieuwd ben hoe het dan afloopt wordt het een probleem met de ouders, gaan ze wegrennen en trouwen ze stiekem dus dat is dan wel een spannend liefdesverhaal. Ik bedoel zoiets zou mij ook kunnen gebeuren, ik ben ook islamitisch en ik kan ook verliefd raken op een hindoe jongen wat zou ik dan moeten doen, dus ja zo een film zet je dan ook wel aan het denken en je ziet dan een situatie die een beetje herkenbaar zou kunnen zijn.

I: Heb je andere aspecten die je herkent bijvoorbeeld ook in de Irakese cultuur?

S: Ja bij ons staat familie heel erg centraal, wij ondernemen veel activiteiten met familie en we tonen ook veel respect voor familie dus jongeren tonen veel respect naar de ouderen toe,

dit zie ik ook in de Indiase familie, je had die film Kabhi Khushi Kabhi Gham daarin staat de familie centraal je ziet ze samen dansen en zingen dus als het goed gaat maar ook in moeilijke tijden staan ze klaar voor elkaar. Je ziet ook altijd de schoonfamilies, hoe gezellig en liefdevol ze met elkaar omgaan. Niet altijd maar de schoondochter en schoonmoeder hebben wel vaak goede banden. Dat herken ik ook wel in mij cultuur. Schoondochter heeft wel veel taken en verantwoordelijkheid in het huis, ze zorgt altijd voor iedereen. Ik zag dat ook in Baabul, Housefull, en Hum Saath Saath Hain, dan woont heel de familie bij elkaar. Zoons, dochters en hun partners wonen bij elkaar. Ook wonen de ouderen bij elkaar, de opa's en oma's, en ook de grootmoeder. Dat is natuurlijk wel anders, meestal gaan zij uit huis naar een bejaardenhuis maar in onze cultuur en ook in Indiase cultuur wonen ze thuis en zorgt de jongere generatie voor hen.

Verder zie je ook dat succes in het leven belangrijk is. Je ziet in de films dat ze goed studeren en een goede baan hebben en ook mooie auto's en mooie huizen hebben. Dat herken ik ook wel mijn ouders stimuleren mij ook altijd om hard te werken en te studeren om zo op eigen benen te staan

Het huwelijk is ook belangrijk in onze cultuur, in de films zie je altijd dat de liefdeskoppel met elkaar trouwen. Je ziet nooit dat ze een relatie ofzo hebben en samen gaan wonen dat komt nauwelijks voor. Het is allemaal heel netjes en preuts nog, met het trouwen spelen de ouders een belangrijke rol. Vaak kiezen zij de partner uit niet altijd maar hun goedkeuring is belangrijk, bijvoorbeeld dat zij het huwelijk zegenen. Een bruiloft wordt ook groots gevierd bij ons wordt een bruiloft ook groot met veel familie gevierd. Je ziet ook dat ze daarna op huwelijksreis gaan dat zag ik in het nummer van Dabangg, je ziet het koppel dan in Dubai dat vond ik echt heel mooi en romantisch.

I: Wat doet Bollywood-muziek met jou?

S: Ja Bollywood-muziek heeft een invloed op mijn emoties. Ik kan mij erdoor heel vrolijk voelen of juist heel verdrietig. Het is muziek dat is mooi vind omdat het mij raakt en ik vind de clips altijd heel mooi daarom kijk ik er graag naar. Ik heb ook mooie herinneringen aan de muziek en ook dans ik graag op de muziek.

I: Heeft Bollywood-muziek een invloed op je? Zo ja op welke manieren?

S: Ja je neemt de dingen wel over je hebt dingen die je ook gaat uitproberen als eten, kleding, make-up, sieraden. Ik heb natuurlijk ook Indiase vriendinnen en het is hun eigen cultuur, ze leren mij bijvoorbeeld ook dansspasjes en bepaalde Hindi woorden en leggen mij de tekst uit van de muzieknnummers.

I: Voel je doordat je Bollywood-muziek luister verbonden met een groep?

S: Ehmm, na ja gewoon met mijn eigen vriendinnen wel en ja ik ga mee met de Bollywood-cultuur die er heerst. Je hebt hier in Den Haag wel veel Bollywood-activiteiten, je hebt al die videotheken, saree winkels, Indiase kruidenwinkels en eetwinkels. Ik ga daar ook vaak heen als ik films of cd's haal en ook kook ik vaak met vriendinnen en dan maken we Indiaas eten, of als we naar feesten gaan doe ik de Indiase kleding aan, ik was laatst naar een bruiloft en toen had ik een saree aangedaan.

I: Ervaar jij een verschil met hoe jij Bollywood-muziek ervaart en jouw vriendinnen?

S: Ja groot verschil is dat zij Bollywood van huis uit hebben meegekregen van hun ouders, het is hun cultuur hun afkomst zeg maar dus zij hebben er dagelijks mee te maken in allerlei vormen, dus ze praten de taal, hetzelfde eten, leefstijl, kleding, enz. en ik heb het op een andere manier leren kennen niet via mijn ouders maar via mijn omgeving en de media en zo is Bollywood voor mij een genre geworden die mij aanspreekt.

I: Wat vind je verder van de Indiase cultuur?

S: Ik vind de Indiase cultuur heel mooi, gezien de kleding, taal, eten, het land is ook heel mooi, mooie gebieden. Er is wel veel armoede in India dat is wel heel zielig, je ziet dat in Bollywood-films niet naar voren komt maar dat hoeft ook niet. Bollywood is een mooi sprookjeswereld het hoeft ook niet over de armoede te gaan, ik had wel die ene film gezien Slumdog Milionaire die liet de sloppenwijken zien van India, maar goed dat was een Hollywoodfilm met Bollywood-invloeden erin. Het was wel een mooie film maar geef mij maar een Bollywood-film omdat ik romantiek wil zien. Ik vind wel dat culturen heel erg op elkaar kunnen lijken. Ik zie wel overeenkomsten in de Irakese en Indiase cultuur, eigenlijk wat ik hierboven al genoemd heb zijn herkenbare aspecten en daarom spreken die films mij ook erg aan

I: Hoe ziet jou identiteit eruit, je persoonlijkheid?

S: Mijn persoonlijkheid, ik ben een aardige en vriendelijke meid, Irakees en islamitisch. Ik sta altijd klaar voor mijn vrienden en familie, ik vind hun het belangrijkste in mijn leven, verder haal ik het optimale uit mijzelf ik sta open voor nieuwe dingen, ik ben nieuwsgierig en leergierig. Ik geniet van het leven door altijd leuke dingen te ondernemen met mijn vriendenkring

I: Hoe ziet jou vriendenkring eruit?

S: Ja breed, ik ga met van alles om. Ik vind het gewoon leuk om nieuwe mensen te leren kennen, gedachtes uit te wisselen en van allerlei culturen te proeven. Ik heb Surinaamse, Pakistaanse, Turkse, Marokkaanse, Somalische, Tunesische, Antilliaanse, Arubaanse, Nederlandse vrienden echt van alles haha

I: Dat is inderdaad heel multicultureel!

S: Jazeker daar hou ik wel van, ik heb ook vriendjes gehad met verschillende afkomst, Surinaams, Pakistaans, Javaans en nu heb ik een Turkse vriend.

I: Oké leuk zeg! Wat heb je van huis uit meegekregen?

S: Ik heb van huis uit door mijn ouders Irakees en islamitisch opgevoed, dat is het belangrijkste wat ik van ze heb meegekregen dus de Irakese gewoontes, normen en waarden. Verder hebben mijn ouders mij altijd geleerd om hard te werken, je doelen halen, focus op je toekomst en dat studeren heel belangrijk is. Ze zijn nu ook heel trots dat ik mijn HBO heb afgerond, want mijn ouders zijn hierheen gekomen en zijn niet heel hoogopgeleid ofzo daarom hebben ze altijd mij en mijn broer gestimuleerd om juist te studeren, je diploma halen en dan te gaan werken gewoon voor betere kansen.

I: Heeft Bollywood-muziek een invloed op jouw identiteit?

S: Nou ik heb met Bollywood-muziek dat het meer is dan alleen muziek, het doet veel met mij, het inspireert mij zoals al aangegeven heb neem ik allerlei dingen over dus het heeft zeker wel een invloed op mij. Ik hou van de Indiase cultuur en ik geniet van Bollywood-films en -muziek het laat wel zien hoe ik als persoon ben ik ben multicultureel en dat zie je ook terug in mijn muziekvoorkeur. Ik luister mooie verschillende muziek, zolang het mooi klinkt met mooie klanken beat en zang dan kan ik er zeker naar luisteren en vooral als een nummer met veel emoties is gezongen dan spreekt het mij ook heel erg aan en bij Bollywood-muziek is dat altijd zo ik krijg er vaak kippenvel van. Alleen van die rustige mooie romantische nummers, andere nummers zoals snellere nummers dan wil ik lekker dansen en de wat zielige nummers dan kan ik ook gaan huilen en dan denk ik ook aan allerlei dingen.

I: Oke ik wil hiermee het interview afsluiten. Hartelijk dank voor je medewerking.

8. Interview met Yassine Rhezouni

I: Kan jij jezelf even voorstellen?

Y: Ja hoor, ik ben Yassine ik ben 25 jaar ik heb Culturele en Maatschappelijke Vorming gestudeerd aan de Haagse Hogeschool. Ik ben half Nederlands en half Marokkaans. Momenteel werk ik fulltime in de jeugdzorg.

I: Oké, leuk dat je er bent en dat ik je mag interviewen. Zoals je weet gaat mijn onderzoek over Bollywood. Vandaar mijn beginvraag aan jou, wat vind je van Bollywood?

Y: Hm Bollywood, dat is wel heel breed

I: Waarom breed?

Y: Bollywood-muziek is heel verschillend, er zit zoveel verschil in de genres, maar over het algemeen vind ik het een beetje een roze wolk.

I: Wat bedoel je met een roze wolk?

Y: Ja dat het puur is om mensen te entertainen, en ook vanwege om de mensen uit de realiteit te halen. Bollywood laat een vertekend beeld zien van de werkelijkheid, wat ook wel logisch is dat is wel zo bij iedere film of muziknummer

I: Spreekt jou dat aan de fantasie en niet-realistische effecten van Bollywood?

Y: Jazeker wel, ik hou wel van fantasie bij Bollywood zie je dat wel goed terug. Je hebt bijvoorbeeld ook Harry Potter, dat is ook fantasie. Ja, ik vind het wel leuk als het maar niet té is. Want de liefde in Bollywood vind ik soms wel te zoetsappig.

I: Wat vind je zoetsappig, kan je een voorbeeld geven?

Y: Ja voorbeeld een arme jongen die verliefd wordt op een hele rijke vrouw in India, en dat gaat allemaal heel slecht want de familie is er tegen en

kan elkaar niet uitstaan en uiteindelijk komen ze op het eind toch bij elkaar dus een happy ending. Dat is niet realistisch. Ik vind het wel leuk om naar te kijken maar niet teveel, dan wordt het te Disney achtig. Disney is ook wel leuk maar je weet het is Disney en hoe het in elkaar zit. Maar Bollywood heeft ook wel wat weg ja van sprookjesachtige dingen en Disney.

I: Kan je nog herinneren hoe je in aanraking bent gekomen met Bollywood?

Y: Ik was toen 14 of 15 jaar en ik had toen een film gezien op de Nederlandse tv, ik denk van de Hindoestaanse omroep. Ik vind het wel leuk om die films daar te kijken, is wel interessant en ik zag toen voor het eerst hoe een Indiase bruiloft eruit zag dat vond ik wel mooi om te zien want je zag ook allerlei rituelen. Het is wel leuk om een andere cultuur te zien. Ik moet wel zeggen dat ik de bruiloft wel rommelig vond, alles was wel erg door elkaar

I: Rommelig? Wat vond je rommelig?

Y: Ja er gebeurde teveel aan het eind vooral. De bruiloft was gewoon niet goed in elkaar gezet heel rommelig, en er werd ook gevochten tegen elkaar, dus nee dat sprak me niet zo aan. Het was een beetje verpest aan het eind. Ik vond het wel lachwekkend uiteindelijk.

I: Heb je in die films dat je bepaalde culturele aspecten herkenbaar vindt?

Y: Ja je hebt in de bruiloft dat de bruid in het middelpunt wordt gezet, die zit ergens en is heel mooi opgemaakt. Ja, dus met name de voorbereidingen van zo'n huwelijk is wel herkenbaar

I: Oké en hoe ben Bollywood-muziek gaan luisteren?

Y: Ja via een vriendin ben ik met de muziek in aanraking gekomen, zij stuurde mij een paar clips toen en dat sprak mij wel heel erg aan

I: Oké en wat spreekt jij zo aan in die muziek, waarom luister je ernaar?

Y: De klanken, het ritme, het zoetsappige sprak mij ook toch wel een beetje aan, de romantiek in zo'n film in die clip voor vijf minuten zie je dat dan en dat heeft wel wat, maar ik vind de instrumenten ook heel erg mooi. Ik vind dat ze iets moois en cultureels neerzetten, het is ook een mix van modern en traditioneel

I: Oké en de instrumenten wat spreekt jou daar zo aan?

Y: Ja het is herkenbaar, ik herken bijvoorbeeld de gitaarinstrumenten. Ik hoor dat ook wel in de Marokkaanse muziek. Ik weet eigenlijk niet of je dat een gitaar kan noemen hier in het Westen maar de gitaar lijkt wel op elkaar en ook iets van een piano denk ik. Ik weet ook niet of je dat zo kan noemen of dat het iets anders heet maar de klanken is ook dat getik waardoor je ook een holle klank krijgt en dat vind ik wel mooi om naar te luisteren. Je hebt ook die slangen instrument waarmee je dat schelle muziek krijgt dat vind ik ook mooi om naar te luisteren dat hebben ze ook in Marokko

I: Hoe ervaar jij Bollywood-muziek, wat doet het met jou?

Y: Dat hangt er vanaf, van wat voor muziek het is maar muziek heeft voor mij wel een emotionele functie, en dat ligt wel aan de klanken ook. Maar over het algemeen maakt Bollywood-muziek mij vrolijk, omdat het vaak vrolijke muziek is maar ik luister vaak wel de snelle, vrolijke nummers die ook feestelijk zijn. Bijvoorbeeld als ik verdrietige en wat zielige muziek wil luisteren dan kies ik niet voor Bollywood maar dan kies ik voor muziek uit het Midden-Oosten, of Europa, maar bij Bollywood-muziek kom ik altijd in een vrolijke stemming. Het heeft veel ritmes, veel klanken, en mooie zangstem en dat vind ik vaak erg mooi.

I: Heb je ook bij de muziek bepaalde herinneringen of momenten meegemaakt die je kunt uitleggen?

Y: Nou ik heb wel dat ik bij een bepaald muziekstuk aan een persoon kan denken, iemand uit het verleden, of iemand die je nu kent ja dat soort dingen. Muziek koppel je vaak wel aan iets ofzo aan een persoon wel bijvoorbeeld je hoort een muziekstuk die iemand aan jou heeft laten horen en dan denk je terug aan die persoon of bijvoorbeeld liefdesnummers dan denk je aan je geliefde dat soort dingen allemaal. Ik heb dat bijvoorbeeld bij het nummer van Kwabon Kwabon van de film Force.

I: Ja de liefde, je ziet wel dat het bij Bollywood heel erg om de liefde draait, uiting van de liefde zie je goed terug in veel muzieknummers spreekt dat jou aan?

Y: Jazeker, de romantiek spreekt mij aan, en tegelijkertijd heb je bij Bollywood-muziek ook iets heel emotioneels en dat raakt mij wel en vaak zie je ook iets filosofisch erin bijvoorbeeld dat liefde iets goddelijks is en dat spreekt mij wel aan.

I: Wat bedoel je daar precies mee?

Y: Nou bijvoorbeeld het nummer van Rab Ne Banadi Jori, Tujhe me Rab Dikh Ta Hai is een heel mooi nummer daar zeggen ze ik zie god in jou en ik heb je lief, het is niet de schepper maar een afspiegeling ervan zeg maar en dat vind ik wel heel erg mooi dat Bollywood-muziek op zo'n manier de liefde brengt en neerzet.

I: Oké dus eigenlijk spreekt de betekenis van zo'n nummer jou erg aan, met de lyrics enz.?

Y: Ja klopt ik zoek ook altijd de lyrics of betekenis op, ik versta het Hindi taal niet dus zoek ik wel op want ik wil niet iets luisteren wat ik niet versta en dat ik niet weet waar het over gaat dus muziek moet ik echt begrijpen

I: Oké dus je gebruikt wel altijd lyrics en ondertiteling

Y: Ja vaak wel, niet altijd moet ik zeggen maar ik ben gewoon heel nieuwsgierig en ik wil weten wat ze zeggen anders vind ik het zo leeg, geen boodschap geen betekenis. Nee, de klanken en de ritmes kunnen wel mooi zijn maar er moet een betekenis bij zijn.

I: Oké dus je wilt een totale beleving zeg maar bij Bollywood-muziek daarom gebruik je lyrics?

Y: Ja klopt, als je muziek geweldig vindt dan moet je ook gewoon weten waar het over gaat

I: Heb je favoriete nummers?

Y: Ja ik luister wel graag naar een aantal nummers, met name nu vooral naar de nummers van Rahat die zijn heel mooi gezongen die zijn eigenlijk allemaal wel mijn favoriet. Ik heb ook zijn cd en ja gewoon de klanken, de ritmes, zang en accordeon spreken mij weer aan en ik vind de nummers van Rab Ne Banadi Jori, Dabangg, Ek Ta Tiger, Dangerous Ishq, Devdas, Salaam Namastey, Love Aaj Kal, Cocktail allemaal erg mooi en vast nog wel meer filmnummers maar dit is een lijstje die ik even zo kan opnoemen.

I: Oké en wat vind je verder van de acteurs en actrices in de muziekclips?

Y: Ja ze zijn allemaal heel erg mooi, zien er supergoed uit. De mannen zijn gespierd, uiterlijk speelt een belangrijk rol in Bollywood. Ik vind John Abraham een goede acteur en van de actrices vind ik Anuska Sharma en Sonakshi Sinha wel goed. Zij acteren gewoon het beste, zij zijn niet superknap ofzo maar ze hebben talent. Je hebt ook een paar actrices die superknap zijn maar totaal niet kunnen acteren alleen een beetje kunnen dansen. Ja, dat is zonde acteerwerk is wel echt belangrijk en dat bepaalt ook de sfeer in de clips. Stel je hebt een romantische Bollywood-nummer en de romantiek komt niet over doordat de actrice niet kan acteren en het niet kan overbrengen dat is jammer. Ik heb dat wel met die ene actrice die nu wel bekend is die is zo leeg gewoon haha ik denk Katrina Kaif, haar expressies spreken mij ook niet aan haar nummers vind ik echt een tijdverspilling.

I: Wat vind je van de dans?

Y: Ja heel erg mooi, ik kan daar wel heel lang naar kijken. Het is een bijzondere dans om te zien omdat ze veel handgebaren gebruiken en ze beelden met die dans dingen uit en zeggen iets ermee.

I: Oké wat je nu ook wel ziet in de clips zijn veel Westerse invloeden dus met de dans, kleding enz. en je hebt ook nog de traditionele clips met de Indiase cultuur, wat spreekt jou het meest aan?

Y: Ik denk beide wel, een mix ervan. Bij die westerse stukken zie je inderdaad dat die vrouwen in bikini's enz. dansen, dat is natuurlijk niet iets uit India, en dan heb je ook die vechtscènes erin gaan ze schieten en elkaar achtervolgen dat lijkt ook weer erg op Hollywood maar dan heb je ook die meest traditionele nummers met die gewaden en ja dat spreekt me allemaal eigenlijk wel aan. Een beetje van alles het midden is het mooist een beetje van dit en beetje van de cultuur dat heeft wel wat extra's. Je hebt die clip van Rab Ne Bana Di Jori, die man heeft daar moderne kleding aan en die vrouw die aan het bidden is heeft Indiase kleding aan, dus dat is dan gemixt zeg maar

I: Oké dus op zich het moderne spreekt jou wel aan dat het gewoon met de tijd meegaat en veranderd maar ook wel het Indiase traditionele erin dat je dat wel er terug in ziet

Y: Precies.

I: Hoe kom je aan de muziek?

Y: Ik heb cd's gekocht die ik luister maar ook luister ik veel muziek via Youtube daar heb je dan ook de tekst erbij. Wat ik ook handig aan Youtube vindt is dat je dan een soort selectie krijgt van nummers, als ik dan net een nummer hebt beluisterd dan zie ik een lijstje met weer nieuwe nummers dus zo blijf ik eigenlijk uren achter elkaar naar de muziek luisteren.

I: Oké en luister je dagelijks naar de muziek?

Y: Jawel, ik luister bijna altijd wel muziek en ik zit veel achter mijn laptop dan zet ik altijd wel Youtube op dus het is wel echt een dagelijkse vrijetijdsbesteding voor mij. Ook omdat ik het voor verschillende functies gebruik, voor ontspanning, herinneringen of gewoon om te genieten van de zang het is wel altijd met zoveel passie gezongen dat raakt je wel goed. Als ik het dan met oordopjes luister kom ik dichtbij het nummer ik krijg er ook altijd wel kippenvel van hoor.

I: Oké en luister je de muziek vaak gewoon op jezelf of juist onderling met vrienden?

Y: Ja beide wel de ene keer is het een persoonlijke beleving en de andere keer luister ik muziek met vrienden op een feest of bruiloft of verjaardag, het verschilt inderdaad wel en ligt geheel aan de situatie welke Bollywood-nummers ik luister. Ik heb dus ook wel Indiase en Surinaamse vrienden waarmee ik Bollywood luister en dan hoor ik ook van alles. Ik vind bijvoorbeeld ook die remixes erg leuk om te luisteren daar kan je weer goed op los gaan op feesten. Het hangt van het moment af het ene moment vind ik dat mooi en het andere moment weer dat. Ik luister echt van alles naast Bollywood-muziek luister ik ook Israëliëse muziek, Ethiopische muziek, Spaanse muziek, Arabische muziek noem maar op ik ben gewoon heel erg geïnteresseerd in alles wat op me af komt. Er is zoveel dat populair is en ik neem dingen tot me die ik wel alleen mooi vindt. Laatst had ik ook muziek uit Rusland gehoord en dat vond ik ook heel erg mooi

I: Oké je luistert dus ook veel andere muzieksoorten uit allerlei landen, maar heb je bij Bollywood-muziek wel een ander gevoel?

Y: Ja ik luister Bollywood-muziek al natuurlijk veel langer dat zeker, dus dit genre doet me wel veel meer dan andere muziekstijlen, ik heb de films gezien en ken zangers ook wel

I: Heb je ook een bepaalde herkenning met de thema's van de muzieknummers?

Y: Jawel, ik herken de muziekstijlen, familiebanden, respect voor ouderen, de bruiloften met de culture aspecten als de omgang tussen de man en vrouw, religie, verschillen tussen rijk en arm

I: Heb je ook in de Marokkaanse cultuur nog de garrangeerde huwelijken?

Y: Jawel maar nu veel minder maar dat is ook wel iets wat ik herken uit de films omdat dat vroeger in mijn familie wel zo gebeurde en plaatsvond. Je ouders regelde iemand voor je zodat alles in de familie bleef, aanzien en macht was belangrijk. Kijk wat je nu dan hebt in de moslimcultuur is nog wel dat een jongen de hand van het meisje komt vragen ook nog via de ouders. Maar verschil met vroeger is dat het niet verplicht is dus het garrangeerde komt nog wel voor alleen in andere mate en minder streng en verplicht allemaal. Dat is wel beter zo iedereen heeft recht op het maken van eigen keuzes en al helemaal als het neerkomt op je leven delen met iemand.

I: Wat vindt je van de Indiase cultuur?

Y: Ja heel mooi en divers, je kunt eigenlijk niet spreken van dé Indiase cultuur, omdat het oosten anders is dan het zuiden etc. maar de cultuur die ik in de films en muziek zie spreekt mij wel erg aan. Je ziet bijvoorbeeld de religies het laat verschillende religies zien islam, hindoeïsme en het christelijk geloof, dat is wel mooi dan zie je hoe die religies in elkaar steken en dan krijg je een beetje van alles mee zo. Je hebt in India ook die kastensysteem van vroeger die verschillen speelden vroeger een grote rol dus dat rijk niet met arm kon dus soort zocht soort en dat zie je ook terug in de films. Ja, en verder heb je natuurlijk de armoede in India dat zie je natuurlijk niet echt terug in de films maar oh jawel er was wel één film die dat liet zien dat was die Slumdog Millionaire dat vond ik ook een hele mooie film. Dat was ook echt een mix van Bollywood en Hollywood zeg maar je zag al die sloppenwijken en hoe India echt is dat was wel een goede film. Het was geen Bollywood-film maar gewoon wel een realistische film die mij aansprak het is ook soms goed om de werkelijkheid te zien. Ik bedoel Bollywood is wel leuk, entertainment, romantisch en fantasie maar ik wissel het ook wel af met realistische beelden van de wereld.

I: Haal je ook inspiratie uit Bollywood-muziek?

Y: Ja hoor ik hou ook van dansen, dan doe ik het een beetje na. Je ziet die mannen ook dansen in de clips, het is ook wel schattig om te zien. Ze dansen voor die meisjes om hun te verleiden en andersom dansen die meisjes dan terug. Verder teken ik ook graag en dan

teken ik soms wel gezichten. De tekst haal ik wel inspiratie uit als een nummer me raakt of blijft dan laat ik mij wel inspireren

I: Oké ik heb nu een aantal vragen over je identiteit, hoe beschrijf jij je identiteit, je persoonlijkheid?

Y: Ik ben gewoon een wereldburger. Ik hou van heel de wereld en alle muziekstijlen, ik sta open voor alles. Ik ben multicultureel en ik vind veel dingen interessant. Ik ben gewoon heel nieuwsgierig en wil nieuwe dingen ontdekken. Juist omdat ik zo nieuwsgierig ben wil ik overal wel iets achter bij zoeken, niet op een negatieve manier, maar vooral op een positieve manier dat je alles wilt weten en alles wilt kennen. Ik ben gewoon heel leergierig, ik ben van huis uit ook redelijk vrij opgevoed, er zijn wel regels met bepaalde dingen maar wij waren heel open thuis en er kan overal over gepraat worden. Normen waarden zijn belangrijk, ik heb de Marokkaanse cultuur meegekregen en de islamitische cultuur ook. Bepaalde dranken komen bij ons het huis niet binnen. Ik heb ook meegekregen dat ik altijd mijzelf moet blijven en mij niet anders moet voordoen dan ik ben.

I: Heeft Bollywood-muziek een invloed op je identiteit?

Y: Ja het verbreedt mijn kijk op de wereld en je ziet dingen in een andere perspectief. Het laat je iets zien en geeft je iets mee, je leert ervan, het zet je aan het denken, je leert wat van een andere cultuur, hoe zij de wereld zien dat leer je ervan. Je leert van de teksten wat ze zeggen en daar ga je over nadenken. Bijvoorbeeld over de romantische en filosofische teksten die gedachtes neem je mee en daar leer je ook van. Muziek geeft je wel veel mee, je hebt nu bijvoorbeeld Rihanna dan zie je dat seks verkoopt en dan is het ook wel leuk om naar te luisteren maar gewoon tijdelijk en het doet me verder niks, Bollywood-muziek heeft vaak wel een boodschap of iets nuttigs voor mij en het pept me ook op. Dus Bollywood-muziek doet wel veel met mij.

I: Oké ik wil hiermee het interview afronden, ik wil je bedanken voor je tijd!

Y: Graag gedaan, ik hoop dat je er wat aan hebt!

9. Interview Sanaz Tanafour

I: Kan jij jezelf even kort voorstellen?

S: Ik ben Sanaz Tanafour, 22 jaar. Geboren en getogen in Den Haag. Momenteel werkzaam in de kinderopvang. Van oorsprong ben ik Iranes van afkomst.

I: Oké leuk dat je er bent. Mijn onderzoek gaat over Bollywood, kan jij mij vertellen wat je van Bollywood vindt?

S: Ik vind Bollywood vrolijk en heel kleurrijk. Bijvoorbeeld Salaam Namastey vond ik erg leuk en is mijn favoriete film. Het nummer My Dil Goes Mmm vind ik leuk en blijft gewoon in mijn hoofd zitten. En Bollywood is heel romantisch en het gaat veel over de liefde, dat vind ik interessant om te zien. Ik hou ook van romantische films in het algemeen en Bollywood is romantisch vooral de liedjes. Je ziet de acteurs altijd heel mooi dansen en zingen op mooi plekken. Als ik dat kijk lijkt het alsof ik ook daar ben je droomt weg en ik ga helemaal op in de nummers echt mooi. Bollywood is ook apart het zijn ook soort musicals met veel dans en zang, dat maakt het extra leuk om te kijken.

I: Hoe ben je in aanraking gekomen met Bollywood?

S: Ja via vrienden en mijn omgeving eigenlijk wel. Vroeger toen ik klein was ging ik altijd met vriendinnen naar wijkcentrum Escampade, ik was toen zo rond de 15 of 16 denk ik. Ja, toen ging ik voor het eerst kijken naar een Bollywood-film en de Hindoestaanse mensen die gingen het toen vertalen voor mij en zo kon ik het goed volgen. Er was toen nog geen ondertiteling. Dus mijn eerste ervaring met Bollywood was wel leuk en het heeft ervoor gezorgd dat ik er vaker naar kijk. Met mijn vriendinnen ga ik veel naar de bioscoop en we luisteren ook altijd naar de muzieknummers op tv.

I: Waarom luister je eigenlijk Bollywood-muziek?

S: Ja ik luister veel muziek en echt van alles en Bollywood-muziek luister ik al zolang door mijn vriendinnen en omgeving het is gewoon hele mooie muziek om naar te luisteren. Ik luister bijvoorbeeld ook veel Arabische en Iranese muziek en dat vind ik dan weer mooi om er van te genieten maar is beperkt en lijkt voor mij hetzelfde. Ik wil ook variëren en wat nieuws horen en Bollywood-muziek heeft meer een romantische betekenis wat mij aanspreekt, met een mooie tekst met mooie dans en zang. Muziek moet mij gewoon boeien anders vind ik het snel saai en Bollywood-muziek heeft altijd wel wat nieuws en leuks wat mij aanspreekt. Bijvoorbeeld de beat en ritme of nieuwe instrumenten die zij gebruiken. De dans en de zang vind ik superleuk, er zit ook comedy in en dat is ook weer heel grappig. Bijvoorbeeld in Salaam Namastey zag je dat ze die jongen paar klappen gaf en dat ze de deur voor zijn neus dicht deed. Dus de comedy spreekt mij ook aan, het moet wel gemixt zijn met drama, liefde comedy dan vind ik het leukste eraan.

I: Wat doet Bollywood-muziek met jou, hoe ervaar je het?

S: Bollywood-muziek laat mij dromen, ik ga er helemaal in mee en ik wil dan niks van mijn omgeving weten, ik ben altijd heel druk met werken en dan kan ik goed ontspannen met de muziek, heerlijk gewoon. Ik zet ook altijd mijn laptop aan als ik thuis kom en ga dan gelijk op Youtube en zet de nieuwste Bollywood-liedjes op. Indiase websites hebben altijd een top 10 en dan zie je de nieuwste recente nummers ook. Je hebt nu ook veel remixen en dat is ook leuk om te horen, het is ook gewoon vrolijke muziek waar ik blij van wordt.

I: Oké dus Bollywood-muziek heeft wel een effect op jouw emoties?

S: Jazeker wel, ik kan mij er heel goed door voelen heel positief, maar dat ligt aan de nummers. Ook is er zo'n nummer die over het leven gaat en dat je moet leven en je niet druk moet maken. Ja, dat heb ik dan soms nodig even goed ontstressen en dan kan ik er weet tegen aan

I: Oké dus je gebruikt muziek ook wel om je stress te vergeten en jezelf een boost te geven?

S: Ja klopt zo zou je het zeker kunnen zien, ik bedoel muziek is mijn dagelijkse bezigheid en het is heel krachtig wat het met je kan doen. Ik heb ook een aantal nummers waar ik bijvoorbeeld herinneringen mee heb en dat ik dan verdrietig wordt en kan gaan huilen.

I: Oké dus bij bepaalde muzieknnummers heb je ook situaties en momenten meegemaakt?

S: Jazeker, je leeft en maakt elke dag allerlei dingen mee, positief of negatief. Muziek is daarmee altijd verbonden geweest, ik weet bijvoorbeeld dat er op bruiloften van mijn nichten veel Bollywood-muziek is gedraaid en dan denk ik je terug aan die mooie momenten. De minder leuke momenten heb je ook ik luisterde veel met mijn ex-vriend naar Bollywood-nummers en zo denk ik soms wel aan hem en aan die tijden. Muziek neemt me dan ook wel mee naar het verleden.

I: Gebruik je ook lyrics om je meer te verdiepen in een nummer?

S: Ja soms wel, bij Youtube staan ze er wel vaak bij maar ik luister de nummers, maar ik weet verder niet wat het betekent. Ik hoef ook niet altijd te weten wat het betekent. Ik zet de nummers gewoon op alleen als ik echt geraakt wordt door een nummer dan word ik wel nieuwsgierig maar muziek moet gewoon mooi klinken dan is betekenis niet meer zo belangrijk. Ja, ik versta geen Hindi wel een paar woordjes nu, maar het is ook gewoon een hele mooie romantische taal om te horen

I: Wat vindt je van de thema's in de muzieknnummers? Kan je aspecten herkennen?

S: Ehmm even denken. Jawel, ik vind sommige dingen wel lijken op de Iranese cultuur. Vooral de gezelligheid tussen de families, bij ons zie ik dat ook, altijd samen met elkaar dingen ondernemen en gezellig eten. Ik heb ook broers en zussen waarmee ik een goede band heb en we staan altijd voor elkaar klaar. Een ander aspect dat mij opvalt is geloof, ik ben ook moslim en dan zie je dat de actrice ook moslim is en dan zie je heel veel normen en waarden erin terug dat is heel leuk en herkenbaar om te zien. Bijvoorbeeld dat de ouders heel streng zijn en een meisje geen vriendje mag. Eigenlijk mag ze alleen studeren en daarna gaan de ouders een goede jongen voor haar zoeken, bij ons is dat ook belangrijk dat een meisje studeert en dat ze zich aan de regels houdt. Ik heb ook altijd respect gehad voor mijn ouders en veel geluisterd naar hun. Ik heb ook HBO gestudeerd en zij zijn wel trots op mij. Ja, in onze cultuur heb je ook de huwelijken waarbij familie altijd betrokken is, bij ons heerst er altijd een beschermende omgeving en een meisje moet zeg maar terecht komen in een goede familie daarom wordt er veel met elkaar gedaan. Vooral ouderen onderling praten er dan over en nemen beslissingen. Respect voor ouderen speelt een belangrijke rol, ook als ik altijd advies wil ga ik naar mijn vader of opa toe omdat zij veel weten en al dingen ervaren hebben. Je zag dat heel goed in de film Devdas daar nemen de ouders een beslissing, de zoon mag niet met zijn buurmeisje trouwen waar hij sinds kleins af aan verliefd op is. Status en klassenverschillen spelen een rol en de ouders willen niet iemand uit een lagere klasse voor zijn zoon. Dat snap ik wel want mijn ouders willen bijvoorbeeld voor mij ook geen jongen die niet gestudeerd heeft. Dat zie je wel in de Iraanse cultuur.

I: Luister je muziek vaak alleen of met vrienden?

S: Ja verschillend, ligt er aan waar ik dan ben. Bijvoorbeeld thuis dan kan in me eentje naar de muziek luisteren puur voor ontspanning en omdat ik even alleen wil zijn. Of thuis luister ik ook met mijn zus of nicht dan luisteren we samen en kijken we naar de dans dat is veel gezelliger om samen ernaar te kijken moet ik wel zeggen. Ja, de films kijk ik ook met vriendinnen dan praten we er ook samen over als we naar de bioscoop gaan en daarna praten we nog urenlang over en de liedjes blijven in ons hoofd hangen. Ik heb Surinaamse vriendinnen en we gaan dan ook soms naar Bollywood feestjes, hier in Den Haag heb je altijd wel leuke feestjes dan is het gewoon leuk om samen naar de muziek te luisteren en erop te dansen. Maar het verschilt dus wel soms is het leuk om samen in een groep naar de muziek te luisteren dan ben je sociaal bezig in je vrije tijd. Maar muziek is zeker ook persoonlijk en ik luister er ook alleen naar.

I: Wat voor nummers luister je het liefst?

S: Ja vooral de romantische nummers die vind ik het mooist maar verschillend eigenlijk wel. Snelle en langzame muziek en remixen. Maar ik luister wel altijd naar de top 10 dan luister ik

de nieuwe liedjes en soms ook wel oude nummers die ik goed ken die blijven leuk om te luisteren en daar krijg ik geen genoeg van.

I: Wat is jouw relatie met de Indiase cultuur?

S: Ehmm, ja ik vind de Indiase cultuur heel mooi en doordat ik veel liedjes luister en de films kijk voel ik me wel thuis met de Indiase cultuur. De cultuur is heel mooi, gezellig, vrolijk en sfeervol. Het is wel zo dat er veel armoede is in India dat is wel zielig maar het is goed dat Bollywood er is dat is ook voor de arme mensen dan kunnen ze mooie films kijken. Iedereen houdt wel van mooie beelden en bij de films en muziek zie je ook altijd hele mooie plekken van de wereld. Dat vind ik mooi om te zien je ziet Thailand, Marokko, Australië echt van alles. Maar door Bollywood heb ik wel interesse gekregen in India het lijkt mij wel leuk om een keer daarheen te gaan met mijn vriendinnen. Dan gaan we die mooie plekken opzoeken en dan natuurlijk ook de kleding shoppen en ook het eten proeven.

I: Doe je ook inspiratie op van Bollywood?

S: Ja ik vind de kleding erg mooi, ik heb ook wel eens een saree aangehad. Ik had een zwarte saree aan en vond mezelf net een pop. Dat was voor mijn nicht haar bruiloft en ik zocht wat leuks en nieuws en daarom was ik naar een Indiase winkel gegaan. Daar was zo'n verkoopster die me ging helpen en toen had ik die jurk gehaald. Mijn nicht vindt die jurken ook mooi en op haar bruiloft had ze drie jurken aangedaan waaronder ook een saree, dat was heel mooi. Ja, Bollywood heeft een mooie mode, ze zijn daar veel met uiterlijk bezig en acteurs zien er allemaal goed uit.

I: Heb je favoriete acteurs of actrices?

S: Ja ik vind de mannen echt leuk haha. De mannen dansen ook, dat vind ik wel grappig het zijn net vrouwen die dansen. Zij dansen heel sierlijk en dat vind ik mooi om te zien. Ik vind Salman Khan heel erg aantrekkelijk, hij heeft het perfecte body, Saif Ali Khan vind ik een charmante man met een gespierde bilmassa. John abraham vind ik super aantrekkelijk. En verder de actrices, Aiswarya Rai vind een supermooie dame en goede actrice. Preity Zinta vind ik ook leuk en zij heeft veel humor.

I: Heb je favoriete nummers?

S: Jawel ik heb heel veel nummers die ik mooi vind maar ik vind de nummers van Madhuri Dixit, Sridevi en Aiswarya Rai de mooiste. Zij zijn nog wel van de oude garde maar zij hebben de uitstraling en hebben alles in huis qua schoonheid, dans en acteerwerk. Ik heb veel films van hun gezien. Devdas, Taal, Hum Dil de Chuke Sanam, Umrao Jaan van Aiswarya Rai waren allemaal geweldig. Ik vond alles echt mooi. Ik vond in Devdas en Umrao

Jaan de kleding heel erg mooi lijken net trouwjurken de sieraden ook mooi het is allemaal heel mooi gematched. Je ziet wel echt het totaalplaatje alles is compleet, voor elke dans hebben ze andere kleding, besteden veel tijd aan hun uiterlijk. Het waren beide wel romantische liefdesverhalen maar heel zielig, ik heb echt gehuild bij die films omdat ze niet met elkaar mogen trouwen je verwacht wel happy ending meestal heb je dat maar bij deze niet. Verder vond ik Sridevi heel goed vroeger, haar films keek ik ook altijd met mijn vriendinnen en toen keek ik thuis ook altijd met mijn moeder zij vind de films ook heel mooi. Sridevi haar dans bevat veel gebaren, ze praat met haar handen, dat is wel mooi. Heel oprechte tekst en betekenis en liefdevol, de liefde wordt geuit. Respectvol de dans en muziek, het is niet ordinair maar juist traditioneel en stijlvol om te zien.

Ik heb nog veel andere favorieten, Kuch Kuch Hota Hai, Kal Ho Na Ho, Kabhi Khusi Kabhi Gham, Aaja Nachle, Agent Vinod, Dhoom, Bol Bacchan. Mooie films met mooie nummers. Het is geheel van dans zang drama wat mij aanspreekt. Wat ik ook mooi vind in de films is dat familie centraal staat, dat spreekt mij heel erg aan voor mij is familie ook heel erg belangrijk. Familie staat klaar voor elkaar in goede tijden en slechte tijden.

I: Ik heb nog een aantal vragen over je identiteit, hoe beschrijf jij je persoonlijkheid?

S: Ik beschouw mijzelf als multicultureel, ik eet divers, ik luister diverse muziek, ik denk ook divers. Iedereen heeft zijn eigen standpunt, maar ik doe wat ik zelf wil ik laat mij niet meesleuren door een bepaalde stroming. Muziek heeft een invloed op mij het bepaald welke stemming ik ben. Normen waarden die ik geleerd heb van huis uit vind ik belangrijk. Qua eten ben ik multicultureel, ik eet vaak buitenlands en ook roti. Ik vind het goed dat je van elkaars cultuur leert en laat iedereen er maar van proeven maar het moet niet overheersen. Leren accepteren en respecteren van culturen is belangrijk en leren wat elkaars achtergrond is. Ik heb ook Indiase, Surinaamse en Pakistaanse vrienden met hun trek ik veel op, en ik leer van hun cultuur en zij weer van mijn cultuur, het is een soort uitwisseling. Ik bedoel zij komen ook bij mij thuis en eten Iranes en kijken Iranese films en andersom sta ik ook open voor hun cultuur.

I: Heeft Bollywood-muziek een invloed op je identiteit?

S: Jawel in zekere zin wel, ik luister het wel vaak en dan heeft het wel een invloed op mij. Bollywood-muziek is voor mij belangrijk om mijn stemming te bepalen. Ik luister ook om iets te leren over het leven het moet ook wel nuttig zijn, zoals ik als zei heeft Bollywood-muziek ook serieuze nummers die mij aanspreken. Ik bedoel Bollywood is wel entertainment en heeft veel gezellige en vrolijke nummers maar er zijn ook nummers die je wat anders

vertellen. Bollywood is divers daarom hou ik er van, soms wil ik gewoon een nummer luisteren voor mij plezier en soms wil ik wat nuttigs dus ja dat vind ik bij Bollywood terug.

10. Interview met Ayten Sahin

I: Kan jij jezelf even voorstellen?

A: Ja mijn naam is Ayten Sahin, ik ben 24 jaar en ik woon in Den Haag. Ik ben Turks van afkomst en verder werk ik momenteel als verkoopster bij de Sting.

I: Oké leuk. Zoals je weet gaat mijn onderzoek over Bollywood-muziek. Ik zou graag eerst van je willen weten wat je van Bollywood vindt?

A: Ik vind Bollywood echt heel erg leuk. Ik kijk al echt lang naar de films.

I: Hoelang kijk je het al en hoe ben je ermee in aanraking gekomen?

A: Nou mijn opa huurde Bollywood-films bij de videotheek en daardoor keek ik het ook. Ik ben er zo dus wel mee opgegroeid, ik heb het van huis uit meegekregen toen ik 7 jaar was. De omgeving is voor mij ook bepalend geweest zo ben ik dus grotendeels ook in aanraking gekomen met Bollywood, niet alleen via mijn opa maar ook via vriendinnen. Met vriendinnen gaan we altijd samen Bollywood-films kijken en bij Pathé bioscoop draaien er tegenwoordig films. Met vriendinnen ga ik ook altijd naar feestjes waar ze Bollywood-muziek draaien of op een bruiloft draaien ze de muziek. Ook gewoon met vriendinnen thuis chillen we met de muziek. De kleding vind ik ook heel erg mooi, het is altijd zo sierlijk en prinsesachtig. Ik heb ook een paar jurken gekocht en gedragen op mijn vriendin 's bruiloft. Het is toch wel leuk zo'n Bollywood-stijl, het is weer eens wat anders. In onze Turkse cultuur dragen we ook jurken, cocktail jurken, en dan om een keer een saree te dragen is ook leuk. Het is leuk dat het gewoon kan, je hebt ook de Marokkaanse jurken de jaleba die zijn ook heel mooi en die heb ik ook een keer gedragen.

I: Oké dus via je opa en je omgeving is de kennismaking met Bollywood-films gegaan

A: Ja klopt. Mijn opa is gek op films en daardoor keken we altijd met de hele familie naar films en weet je Bollywood-films zijn ook soort familiefilms, heel gezellig en vrolijk dus dat vonden wij allemaal altijd erg leuk.

I: Oké kan jij je nog je eerste film herinneren?

A: Hm mijn eerste film, nou ik herinner me nog dat er een meisje een slang speelde, het was een heel dramatische film want ze ging met die slangen vechten, ja het was een hele aparte film maar die is mij zeker wel nagebleven, de film heet Nagini en de bekende actrice Sridevi speelde erin.

I: Oké, dat was wel een van jouw eerste films. En waarom luister je Bollywood-muziek?

A: Ja ik vind de muziek ook echt prachtig. En net als de films heb ik ook de muziek meegekregen van mijn opa, dus van jongs af aan heb ik de nummers beluisterd en de filmnummers gezien. Ik luister wel vaak naar Bollywood-muziek maar ik wissel wel vaak af, want ik luister van alles. Ik sta open voor allerlei muzieksoorten, ik heb een brede smaak. Mijn iPod zit vol met allerlei soorten nummers wel vooral buitenlandse nummers. Dus ik luister Bollywood-muziek ook al versta ik het niet maar ik luister ook Spaans of Arabisch wat ik ook niet versta. Het moet mij gewoon aanspreken en ik moet het mooi vinden dan kan ik er van genieten en luisteren. Bij Bollywood heb je mooie stem, mooie beat en ritme en ook van die mooie instrumenten. Het is gewoon heel diverse muziek wat het niet saai maakt om naar te luisteren. Het wordt gewoon goed gemaakt en in elkaar gezet. De romantische nummers die worden zo mooi gemaakt dat je er zelf zo romantisch van word, het dringt echt gewoon tot je door als het ware. Vooral bij Bollywood-muziek heb ik dat gewoon het raakt mij altijd en het is altijd heel mooi.

Bollywood-muziek is ook een stukje entertainment, het moet goed in de oren klinken. Bij Bollywood wil ik wel blijven luisteren ernaar met de beelden erbij, muziek is belangrijk voor mij ik luister er elke dag naar. Bij Turkse heb je geen nummers er is alleen maar actie. Er zijn geen musicalachtige nummers als in de Bollywood-films. Als ik de nummers zie dan wil ik wel gelijk de film zien, ik word er wel getriggerd door. Normaal in een trailer zie ik actie maar geen spanning met weinig dans en ook geen kleurrijke kleding. Bollywood heeft dat altijd wel dat spreekt mij ook aan, voornamelijk de vrolijke liedjes met veel kleur, beweging en dans spreken mij aan. De mooie acteurs en actrices zijn ook een pre, schoonheid is belangrijk je blijft er naar kijken. De actrices die goed kunnen acteren worden wel gerespecteerd en je ziet ook dat die films beter zijn, daar baseer je ook je keuze op als je een film uitkiest. Ik luister ook veel naar FunX, is een multiculturele muziekzender die verschillende muzieksoorten draait, vooral veel etnische muzieksoorten echt van alles als Arabisch, Turks, Marokkaans, Bollywood, hiphop. Je kunt dus naar verschillende culturen luisteren en zo maak je er weer kennis mee en leer je ervan.

I: Oké heb je favoriete muzieknummers of clips?

A: Ja ik heb een aantal favorieten. Dat is Umrao Jaan, dat is echt een heel mooi nummer. Ik versta Hindi niet maar dan nog blijf ik geboeid door haar schoonheid, kleding sieraden. Het fascineerde mij helemaal. Het liedje en de betekenis ervan is mooi. Ook is het een herkenbaar liefdesverhaal tussen Laila Majnu en Farhad Shirin. Door haar manier van doen en het non verbaal gedrag is het duidelijk. Daarom begrijp ik de actrice wel, dus door middel van haar dans en codes brengt zij haar verhaal en boodschap over. De videoclip heeft een traditionele uitstraling en dat spreekt mij aan, daardoor zie ik de Indiase cultuur. Ook zie je stukje respect erin die de danseres laat zien, bijvoorbeeld eigenwaarde dat zij haar niet laat aanraken door de man. De liefde wordt weergegeven op een traditionele manier dus door mooie romantische woorden.

Een ander favoriet is voor mij Kabhi Khushi Kabhi Gham. Leuk en vrolijk nummer. Veel dans en zang dus echt een typische Bollywood-film. De hechte familiebanden zie je terug je ziet ze met elkaar dansen, je ziet de saamhorigheid met de vader moeder. Je ziet het verdriet van de moeder, dat brengt de actrice goed over op de kijker. Desondanks dat je de taal niet verstaat, verdriet raakte heel erg het was duidelijk.

En tot slot is het nummer Main Jahoon Hoon van Veer Zaara ook echt mijn favoriet. Echt een heel mooi liefdesverhaal. Hier zie je ook dat het heel herkenbaar is met geloof belangrijk en religie verschillen is not done, bijvoorbeeld een moslim meisje mag niet met een christelijke jongen trouwen. In de berggebieden en oosten van Turken heb je islamieten wonen. Het is het geloof van de Romeinse mensen die geloven in het christelijke geloof en die mogen niet met moslims trouwen. Ik ben zelf aleviet en mijn vriend soenniet dat is wel een verschil, maar we accepteren elkaar en respecteren elkaars geloof en het belangrijkste is dat je beide moslim bent. Religie is wel belangrijk, in de films zie je wel dat het herkenbaar is.

I: Oké dus thema's die je in de muzieknummers ziet zijn wel herkenbaar voor jou?

A: Ja zeker weten, het is herkenbaar. Ik zie veel dingen terug in mijn Turkse cultuur en ook mijn eigen leven en dat maakt het leuk om te kijken. Je leert er ook een beetje van, het is zo dat Bollywood mooi verpakt is maar het heeft ook wel een boodschap erbij. Ik denk dat zoiets wel veel mensen aanspreekt gewoon naar iets moois kijken en even alles om je heen vergeten en dan toch er nog wel iets belangrijkst uit halen.

I: Kan jij je verder nog herkennen of identificeren met Bollywood?

A: Nou wat je ook merkt en wat ik herken is dat door globalisatie culturen veranderen. Je ziet de verandering van dat de culturen overlappen elkaar, alles raakt beetje gemengd om te vernieuwen en ook een groter publiek te bereiken bijvoorbeeld door de buikdans. Maar het is wel zonde bij Bollywood en gaat ten koste van de Indiase cultuur authenticiteit, je kunt zulke

films ook niet meer met de familie kijken het wordt modern. Je ziet dat India aan het groeien is, ze nemen invloeden over. Ik kan het vergelijken met Turkije, het is een overwegend islamitisch land die veranderingen ondergaat doordat bepaalde aspecten moderner worden. Het is nu minder conservatief en meer vrijer geworden, bijvoorbeeld seks voor het huwelijk is toegestaan, travestieten in Istanbul zijn toegestaan, dus meer dingen zijn toegestaan in het land. Het blijft wel verschillend qua gebied, je merkt het vooral aan de kleding. Ook de relatie tussen ouders is veranderd, je ziet dat de kinderen een eigen mening hebben.

I: Oké dus je vindt dat de culturen inspiratie van elkaar opdoen, zie je overeenkomsten tussen de Turkse en Indiase cultuur?

A: Ja een voorbeeld van kleding, je hebt nu bijvoorbeeld de Turkse buikdanseres Didem. Zij doet inspiratie op van de Bollywood kledingstijl. Ook bij ons in de Turkse cultuur met hennafeestjes wordt de traditionele Indiase kleding aangedaan. Ook de handversieringen met henna wordt inspiratie opgedaan van de Indiase cultuur. Ook Indiaas eten wordt overgenomen als bara of roti.

I: Oké leuk, doe je zelf ook inspiratie op van Bollywood?

A: Jawel qua kleding, ik houd heel erg van bling bling. Je ziet op jurken veel steentjes en op sieraden dat is heel erg mooi en vooral de Indiase jurken sarees die hebben dat vooral.

I: Wat voor genres spreken jou het meest aan?

A: Qua Bollywood-films vind ik romantische en komediefilms wel leuk. Je hebt zoveel films en je ziet er wel altijd verschillende genres in terug, maar romantisch en komedie spreken mij het meest aan. De films die ik allemaal tot nu toe gezien heb zijn ook romantische films geweest, ik heb er natuurlijk heel veel al gezien maar bijvoorbeeld Kal Ho Na Ho, Kabhi Khusi Kabhi Gham, Veer Zaara, Umrao Jaan, Salaam Namastey zijn wel mijn mooiste films.

Een andere film die ik ook erg mooi vond was Slumdog Millionaire. Een hele mooie verdrietige film. De echte beelden van India wordt weergegeven in de film, dus vooral de verschillen tussen rijk en arm. De film laat je wel nadenken, het gebeurt ook in Turkije. Er is daar ook veel armoede, bijvoorbeeld kinderen worden ontvoerd om geld te verdienen. In Turkije heb je de maffia, kinderen worden meegenomen om te bedelen. Zo worden in de films maatschappelijke thema's in de kaart gebracht en je maakt de mens ervan bewust. Het is een succesvol verhaal van een Bollywood-film wat vergelijkbaar is voor elk land, voor mij laat dit zien dat Bollywood kwalitatieve films levert met belangrijke thema's waar aandacht aan wordt besteedt.

I: Wat is je relatie met de Indiase cultuur?

A: Door de films en muziek heb ik wel het gevoel dat ik dichtbij India kom, je raakt meer geïnteresseerd en je toont interesse, interesse in de films en de cultuur tegelijkertijd. Van jongs af aan heb ik een Bollywood-film gezien en dus bij mij is die interesse dan alleen maar groter geworden en gegroeid. Ik vind het ook echt supertof van me opa dat we door hem hebben kunnen kennis maken met Bollywood, ik bedoel alleen Turkse films was wel saai geweest. Ik bedoel die zijn ook mooi, leerzaam en veelzeggend maar als kind zijnde wil je veel leren en veel van de wereld zien en door films kan dat inderdaad en heb ik dus India via de films ontdekt. Door de films leer je de cultuur kennen bijvoorbeeld hoe ze eten, hoe een bruiloft eruit ziet, hoe er met de ouders wordt omgegaan, hoe de samenleving eruit ziet, door Bollywood-films heb ik dat gezien en ik vind de eten-stijl, kleding, fashion en muziek het leukst. Ik haal daar wel inspiratie uit en ben daar wel geïnspireerd door geraakt. Dit zorgt er wel voor dat ik verbonden ben met de cultuur, er ontstaat wel een culturele link met Bollywood en de Indiase cultuur.

I: Ik heb nog een aantal vragen over identiteit. Hoe beschrijf jij je identiteit, je persoonlijkheid?

A: Ja, dat is heel breed. Ik ben wel Turks opgevoed en islamitisch ook maar ik ben iemand die van alle culturen houdt. Je hebt gewoon meer culturen in de samenleving. Je ziet wel dat de culturen allemaal naar elkaar toe trekken en dat het wel op elkaar gaat lijken, er is veel uitwisseling onderling je hebt bijvoorbeeld je Hindoestaanse buurman die zijn Marokkaanse buurman een cd of dvd uitleent zo leer je van elkaars cultuur en kunnen ze elkaar beter begrijpen. Er ontstaat ook meer een sociale hechte band met elkaar. Je accepteert de tradities om ook de cultuur niet te beledigen, bijvoorbeeld bij mijn Marokkaanse buurvrouw drink ik altijd muntthee die zij altijd aanbiedt, dat komt vanuit hun cultuur en dat respecteer ik door zoiets.

Ik heb Bollywood of ja een andere cultuur meegekregen van jongs af aan en dit heeft voor mij ervoor gezorgd dat ik wel open sta voor een ander cultuur. Ik ben wel echt multicultureel ik denk dat met de dag van vandaag wel belangrijk is om elkaars cultuur te leren kennen en open te staan voor een ander cultuur. Het verruimt je eigen blik en je krijgt meer respect voor elkaar. Ik denk dat iemand die nauwelijks in aanraking komt met andere culturen of er niet open voor staat heel wat mist, heel wat mensenkennis ook mist. Dat is wel echt zonde onze samenleving zit vol met culturen en je moet wel de moeite nemen om dat te omarmen. We leven in een multiculturele stad en je moet dat wel accepteren en gewoon met elkaar samen leven. Dus het accepteren en respect hebben voor andere culturen heb ik ook van huis uit meegekregen. Ik heb naast Turkse, Bollywood Indiase films, ook Chinese films gekeken van

huis. Ik keek veel naar de films van Bruce Lee. Zo heb ik dus ook weer een beetje weet van de Chinese cultuur.

I: Heeft Bollywood-muziek een invloed op jouw identiteit?

A: Jawel muziek heeft wel een invloed op mij. Vooral Bollywood-muziek ook want Bollywood is ook heel groot en dan ga je er dagelijks mee om in je leven. Hier in Den Haag heb je de Paul Krugerlaan, dat lijkt net India je hebt daar Indiase restaurants, videotheken en kledingwinkels. Ik ga daar ook altijd heen. Eigenlijk zit daar van alles, naast de Indiase kledingwinkel zit bijvoorbeeld een Turkse bakker en Marokkaanse slager. Dat is echt een goed voorbeeld van een multiculturele winkelstraat. Dat is echt leuk om te zien goede verrijking.

Bollywood-films zijn een stukje verrijking voor mij en vooral culturele diversiteit. Je merkt wel dat cultuur echt voor iedereen is, Bollywood iedereen kijkt er echt naar en het is van iedereen geworden, dat verwacht je helemaal niet maar de meeste mensen die culturele diversiteit omarmen houden zich er wel mee bezig.

I: Oké ik ben door mijn vragen heen. Ik wil je bedanken voor het interview.

A: Geen dank, graag gedaan.

Interviews met de diasporajongeren

11. Interview met Sharmila Biharie

I: Kan jij jezelf even kort voorstellen?

S: Ja ik ben Sharmila, ik ben 23 jaar en ben Surinaams van afkomst. Ik woon in Den Haag, en ik heb de Opleiding HBO MER afgerond.

I: Oké ik heb een aantal vragen voorbereid over Bollywood. Allereerst wat vind je van Bollywood?

S: Ik hou van Bollywood, ze maken geweldige films die ik regelmatig kijk. Ik ben wel een echte diehard Bollywood-fan, ik haal elke week nieuwe films van de videotheek. Ook ga ik regelmatig naar de bioscoop waar Bollywood-films draaien.

I: Waarom kijk je Bollywood-films?

S: Bollywood-films zijn gewoon lekker dramatisch, vooral de verhaallijnen. Ik vind ook de liedjes en de dans altijd erg mooi om te zien. In een Bollywood-film zit veel dans en zang in, het zijn soort musicals.

I: Hoe heb je kennis gemaakt met Bollywood-films en muziek?

S: Door mijn moeder ben ik Bollywood-films gaan kijken, van jongs af aan keek ik altijd mee ik ben er gewoon mee opgegroeid. Het sprak mij heel erg aan en vooral de leuke acteurs daar kijk ik graag naar. Bollywood-films zijn ook gewoon familiefilms die je met je familie kan kijken in het weekend, in de vrije tijd en de cultuur spreekt mij ook gewoon aan omdat het herkenbaar is.

I: Wat was je eerste Bollywood-films en wat vond je ervan?

S: Mijn eerste Bollywood-film was Sholay met grote sterren als Amitabh Bachan en Dharmendra. Ik was erg onder de indruk van deze film, het was een mix van comedy, romantiek, actie. Deze film staat bekend als grote klassieker en als kaskraker. Ik kijk die film nog steeds wel eens.

I: Hoe was je precies onder de indruk geraakt?

S: Nou ehm..ik denk vooral vanwege de mix van de goede sterrencast, goed en spannend verhaal en met veel zang en dans dat heeft bij mij wel gezorgd dat ik het een goede film vond.

I: Hoeveel films kijk je gemiddeld in de week?

S: Ik kijk drie films in de week, soms wel meer als ik meer tijd heb omdat de films wel drie uur duren. Je moet er wel de tijd voor nemen.

I: Wat voor films kijk je het liefs, met betrekking tot de thema's?

S: Ik kijk vaak romantische films maar wissel dit ook wel af met thrillers. Bijvoorbeeld Jism was een romantische thriller. Liefdesverhalen spreken mij het meest aan.

I: Wat is je favoriete film?

S: Ehmm ik heb niet echt één favoriet maar meerdere films die ik leuk vindt. Mijn favoriete Bollywood-films zijn Kuch Kuch Hota Hai, Kabhi Khushi Kabhi Gham, Dhoom 1 en 2. Alle films eigenlijk met Bollywood-acteur Hrithik Roshan vind ik goed.

I: Aan welke criteria moet een Bollywood-film voldoen?

S: De belangrijkste ingrediënten voor een film zijn een goed verhaallijn, goede sterrencast, mooie liedjes. Ik kijk liever naar een film met mooie acteurs en mooie liedjes.

I: Kijk je ook Hollywood-films?

S: Ja, ik kijk ook Hollywood-films, van alles van actiefilms, komedies enz.

I: Zie je verschillen en overeenkomsten met Bollywood-films?

S: Ja er is meer openheid in Hollywood-films, vooral open met seksscènes, erotiek geen taboe als in Bollywood-films. Verschil ook geen liedjes, zang (musicalachtig), langere tijdsduur, thema's zijn anders. De Indiase cultuur komt sterk naar voren in Bollywood-films, met thema's rondom families, tradities, rijkdom etc.

I: Oké dus de Bollywood-films representeren wel duidelijk de Indiase cultuur?

S: Ja de meeste films wel, je heb bijvoorbeeld ook vaak dat er scènes in een film zitten waarin je de personages ziet bidden in een tempel, hindoegehoof. Of dat je het poederfeest ziet. Ik vind het wel mooi om die religieuze tradities te zien.

I: Wat vind je van de dans en zang elementen in Bollywood-films?

S: De dans en zangelementen zijn belangrijk en dat is de ook de grootste reden dat ik Bollywood-films kijk. Ik luister naar de liedjes, romantische liedjes en liedjes waarop ik lekker los kan gaan.

I: Waarom luister je Bollywood-muziek?

S: Door de mooie betekenissen in die liedjes, ik kan mij inleven in die liedjes. Als ik down ben en liefdesverdriet heb luister ik ernaar. Ook als ik in een romantische stemming ben dan luister ik ernaar. Voorbeelden van liedjes die ik graag luister, Bole Chudiyen is een heel romantisch nummer met mooie dansspasjes en de kleding is ook prachtig. Kuch Kuch Hota

Hai, Kal Ho Na Ho, Salaam Namaste, Namastey Londen, Salaam-e-Ishq, Kuch Kuch Hota hai hebben ook leuke liedjes. Dit zijn allemaal grote hits en de liedjes blijven leuk om te luisteren.

I: Hoe ervaar je Bollywood-muziek?

S: Ja ik ervaar muziek als ontspannend en ook heel erg bepalend voor mijn stemming hoe ik me voel. Ik kan helemaal blij worden van Bollywood-muziek en dan wil ik gaan dansen of als ik een beetje droevig ben dan wil ik droevige nummers horen omdat ik dan even kan inleven in zo'n nummer, want die Bollywood-nummers raken mij altijd heel erg omdat het mooi gezongen is en ook de clips met de dans en gebaren van de acteurs is heel duidelijk en raakt mij ook.

I: Kijk je ook videoclipps?

S: Ja ook wel, als ik een bepaald liedje wil luisteren zoek ik het op Youtube. Dan kan ik ze ook downloaden en op me iPod zetten. Ook zoek ik altijd remixen op. Ik vind het ook altijd leuk om te bepaalde betekenis te weten, dus dan zoek ik ook altijd de lyrics op Youtube.

I: Wie zijn je favoriete acteurs en actrices?

S: Hritik Roshan is mijn favoriet. Hij is een geweldige en goed uitziende acteur. Ook heeft hij ontzettend goede dansmoves. Hij speelt vaak verschillende uitdagende rollen in films. Een andere acteur is John Abraham, ook goed uitziend. Badboy look, sexy. Goede acteur. Van de actrices vind ik Priyanka Chopra een goede en mooie actrice. Ze ziet er goed uit en speelt goede rollen.

I: Kies je dan ook je films uit op basis van je favoriete sterren?

S: Jazeker, dat zijn de films die ik gelijk wil zien.

I: Volg je ook de Bollywood-sterren?

S: Ja ik vind de Bollywood-wereld interessant en hou wel nieuws over de sterren bij. Via internet, Bollywood-sites, blogs en forums hou ik wel nieuws bij welke films er uit komen en welke liedjes eruit komen. Ook via de Indiase televisieprogramma's die we hebben zoals B4u muziek en Zee tv, draaien ze altijd films en kan je naar de muziek luisteren. Je ziet ook altijd de nieuwste nummers. Ook via Social Media, de sterren hebben tegenwoordig ook Twitter, Facebook, Hyves etc. en dat ik hou ik ook wel bij, dan kan ik lezen wat ze uitspoken. Via FunX kan ik ook alles bijhouden, zij draaien ook Bollywood-nummers.

I: Wat is je relatie met de Indiase cultuur?

S: Ik zie het als mijn eigen cultuur, ik zie heel veel dingen die ik van mijn moeder heb meegekregen in de films terug, als geloof, de taal, het eten, kleding etc. ik herken dat heel erg en mijn voorouders komen ook uit India dus dan zie ik hoe hun cultuur eruit ziet en dan leer ik er weer van. Ik versta en spreek ook Hindi, doordat ik die films kijk verleer ik de taal niet en leer ik nieuwe woorden. In onze familie als er bruiloften zijn of grote feesten dan draaien we meestal Bollywood-muziek en treden we dan op, ja Bollywood maakt het ook altijd gezellig en vrolijk.

I: Oké dus er sprake van identificatie als je Bollywood-films kijkt en muziek luistert?

S: Ja zeker de cultuur is herkenbaar en voel me helemaal thuis met Bollywood, het is ook zo dat iedereen in ons familie de films kijkt en je er dan over praat, ik bedoel ik kijk altijd de films met familie, we gaan samen naar de bioscoop of kijken thuis een dvd het is gewoon een leuke sociale bezigheid.

I: Oké dus Bollywood is wel echt belangrijk voor je, je ziet het als je eigen cultuur. Wat vind je van de thema's die in de muziek voorkomen? Is het herkenbaar voor jou?

S: Ja net als de films heb ik gewoon ook de connectie met de muziek, ik versta de tekst en vind het supermooi gewoon om het te horen, onderwerpen als liefde, familie, religie zijn heel herkenbaar voor mij en raken mij ook heel erg. Als ik muziek luister spelen emoties bij mij een rol, ik kan kippenvel krijgen van een nummer, een oud-nummer waar ik nu nog kippenvel van krijg is Kuch Kuch Hota Hai, en ook nog die nummer van Kabhi Khusi Kabhi Gham, het is gewoon dat ik mij daar in kan vinden en goed in kan leven.

I: Oké dus de thema's zijn wel herkenbaar en muziek heeft vooral een emotionele functie voor jou

S: Ja klopt

I: Oké ik heb nu een aantal vragen over je identiteit. Hoe beschrijf jij je identiteit? Jouw persoonlijkheid?

S: Ehhh, ja ik heb een Surinaamse achtergrond, ik voel me ook Surinaams, ik heb dat allemaal van me moeder meegekregen, evenals de Indiase cultuur door me moeder, en ook via films en muziek. Verder beschrijf ik mijzelf als iemand die hard werkt om doelen te halen en ik weet ook wat ik wil. Ik ben huis uit goed opgevoed, ik ben ook gelovig opgevoed dus ik heb wel normen en waarden meegekregen als respect, gelijkheid, vriendelijk zijn, tolerantie. Ook ben ik iemand die met verschillende mensen omgaat, ik woon in Den Haag en hier heb je veel mensen wonen met allerlei achtergronden dus ik heb verschillende vrienden, dus niet

alleen Surinaams, Pakistaans of Indiaas gezien de eigen kringen maar ook Turks, Marokkaans en Antilliaans.

I: Oké dus je staat wel open voor andere culturen, heb je dat ook met muziek dat je van alles luistert?

S: Ja eigenlijk ook wel, ik luister veel FunX daar hoor je alles dus Latin, Turks, Arabisch, ik heb wel een brede smaak, mijn favoriete genre is wel Bollywood omdat het mijn eigen ding is vertrouwd zeg maar mijn eigen taal enz.

I: Oké en wat voor invloed heeft Bollywood-muziek op je identiteit? Heeft de muziek invloed op je persoonlijkheid? Zo ja, welke manieren?

S: Jazeker het heeft gewoon bepaald hoe ik ben en hoe ik tegen dingen aankijk, het is mijn eigen cultuur en ik leer van de muziek en ik doe er inspiratie uit dus het heeft een groot invloed op mij op allerlei gebieden, hoe ik mij voel, hoe ik mij gedraag ik ben met de muziek en de films opgegroeid en kijk en luister er al zo lang ernaar en nu nog steeds dus het is ook een onderdeel van mijn leven er gaat geen dag voorbij zonder Bollywood

I: Haal je inspiratie van Bollywood? Bijvoorbeeld kleding, dans, uiterlijk?

S: Ja inspiratie van kleding en sieraden zeker wel, ik vind uiterlijk wel belangrijk en bijvoorbeeld op feesten of bruiloften ga ik denken wat ik aan moet doen en dan doe ik inspiratie op van Bollywood-mode en ik koop dan wel een saree of salwaar kameez dat vind ik echt supermooi om te dragen het is heel elegant en heel prinsesachtig zeg maar en ja dat draag ik wel op feesten het is een beetje glitter en glamour, verder dans ik ook wel en ik kijk ook wel naar de danspasjes, maar ik heb meer met de mode

I: Oké ik ben gekomen aan het einde van het interview, ik wil je hartelijk danken voor het interview, ik vond het heel erg leuk om je verhaal te horen.

S: Geen dank graag gedaan, ik vond het ook leuk om te vertellen.

12. Interview met Aliya Butt

I: Kan jij jezelf even kort voorstellen?

A: Ja ik ben Aliya, ik ben 23 jaar en ben Pakistaanse van afkomst. Ik ben geboren en opgegroeid in Den Haag. Ik ben bezig met mijn Opleiding Rechten.

I: Ik wil eerst een paar vragen stellen over Bollywood. Wat vindt je van Bollywood?

A: Ik vind Bollywood heel erg leuk, ik wil niet zeggen dat ik verslaafd ben maar ben wel een fan en als ik niks te doen heb dan vind ik het wel leuk om een Bollywood-film te kijken. Heel erg entertainen is het. Het benut je tijd heel erg nuttig zou ik zeggen. Bollywood-films zijn ook echt fantasievol zou ik zeggen. Het zijn gewoon films waardoor je gaat dromen, je rent bijvoorbeeld door Punjab door Keukenhof door bloemen en ik zing een lied etc. Ik bedoel je ziet dat niet in het echt gebeuren en je wordt gewoon helemaal meegesleurd in de films en daar hou ik van.

I: Wat vindt je van Bollywood-films?

A: Ik heb verschillende meningen over de films. Er zijn bepaalde films die best wel goed zijn, die zitten goed in elkaar, hebben een leuk verhaal etc. Maar je hebt ook films die nergens over gaan en dat vind ik dan weer tijdverspilling. Want zoals je weet duurt een Bollywood-film drie uurtjes, want dan heb je eigenlijk drie uurtjes verspild en heb je een onzin film gekeken.

I: Waarom kijk je Bollywood-films?

A: De allerbelangrijkste reden is voor mij Shahid Kapoor. I love him, he's hot. Hij is leuk, hij is alles. Mijn favoriete Bollywood-acteur. En verder de actrices die leuke kleding dragen, en zien er erg mooi en goed uit dat vind ik wel leuk. En ook een belangrijke reden zijn de liederen in de films die vind ik heel leuk. Dat maakt het ook weer apart als in Hollywood-films, dan hebben zij niet. Bollywood-films zijn ook vaak heel kleurrijk heel vrolijk, hangt wel beetje van het verhaal af, je hebt ook films die over terroristen gaan, bijvoorbeeld My name is Khan, dan is het donker en niet vrolijk.

Maar los van dat vind ik dat Bollywood-films dus heel erg kleurrijk zijn. En ow ja ook omdat het familiefilms zijn die je met je ouders en broertjes kunt kijken. In Bollywood-films komen er geen erotische scènes voor omdat het nog een beetje taboe is.

I: Hoe heb je kennis gemaakt met Bollywood-films, en muziek?

A: Ja joh van kleins af aan, me moeder keek het en dan ga je het ook automatisch kijken, zo is het een beetje gegaan. Van huis uit en ben ermee opgegroeid.

I: Wat was je eerste Bollywood-film?

A: Hmm nou eens kijken of ik dat kan herinneren, ik denk eentje van Salman Khan ik vond hem toen vroeger erg leuk, dat was Maine Pyaar Kiya denk ik.

I: Hoeveel Bollywood-films kijk je gemiddeld per week?

A: Hmm in een week geen een dat lukt me niet, te druk. Ik kijk eerder één film in de maand. Wel op tv die ik af en toe kijk met de Indiase kanalen maar dat zijn oude films die ik al vaak heb gezien.

I: Wat voor films kijk je het liefst? Genres?

A: Natuurlijk romantische Bollywood-films, ik vind de andere een beetje gaar. Romantische films zijn leuk om naar te kijken, vooral als Shah Rukh Khan of Salman Khan in die films spelen dat maakt het extra leuk.

I: Wat zijn je favoriete Bollywood-films?

A: Nou ik kan je de meest recente films benoemen, die ik heel leuk vond. Ek Ta Tiger, ook door Salman Khan, liederen waren heel leuk. Dus eigenlijk zijn mijn favoriete films gewoon waar leuke acteurs in spelen en waar leuke liederen in voorkomen.

I: Aan welke criteria moet een film voldoen?

A: Ja, dat is een beetje hetzelfde bovengenoemd. Leuke kleding, leuke sets, leuke acteurs, leuke liedjes. Compleet plaatje moet het zijn.

I: Wat vindt je van de zang en danselementen in Bollywood-films?

A: Ik heb het al gehad over de liederen in Bollywood-films, daar ben ik dol op. De dans vind ik gewoon geweldig, er worden hele leuke dansnummers, scènes gemaakt. Ze dansen altijd leuk heel mooi, heel expressief en emotief. De zang hierbij is heel mooi. Hele goede zangers die de liederen zingen, het is playback. Maar ik luister echt heel veel Bollywood-muziek, kijk ik mag dan weinig films kijken maar ik vind de muziek geweldig, als je ook naar me iPod gaat kijken vind je bijna alleen maar Bollywood-nummers.

I: Waarom luister je Bollywood-muziek?

A: Ik vind het gewoon leuk en mooi, het is ook ontspanning en ik zit dan in mijn eigen wereld en vergeet alles om me heen. De muziek spreekt me heel erg aan, het raakt mij en doet veel met mij, ook op emotioneel gebied. Je hebt ook veel romantische muziek dat raakt me ook altijd dat is zo mooi, dat is gewoon liefdevolle muziek, de zang, de lyrics alles klopt dan en is prachtig. Ook is het mijn cultuur die ik terug zie in de liederen. De taal, kleding, eten bijvoorbeeld.

I: Hoe ervaar je Bollywood-muziek?

A: Als iets geweldigs wat mij helemaal raakt en in een andere wereld zet het is ontspanning en ik ga dan helemaal op in zo'n nummer en ik wil dan gewoon even liefde voelen en ervaren romantiek spat er altijd vanaf bij Bollywood-nummers. Het is altijd met veel passie en emoties gezongen daar ga je helemaal in op en bij heel veel nummers denk ik aan mooie momenten in mijn leven of ik kan dan ook heel blij worden en heel gelukkig of weer heel emotioneel en kan ik gaan huilen.

I: Oké dus de muziek doet veel met je, kan je een paar voorbeelden noemen van je favoriete nummers?

A: Ja ik vind verschillende nummers wel leuk, bijvoorbeeld langzame nummers van Rahat als Tere Mast Do Nain van Dabangg of Tera Deedar Hua van Jannat 2, maar ook snelle nummers als bijvoorbeeld die van Raja Rani van Son of Sardaar. Dus het is wel afwisselend. En nu vind ik van Salman Khan Mashallah een heel leuk nummer en de nummers van Jab Thak Hai Jaan. Ze gebruiken ook leuke teksten, heel gevarieerd, vroeger heel emotioneel. Lyrics zijn leuker en aantrekkelijker geworden.

I: Kijk je ook videoclippen?

A: Ja op Youtube zoek ik wel filmpjes op, dat doe ik nadat ik een film heb gezien en dan onder de indruk ben van de liedjes. Dan wil ik ze terugzien, de dans en kleding.

I: Wat vind je van de acteurs en actrices?

A: Sommige acteurs en actrices zijn echt crap, ik weet echt niet wat die aan het doen zijn. Die horen daar ook niet thuis. Je hebt natuurlijk van die sterren die al jaren in Bollywood spelen, zoals Salman Khan, Shah Rukh Khan, en Amir Khan. Echt de oude garde. Die zijn heel goed en die films van hun zijn ook altijd goed.

De meiden die kunnen geen shit, bij nieuwe acteurs heb je wel goede zoals Hritik Roshan maar de meiden acteren echt verrot. Maar vanwege de looks spelen ze in de films. Ze zijn sexy, hot en dragen korte kleren. Veel naaktheid, daarom spelen ze in film. Maar los daarvan vind ik Kareena en Priyanka de goede actrices.

I: Favorieten?

A: Ja wel eerder genoemd, Salman Khan hij acteert heel natuurlijk. En Shahid Kapoor vind ik helemaal top, hij is het totaal plaatje, dansmoves, acteertalent en goed uitzierend.

Van de actrices, Kareena Kapoor is leuk. Haar houding vind ik leuk.

I: Volg je de Bollywood-sterren?

A: Nee dat doe ik niet, daar heb ik geen tijd voor. Alleen soms op websites zoek ik plaatjes met de kleding die de actrices aan hebben, omdat ze ook modellen zijn. Ik kijk naar wat ze dragen wat betreft kleding, sieraden, make-up, haarstijl. Je wilt er soms ook wel zo uitzien, zo glitter en glamourachtig op feesten. Maar daar blijft het bij niet dat ik ze ga Twitteren of Facebooken.

I: Wat vind je van de filmlocaties?

A: Leuker en mooier dan vroeger, je ziet nu meer plekken als Zwitserland, Londen, New York etc. Liedjes zijn natuurlijk romantisch en romantische plekken zijn hiervoor een must. Dat is wel leuk in de films.

I: Wat is je relatie met de Indiase cultuur?

A: Relatie met Indiase cultuur, het is een mooie cultuur lijkt op mijn eigen Pakistaanse cultuur in sommige gevallen. Veel tradities, normen en waarden komen terug in Bollywood-films. De cultuur zie je terug in de films.

I: Hoe ga je hiermee om in je dagelijkse leven? Tradities?

A: Ja het zijn tradities die ik altijd volg, van huis uit meegekregen omdat ik ook traditioneel ben opgevoed. Ik draag ook de Indiase kleding en wij eten ook Indiaas. De Indiase en Pakistaanse cultuur lijkt gewoon veel op elkaar. Daarom is het ook leuk om een Bollywood-film te kijken, je begrijpt de thema's enz.

I: Hoe beschrijf jij je identiteit? Jouw persoonlijkheid?

A: Mijn persoonlijkheid, ja ik ben heel erg Pakistaans in mijn doen en laten. Ik ben traditioneel opgevoed door mijn ouders, ik heb van hun allerlei dingen geleerd en meegekregen als normen, waarden, regels en ook manier van denken en handelingen en gedragen dus dat heeft wel bepaalt hoe ik ben, ook heb ik geloof meegekregen ik ben islamitisch opgevoed dus ik leef volgens islamitische regels wat ik wel en niet mag en wat mijn doelen in het leven zijn. Ja, dus ik ben traditioneel, islamitisch, Pakistaans en ik hou verder heel erg van muziek, films vooral Bollywood natuurlijk en ja verder besteed ik veel tijd aan mijn familie en vrienden

I: Wat voor invloed heeft de Bollywood-muziek op je identiteit? Heeft de muziek invloed op je persoonlijkheid? Zo ja, welke manieren?

A: Ja ik heb Bollywood van huis uit meegekregen en ik kijk het nog steeds. Ik vind de cultuur heel herkenbaar met mijn eigen Pakistaanse cultuur. Ik bedoel de Indiase en Pakistaanse

cultuur verschillen sowieso niet veel van elkaar dus daarom kan ik mij heel goed vinden in de films ik heb er een connectie mee

I: Haal je inspiratie van Bollywood? Bijvoorbeeld kleding, dans, uiterlijk?

A: Ja van de mode vooral, de kleding vind ik heel mooi dat draag ik ook vaak en dan kijk ik altijd wat de actrices dragen gewoon om inspiratie op te doen. Ik zag bijvoorbeeld laatst dat Preity Zinta een hele mooie roze salwaar kameez aan had en dat onthoud ik dan en dat laat ik ook zo speciaal maken

I: Oké hiermee wil ik het interview afsluiten. Heel erg bedankt voor je tijd en moeite.

A: Graag gedaan.

13. Interview met Faraaz Tariq

I: Kan jijzelf even voorstellen?

F: Ik ben Faraaz en ik ben Indiaas van afkomst, ehmm en ik ben 25 jaar en ik kijk graag naar Bollywood-films. Ik woon en werk in Den Haag.

I: Ik wil eerst een paar vragen stellen over Bollywood, wat vind je van Bollywood?

F: Ik vind het een goede concurrentie van Hollywood, zo hebben de Aziatische mensen ook wat voor de buis, en de films zijn wel leuk. Ja eigenlijk een beetje cultuur en vernieuwing van Indiase mensen op de filmindustrie

I: Oké en wat voor cultuur bedoel je?

F: Cultuur van de Indiase mensen hun etiquette houding gedrag, cultuur voornamelijk gericht op die slaapverwekkende drama's.

I: Welke drama's bedoel je?

F: Ja die Indiase drama's kijkt me moeder altijd, het gaat altijd over de schoonmoeder en schoondochter, heel erg gericht op de familieverhoudingen.

I: Kan je daarmee identificeren met de drama's en films?

F: Jawel beetje wel althans in mijn Pakistaanse omgeving, dus sommige dingen wel als desifood, taal en de kleding.

I: Oké dus er is wel sprake van identificatie?

F: Juist.

I: Hoe kwam je in aanraking met Bollywood-films en muziek?

F: Ja van huis uit meegekregen, van jongs af aan keek ik het, met familie enz.

I: Wat vind je van de Bollywood-films?

F: Ja sommige zijn wel leuk maar de films duren echt veel te lang. Drie uur is niet normaal. Maar die liedjes tussendoor zijn wel leuk. Daardoor hebben ze ook een groeiende muziekmarkt.

I: Wat was je eerste film?

F: Zo even denken dat is wel lang geleden, maar me eerste film was denk ik Yes Boss, of Baadshah. Sowieso eentje met Shah Rukh Khan wel.

I: Wat is je favoriete film?

F: Ja dat zijn de films Don en Dus, ik hou meer van de actiefilms, beetje maffia-achtig.

I: Maffia-achtig? Wat bedoel je daar precies mee?

F: Ja om even een voorbeeld te geven, je kent de Hollywoodfilms The Godfather, Scarface enz. dat zijn wel het type films waar ik van hou.

I: Oké dus wel echt de spannende films. Wat vind je van de dans en zang elementen in de Bollywood-films?

F: Ja de liedjes zijn het leukst met de mooie vrouwelijke danseressen. Je ziet dat het ook meer verwesterd raakt maar ik vind het wel leuk

I: Wat bedoel je met verwesterd?

F: Het is meer sexy meer bloot wat gewaagder vroeger was dat niet meer zo

I: Oké dus niet meer zo traditioneel, en wat vind je van de liedjes?

F: Ja wel is wel leuk.

I: Wat is er leuk aan?

F: Ik luister de nummers vaak, heb ze op m'n iPod en ook in de auto luister ik meestal Bollywood-nummers.

I: Waarom luister je Bollywood-muziek?

F: Ja ik vind de beat wel leuk en ook de teksten in de liederen ze hebben wel diepgang. Heeft wel altijd met liefde of verdriet te maken en is ook gewoon mijn eigen taal en cultuur ik ben ermee opgegroeid en mijn ouders luisteren de muziek en dat heb ik van hun meegekregen toch

I: Heb je favoriete nummers?

F: Ik heb niet echt favoriete nummers ik luister nieuwe nummers die net uitkomen zoals die van de films Son of Sardaar, Ek Ta Tiger, Jab Tak Hai Jaan, Dabangg 2 en Heroine ik download de liedjes altijd in één keer, je hebt van die Hindi-sites waar je de nieuwste nummers kan horen en downloaden en die maakt dan een top tien ook zo kom ik altijd aan de muziek.

I: Wat vind je van de actrices?

F: Mooi man, maar niet allemaal.

I: Wie zijn je favorieten?

F: Deepika, Lara Dutta, Riya Sen, Ayesha Takia. Ze acteren ook goed.

I: Wat vind je van de acteurs?

F: Ja ik mag ze wel, Aksay Kumar, Abhisheik Bachan, Shah Rukh Khan.

I: Oké, ik heb nog een paar vragen over Bollywood en identiteit. Allereerst hoe beschrijf jij je identiteit? Jouw persoonlijkheid?

F: Mijn identiteit hmm ja vind ik wel lastig om te zeggen maar ik zie mijzelf als een jongen met Pakistaanse roots en islamachtergrond. Ik bedoel ik weet waar ik vandaan kom en dat zie je terug aan mijn manier van handelen, gedragen, ik ben bezig met mijn eigen cultuur vooral thuis, met mijn ouders kijk ik Pakistaanse tv en we praten Urdu en kijken samen Bollywood-films. Verder ga ik met mijn vader naar de moskee toe. Familie is wel het belangrijkste voor me ik heb altijd tijd voor familie, ik beschrijf mijzelf dan ook echt een familiemens ik wil altijd er voor iedereen zijn en beschermen voor me zusjes en nichtjes.

I: Wat voor invloed heeft de Bollywood-muziek op je identiteit? Heeft de muziek invloed op je persoonlijkheid?

F: Ja ik ben met Bollywood opgegroeid dus zeker wel vooral gewoon vroeger je haalt er ook een boodschap uit. Je leert ervan je leert van je cultuur maar ook hoe je met familie om moet gaan of met je geld, en ook geloof zie je en ook hoe het loopt in de liefde. Je ziet altijd die mooie nummers en dan ga je betekenis zoeken en lyrics kijken en dat geeft je een beeld over echte liefde zeg maar het is heel lief en netjes en ook heel specifiek. Als jongen weet je dan hoe je dan tegen een dame moet doen heel respectvol je hebt ook MTV clips daar zie je ze geen respect hebben voor vrouwen gewoon hoppa mee naar huis en onenightstands. In Bollywood heeft de liefde een mooiere betekenis hoe ik later bijvoorbeeld met mijn vrouw zou omgaan en ja het is een mooi voorbeeld

I: Haal je inspiratie van Bollywood? Bijvoorbeeld kleding, dans, uiterlijk?

F: Ja inspiratie zeker wel. De meeste films die kijk ik echt aandachtig en met volle focus, je haalt er als kijker dan voor jezelf belangrijke aspecten uit die je herkent en waarin je kunt inleven bijvoorbeeld de familiedans en Bhangra-dans ja dat doen wij ook op bruiloften en wat ik ook herken is het bidden in de moskee.

I: Oké ik ben aan het eind gekomen van mijn interview, ik wil je hartelijk danken voor je medewerking en je leuke verhaal.

F: Geen dank hoor graag gedaan.

14. Interview met Salma Shah

I: Zou jij jezelf even kunnen voorstellen?

S: Ja ik ben Salma en ik ben 24 jaar en ik woon in Den Haag. Ik studeer en ben Pakistaans.

I: Wat vind je van Bollywood?

S: Ik vind Bollywood erg leuk, goede filmindustrie. Kleurrijke films, meestal in India opgenomen. Mooie verhalen. Ik vind de dansjes leuk met de muziek erbij, wel musicalachtig.

I: Wat is typisch Bollywood, hoe zou je het omschrijven?

S: Dat is het geheel van dans, zang, drama, mooie acteurs en actrices, mooie decors en locaties. Vaak romantische liefdesverhalen, maar vaak ook een mix van thema's.

I: Welke thema's?

S: Liefde is de belangrijkste thema, maar ook familiedrama komt vaak voor in de films. Het zijn eigenlijk verschillende thema's bij elkaar gepropt. Dat maakt de films herkenbaar en afwisselend en goed te volgen.

I: Wat vind je er herkenbaar?

S: De cultuur, de tradities, normen en waarden zijn ook herkenbaar, maar de films zijn voorspelbaar je weet dat het goed afloopt dus iedereen kan wel een Bollywood-film begrijpen.

I: Wat vind je van de Bollywood-films?

S: Heel leuk, ik heb stapels dvd's thuis liggen en elke week haal ik nieuwe bij de videotheek. Ik vind het altijd prachtig om de films te zien.

I: Waarom kijk je de films, wat trekt je precies?

S: Vooral om de liederen en de dansspasjes, maar ook om de knappe acteurs die goed kunnen dansen.

I: Hoe heb je kennis gemaakt met een Bollywood-film?

S: Ja joh van kleins af aan, via me ouders die ook dol zijn op de films.

I: Wat was je eerste Bollywood-film?

S: Baazigar van Shah Rukh Khan en Kajol, zij waren toen een populair Bollywood-koppel.

I: Hoeveel films kijk je in de week?

S: Ik denk twee of drie films, maar ik kijk ook wel veel clips. Ik haal ook van die dvd's met alleen liedjes erop.

I: Wat voor genres kijk je het liefst?

S: Romantische wel, maar ook soms een thriller of comedy.

I: Wat zijn je favoriete Bollywood-films?

S: Janasheen, Haal-e-dil, Kuch Kuch Hota Hai, Jab we Met, Housefull, Sholay, Devdas, Umrao Jaan.

I: Kijk je ook Hollywoodfilms?

S: Ja ook, Titanic is mijn favoriete film. Je ziet wel grote verschillen en overeenkomsten met de Bollywood-films. Bollywood is meer fantasievol, sprookjesachtig en heeft liedjes en dans. Hollywood is realistischer en is minder kleurig als het ware. De verhaallijnen van de Bollywood-films komen ook vaak van de Hollywood.

I: Oké dus er worden ook wel remakes gemaakt?

S: Ja klopt, er wordt bijvoorbeeld nu een remake gemaakt van de Amerikaanse film Bodyguard.

I: Wat vind je ervan dat er remakes gemaakt worden?

S: Nou zolang het een leuke film oplevert en het gewoon in een leuk jasje word gegoten dus letterlijk hetzelfde dan vind ik het wel leuk om te kijken.

Er is ook een Indiase versie van Stepmom, genaamd we are Family, en die was wel leuk om te zien. Maar op zich hou ik mij daar niet mee bezig, ik onthoud niet van dat is een remake en die niet, zolang de film leuk is.

I: Wat vind je van de dans en zang in de films?

S: Heel mooi leuk om na te doen, ik zie het als voorbeeld, ik dans ook veel. Zang is mooi om naar te luisteren. De liedjes hebben mooie betekenissen, ik luister heel veel liedjes elke dag langzame nummers maar ook snelle dansnummers.

I: Waarom luister je naar Bollywood-muziek?

S: Ik luister muziek voor mijn ontspanning, leuke vrijetijdsbesteding. Net als bij de films, ben ik ook met de muziek opgegroeid. Het is ook mijn eigen taal die ik versta, eigen cultuur.

I: Wat zijn de favoriete nummers?

S: Ja van de film Vaada, Maula is een mooi nummer. De titelsong van Kuch Kuch Hota Hai, Anjaani Anjaani Tujhe Bhula Diya Ho. Ik heb heel veel nummers die ik leuk vind, hele waslijst haha.

I: Wat vind je van de acteurs en actrices?

S: Ze kunnen goed acteren, zien er goed uit, mooie kleding, goede dansjes ben heel positief haha.

I: Wie zijn je favorieten?

S: Celina Jaitley, John Abraham, Abhishek Bachan, Shah Rukh Khan en Salman Khan.

I: Waarom zijn deze je favorieten?

S: Ik kijk met plezier hun films, ze acteren heel goed. Ik ben fan van deze sterren omdat ik ze gewoon ja heel goed vind acteren, dansen en ze zien er goed uit.

I: Volg je de sterren ook?

S: Ehmm ja zeker, je hebt nu Twitter en Facebook waar ook de Bollywood-sterren opzitten. Ik lees dat ook wel vaak als ik op internet zit het is leuk om te kijken wat zo'n grote ster nou dagelijks mee maakt, ik ben er wel nieuwsgierig naar. Soms stuur ik ook een tweet terug haha dan geef ik een comment op een nieuwe film. Salman Khan heeft net een nieuwe film uit en die liedjes zijn geweldig, dat heb ik door middel van een tweet kenbaar gemaakt. Het is toch wel leuk dat je kunt communiceren en een beetje dichtbij je favoriete Bollywood-ster bent. Hij zal wel veel berichten krijgen van miljoenen fans en je weet niet of hij het wel leest maar toch dat het kan is toch wel tof.

I: Oké superleuk. Ik wil je nu wat vragen over Bollywood en je identiteit. Hoe beschrijf jij je identiteit? Jouw persoonlijkheid?

S: Ja ik heb de Pakistaanse en Nederlandse identiteit. Ik ben in Den Haag geboren en opgegroeid en heb Pakistaanse roots. Dus ik heb Nederlandse en Pakistaanse gewoontes meegekregen en geleerd. Ik denk dat zo mijn identiteit eruit ziet.

I: Oké duidelijk en wat voor invloed heeft de Bollywood-muziek op je identiteit? Heeft de muziek invloed op je persoonlijkheid? Zo ja, welke manieren?

S: Ja in zekere zin wel. Bollywood heeft invloed omdat ik dingen overneem en ter inspiratie dingen uithaal. Bijvoorbeeld romantische scènes de teksten en dialoges vind ik interessant en dat geeft mij een kijk op de liefde en hoe het hoort. Bij ons in de cultuur geen vriendjes best streng en islamitisch dus je ziet mooie traditionele preutse liefde zeg maar. Ja, en verder ook de fashion kleding sieraden en make-up vind ik altijd leuk en neem als inspiratie. Ook op tv en internet kijk ik ernaar. Ja, Bollywood is echt een dagelijks ding van mij dus het zegt veel over mij als persoon zijnde het is gewoon heel magisch en sprookjesachtig wat me altijd raakt met de muziek, verhaallijn of de acteurs.

I: Oké ik ga hiermee het interview afsluiten, ik vond het erg leuk om je verhaal te horen, ik wil je heel erg bedanken voor je medewerking.

S: Geen dank.

15. Interview met Arfaan Chaubey

I: Kan jij jezelf even kort voorstellen?

A: Mijn naam is Arfaan, ik ben 20 jaar en ik woon in Den Haag. Ik ben Indiaas van afkomst en ik studeer aan de TU in Delft.

I: Ik wil graag eerst een paar vragen stellen over Bollywood, wat vind je van Bollywood?

A: Bollywood is pure entertainment en zie het als pure ontspanning. Soort ontsnapping van de werkelijkheid, je zit 3 uur lang geboeid in een film als het ware. De films zijn soort musicals met mooie acteurs en actrices met veel liederen en dans, ik vind het leuk om naar te kijken. De liefde tussen de twee hoofdpersonen wordt vaak geuit door middel van een lied, dat is mooi om te zien. De films zijn mooie liefdesverhalen, zoals Devdas, een bekend Bollywood-film met een liefdesverhaal. Ehhh ja en verder vind ik Bollywood heel groot en je kunt er veel onder verstaan, de films uiteraard maar ook liedjes, kleding, glossy's, evenementen, dvd's die allemaal vanuit India komen. Ja, ik hou er wel van.

I: Oké dus je bent wel een Bollywood-fan die regelmatig films kijkt?

A: Jazeker, als ik er tijd voor heb en niet zo druk ben met studeren, dan kijk ik graag Bollywood-films in mijn vrije tijd.

I: Oké dus je vind Bollywood-films wel leuk, maar waarom kijk je Bollywood-films?

R: Nou vooral omdat ik zelf ook Indiaas ben. Het is mijn eigen cultuur, mijn land en achtergrond dus ik kan mij erin identificeren. Maar ik kijk de films ook omdat een Bollywood-film het totaalplaatje weergeeft. Zoals ik als zei zijn de films soort musicals, met veel dans en zang en meestal een happy ending. Het zijn mooie liefdesverhalen om naar te kijken, ook zijn het films die je met de familie kunt kijken. Ook spreken de thema's mij altijd aan zoals rijk en arm of stad en dorp. Je kunt er ook veel uit leren, het is niet alleen leuk maar ook leerzaam voor mij. Ik ben wel hier in Den Haag geboren en opgegroeid en ik wist vroeger

niks over India enz. en door de films heb ik ook veel van mijn eigen thuisland geleerd dus hindoegeleef, normen waarden allemaal.

I: Oké dus vanwege eigen cultuur en de liefdesverhalen kijk je de films en ook door de thema's. Kan je nog meer voorbeelden noemen van thema's?

A: Ja wat je nu bijvoorbeeld heel erg ziet in de films van tegenwoordig, is modern en traditioneel. Ik heb laatste de film Yamla Pagla Deewana op tv gezien, je ziet hier de moderne familie in Canada wonen, ze spreken Engels. Anderzijds zie je een familie in India, in Punjab die traditioneel woont en traditionele kleding draagt. Dus die verschillen vind ik wel mooi om te zien. Je ziet hier ook de verschillen tussen rijk en arm.

I: Oké dus de Bollywood-films laten verschillende thema's naar voren komen. Hoe ben je eigenlijk de films gaan kijken?

A: Van jongs af aan kijk ik de films en dat komt via mijn ouders. We kijken altijd met de familie naar de films, dat is altijd heel gezellig omdat je er ook over praat en je dingen herkent en erover kan lachen. Ik vind de films ook altijd heel grappig, de Indiase humor spreekt mij ook aan.

I: Kan je nog je eerste film herinneren?

A: Mijn eerste film, ehmm kan ik mij niet zo goed herinneren maar ik denk dat een film was met Shah Rukh Khan. Hij was toen erg populair en een goede acteur. Hij is nu nog steeds erg goed, hij wordt ook de King of Bollywood genoemd.

I: Wat is je favoriete film?

A: Devdas vanwege de sterrencast; Shah Rukh Khan, Madhuri Dixit en Aishwarya Rai spelen in die film. Uitstekend acteerwerk en prachtige liedjes en dansen. Een heel dramatisch liefdesverhaal, dat gebaseerd is op vroeger en heel traditioneel ook. Ik heb de film paar keer gezien en blijft het de beste film van Bollywood vinden.

I: Hoeveel films kijk je gemiddeld in de week?

A: Niet zoveel, hooguit twee of drie en dan in het weekend. Ik kijk wel gevarieerd van hele recente films maar ook de echte oude klassieke films. Wij hebben Zee Cinema die draait altijd films de hele dag door dan kijk ik gewoon hele dag films. Ik kijk ook wel veel naar videoclips op tv.

I: Wat voor films (genres) kijk je het liefst?

A: Bollywood-films maken een scala aan films en ook verschillende genres, ik hou het meest van komedies, romantisch, acties en af en toe thrillers.

I: Waar moet een goede Bollywood-film aan voldoen? Criteria?

A: Dat heeft te maken met goede liedjes, goede acteurs en een goed verhaal. Mix van die drie elementen dan word een film wel een succes. Je hebt natuurlijk ook films die drie keer niks zijn en flops worden. Dat is ook weer zonde van je tijd om ernaar te kijken.

I: Kijk je ook Hollywood-films?

A: Jazeker, ik hou van films kijken en kijk dus zowel Hollywood als Bollywood-films. Maar ik moet toch zeggen dat Bollywood-films toch anders zijn.

I: Kan je dat uitleggen?

R: Bollywood-films zijn traditioneler en richten zich op de Indiase cultuur. En het zijn films die je met familie kan kijken daarmee bedoel ik ook dat ze in de films niet zo open zijn met seksualiteit. Dat is nog taboe in de films, dus Bollywood-films zijn wat netter en je kunt ze ook met je zusje of broertje kijken.

I: Wat vindt je van de dans en zangelementen in de films?

A: Prachtig. Heel mooi om te zien, heel kleurrijk, mooie kleding. Heel glitter en glamour, kleding, sieraden, schoenen alles is gecombineerd.

Vrolijke dans en zang maar je hebt ook de wat droevige zang. Altijd wel een boodschap erachter.

I: Luister je vaak naar Bollywood-muziek?

A: Ja ik luister veel naar de muziek en heb een lijst van nummers die favoriet zijn en die ik goed vindt. Dit zijn allemaal verschillende nummers, van oude en nieuwe nummers en langzaam en snelle en ook vrolijke dansnummers als de itemnummers of droevige romantische nummers. Ook kijk ik clips op tv, of via internet en ook in de films.

I: Waarom luister je Bollywood-muziek?

R: Ja in eerste instantie weer omdat het mijn eigen taal is en ik versta het en het is mijn cultuur die mij aanspreekt. En de liedjes zijn heel mooi, romantisch en hebben een mooie betekenis. Mooie teksten en de dans die daarbij hoort is ook heel mooi om te zien. Je hebt natuurlijk ook verschillende soorten muziek, dus het is ook afwisselend. Je hebt de vrolijke bhangra nummers waarop je goed kunt dansen. Of de rustige sombere liedjes, met

liefdesverdriet. Het ligt ook aan mijn stemming wat ik wil luisteren. I: Wat doet Bollywood-muziek met jou, hoe ervaar jij het?

A: Het raakt mij heel erg, er zijn zoveel liedjes met zoveel passie gezongen het brengt bij mij mijn emoties naar boven ik wordt blij vrolijk en krijg dan zin om te dansen of ik raak beetje in gedachten in een droomwereld als ik romantische liedjes hoor, de liefde komt dan bij mij wel over ik heb ook aan bepaalde liedjes mooie herinneringen en ook denk ik soms aan een bepaald persoon, dus de muziek doet wel veel met me ik luister er dagelijks naar en het zegt en bepaald veel over mijn leven en de dingen die ik meemaak en ervaar. Ook is de Hind-taal en Urdu-taal een mooie romantische taal om naar te luisteren, ik bedoel ook al versta je het niet je bent niet Indiaas, het zal je toch raken omdat het heel mooi en magisch is, dat is ook gewoon Bollywood daar staat het bekend om magisch en sprookjesachtig.

I: Kan je ook voorbeelden noemen van de liedjes die jou raken?

A: Emmm dan moet ik even denken, nou maar Daala van Devdas is mooi, de dans is uitgevoerd door Madhuri Dixit dat is prachtig om te zien. De dans bevat veel mimiek en expressie, met handen, gezicht, dat is ook erg bijzonder. Aishwarya Rai in Hum Dil De Chuke Sanam en Umrao Jaan. Al haar liedjes zijn altijd wel mooi en mijn favoriet. De liedjes van Kuch Kuch Hota Hai zijn ook mooi, Kabhi Khusi Kabhi Gham, Kal Ho Na Ho, Dabangg, Jism, Jannat, Yaadein, Main Hoon Na, Dulha Mil Gaya, Dhoom, Ready, Salaam-E-Ishq, Sholay, Kuch Na Kaho, ja ik heb zoveel favorieten ook van een paar recente films nog van Ek Ta Tiger, Rowdy Rathore en Joker.

I: Oké, dat zijn een aardig aantal nummers, echt leuk! Heb je ook favorieten acteurs/actrices?

A: Jazeker, Shah Rukh Khan, Amitabh Bachan, Salman Khan, Saif Ali Khan.

Hun films zijn altijd wel leuk om te zien en zij verrichten goed acteerwerk. Zij behoren ook tot de bekende Bollywood-sterren. De actrices zijn allemaal wel mooi maar ik vind Aiswarya Rai, Madhuri Dixit, Kareena Kapoor mooie actrices die ook goed kunnen acteren en dansen.

I: Oké en haal je inspiratie van Bollywood? Bijvoorbeeld kleding, dans, uiterlijk?

A: Niet zo heel erg, ik ben niet zo bezig met de mode en uiterlijk, maar inspiratie haal ik er meer uit in de zin van dat ik wel van de Indiase cultuur leer, ik leer en doe inspiratie op van religieuze tradities bijvoorbeeld naar de tempel gaan en wat daar allemaal komt kijken met het bidden etc., of Indiase die altijd groot gevierd worden dat is ook altijd leuk om te zien en dan zie ik ook hoe dat allemaal gevierd wordt en ook zie ik in de films allemaal mooie plekjes en daar wil ik dan ook altijd graag naartoe bijvoorbeeld Kasjmier zie je vaak of Mumbai en

ook de dorpjes. Ja, en verder onthoud ik ook allerlei dingen die mij interesseren in films bijvoorbeeld in de films 3 Idiots zie je dat studeren en carrière heel belangrijk is en dat is dan ook een les voor mijzelf.

I: Oké ik heb nu een aantal vragen over Bollywood en identiteit. Hoe beschrijf jij je identiteit? Jouw persoonlijkheid?

A: Ehmm ja ik ben Indiaas en ook zo opgevoed, ik probeer veel in contact te blijven met mijn eigen cultuur door films, muziek en familie. Verder ben ik nu bezig met studeren en daar focus ik me echt op ik vind carrière belangrijk en dat ik later op mijn eigen benen kan staan en dat mijn ouders trots op mij kunnen zijn.

I: Wat voor invloed heeft de Bollywood-muziek op je identiteit?

A: Nou het laat wel zien wie ik ben en waar ik vandaan kom, ik kan er mij cultuur in vinden, Indiaas muziek is gewoon de muziek die ik thuis hoor, mijn ouders luisteren er naar en nu nog steeds en zo luisteren wij er ook naar, ik ben Indiaas in mijn manieren dus gelovig, respectvol, rustig en altijd positief. Ik praat Indiaas en ook eet ik Indiase gerechten, dus het is een onderdeel van mij leven en mijzelf. Ik hoor bij de Indiase cultuur en groep.

I: Oké ik ben door mijn vragen heen en ik wil hiermee het interview afsluiten. Ik wil heel erg bedanken voor je tijd en medewerking!

A: Ja geen probleem, graag gedaan hoor.